
---

www.elkhan-suleymanov.az

**ŞAMAXININ MİLLƏT VƏKİLİ
BEŞİNCİ İL**

Bakı - 2015

Buraxılışa məsul: Fuad Babayev

siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru,
əməkdar jurnalist

www.elkhan-suleymanov.az portalının nəşri olan bu kitabda Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanovun Milli Məclisin üzvü kimi fəaliyyətinin beşinci ili mediada dərc olunan xəbərlərin, müraciət və çıxışların, müsahibələrin, eləcə də foto-şəkillərin dili ilə şərh olunur.

Kitaba həmçinin, bu nəşr üçün tərtib edilmiş hesabat da daxil edilib.

ISBN:

© *www.elkhan-suleymanov.az* 2015

SEÇKİ - 2010

85 sayılı Şamaxı seçki dairəsindən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclis üzvlüyünə namizəd Süleymanov Elxan Sirac oğlunun həyat və fəaliyyəti haqqında qısa məlumat

Süleymanov Elxan Sirac oğlu 1940-cı ildə Göyçay rayonunun Hacalı kəndində anadan olmuşdur. O, 1953-cü ildə 7 illik təhsilini başa vurduqdan sonra Göyçay Pedaqoji Texnikumunun ibtidai məktəb müəllimliyi fakültəsinə daxil olmuş, 1958-ci ildə həmin texnikumda təhsilini başa çatdırmışdır. 1961-1966-cı illərdə Azərbaycan Dövlət Teatr İnstitutunun mədəni-maarif fakültəsində təhsilini davam etdirmişdir. Elxan Süleymanov ali təhsil aldığı dövrdə eyni zamanda pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olmuş, Bakının 7 və 25 saylı orta məktəblərində müəllim işləmişdir.

E.Süleymanov 1966-cı ildə Respublika Həmkarlar İttifaqı Yeyinti Sənayesi İşçilərinin Həmkarlar Komitəsinin Fioletov adına klubuna direktor təyin edilmiş və 1979-cu ilə qədər həmin vəzifədə çalışmışdır. Onun geniş fəaliyyəti sayəsində bu klub əsl mədəniyyət və sənət ocağına çevrilmiş, bir çox görkəmli sənət xadimləri, musiqiçilər, bəstəkarlar, müğənnilər ilk yaradıcılıq addımlarını məhz burada atmışlar. Həmin illərdə kluba toplaşmış sənətçilərin çıxışları bütün Azərbaycanı əhatə etmişdir.

Bir təşkilatçı, xeyriyyəçi kimi, Elxan Süleymanovun fəaliyyətinin sonrakı dövrləri də mədəniyyət, incəsənət və təhsildən ayrılmaz olmuşdur. O, 1981-1982-ci illərdə Yazıçılar İttifaqının Şüvəlandakı Yazıçılar Evinin direktoru, 1982-1985-ci illərdə Mədəniyyət Nazirliyi nəzdində

“Azərattraksion”un baş direktoru işləmiş, 1985-1989-cu illərdə isə “Nizami” kino-teatrının direktoru vəzifəsində fəaliyyətini davam etdirmişdir.

E.Süleymanov 23 il ərzində respublikanın müxtəlif mədəniyyət müəssisələrinin rəhbəri kimi ölkədə mədəniyyət, incəsənət və Azərbaycan kinosunun inkişafı və təbliği, gənc istedadların üzə çıxarılması və inkişafı üçün yorulmadan çalışmışdır. Bu illər ərzində o, bir çox istedadlı gəncin yetişməsi üçün münbit şərait yaratmış, onlara dəstək olmuşdur. Onun rəhbərlik etdiyi mədəniyyət ocaqlarında yetişmiş onlarla istedadlı gənc bu gün nüfuzlu sənətkarlar, Xalq artistləri kimi respublikamızın teatrlarında, kino, musiqi sahələrində uğurla fəaliyyət göstərirlər. E.Süleymanovun kino sahəsində xidmətləri də xüsusi qeyd olunmalıdır. O, 1987-ci ildə Azərbaycanda keçirilən nüfuzlu beynəlxalq kino festivalının təşkilatçılarından biri olmuş, bu məqsədlə məhz onun təşkilatçılığı ilə “Nizami” kinoteatrı köklü şəkildə rekonstruksiya edilmiş, sənət mərkəzlərindən birinə çevrilmişdir.

Bir çox ədəbi-bədii, elmi, maarifçi kitabların işıq üzü görməsi, böyük tirajla nəfis tərtibatda dərc edilib oxuculara çatdırılması da E.Süleymanovun xeyriyyəçilik fəaliyyəti sayəsində mümkün olmuşdur.

Elxan Süleymanov 1990-1998-ci illər ərzində Rusiya-Amerika Universitetinin Azərbaycan bölməsinin baş direktoru vəzifəsini icra etmişdir. Ölkəmizin müharibə şəraitində və keçid dövrünü yaşadığı 1990-1993-cü illərdə respublikamızda ərzaq probleminin həllində, o cümlədən, əhalinin gündəlik qida məhsulları ilə təmin edilməsində fəal iştirak edən E. Süleymanov 1990-1993-cü illərdə Azərbaycana yüz min tondan çox qənd, şəkər tozu, taxıl, taxıl məhsulları və digər bir çox çeşidli ərzaq mallarının gətirilməsini təmin etmişdir. O, 1990-1993-cü illərdə müharibə zamanı cəbhə xəttinə, döyüşlərdə iştii-

rak edən ordu hissələrinə yüzlərlə ton müxtəlif ərzaq və geyim göndərmişdir.

E. Süleymanov Göyçay, Ağsu, Kürdəmir, Biləsuvar rayonları ərazisində 2500 hektar nar bağları salmış, həmin ərazilərdə yolları abadlaşdırmış, su kanallarını təmir etdirmiş və nəhayət, 850-dən çox ailəni işlə təmin etmişdir.

Bütün Şirvanda məşhur xeyriyyəçi və maarifçi kimi tanınmış mərhum babası Hacı Rəhim Əfəndinin xeyriyyəçilik fəaliyyətini davam etdirən Elxan müəllim Göyçay şəhərində Azərbaycan şairi Əli Kərimə və şəhid İsmət Qayıbova abidələr qoydurmuş, Qaraman kəndindəki tarixi məscid binasını bərpa etdirmiş və həmin kəndə 7 km uzunluğunda yol çəkirmiş, respublikanın 300-dən artıq şəhid ailəsinə yardımlar etmiş, 1993-1996-cı illər ərzində Göyçay məktəblərində təhsil alan 150 əlaçı şagirdi təqaüdlə təmin etmiş, Azərbaycanın müxtəlif regionlarından olan bir çox gənclərin ölkəmizdə, ABŞ-da və Avropa ölkələrində təhsillərini davam etdirməsinə, doktoranturada oxumasına sponsorluq etmiş, soydaşlarımızın müxtəlif xəstəliklərdən müalicəsi üçün onları maliyyə vəsaiti ilə təmin etmişdir.

E. Süleymanov 2005-ci ildə Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyasını (AV-CİYA) təsis etmiş və onun rəhbərliyi ilə bir sıra böyük layihələr həyata keçirilmişdir. Xocalı soyqırımına həsr edilmiş "Xocalı soyqırımı", "Xocalı soyqırımı: milyon imza-bir tələb", "Şuşa - qədim Azərbaycan diyarı", "Bir faciə haqqında iki foto-söhbət", "Tarixi faktlar erməni miflərinə qarşı" topluları nəşr edilərək ABŞ və Avropa dövlətlərinin parlamentlərinə, dünyanın məşhur kitabxanalarına göndərilmişdir.

"Xocalı soyqırımı: milyon imza-bir tələb" layihəsi çərçivəsində bir milyon Azərbaycan vətəndaşının imzası toplanaraq kitab halında nəşr etdirilmiş, böyük dövlətlərin parlamentlərinə təqdim olunmuşdur. Xocalı

faciəsi şahidlərinin ifadələri toplanmış və Azərbaycan, ingilis, rus dillərində dərc etdirilmişdir. Faşizm üzərində qələbənin 60 illiyi ərəfəsində keçirilən “Bakı-qəhrəman şəhər” layihəsi çərçivəsində isə İkinci Dünya müharibəsi dövründə Azərbaycan paytaxtının xidmətləri növbəti dəfə dünya ictimaiyyətinə çatdırılmışdır. Azərbaycanda keçirilən seçkilərdə və referendumda müşahidəçilik və “exit-poll” fəaliyyətini də həyata keçirən bu təşkilat insan hüquqları, söz azadlığı, iqtisadiyyat, ekologiya, Xəzərin problemləri ilə bağlı bir çox irimiqyaslı layihələr həyata keçirmiş, beynəlxalq konfranslar təşkil etmişdir. Beləliklə AVCIYA çoxşaxəli fəaliyyəti ilə ölkəmizin beynəlxalq aləmdə müsbət imicinin formalaşmasında və Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı istiqamətində inamla irəliləyir.

85 sayılı Şamaxı seçki dairəsindən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclis üzvlüyünə namizəd Süleymanov Elxan Sirac oğlunun seçkiqabağı platforması

Borc, Öhdəlik, Şərəf, Ölkə. Bu dörd müqəddəs söz siyasətçinin amal və məramını diktə edir. Mənim üçün bu anlayışlar bölünməz vəhdət deməkdir: ruh düşkünlüyü olduqda onu bərpa etmək; inama doğru kiçik bir yol olduqda onu doğrultmaq, ümitsizlik olduqda ümidi oymaq.

Ola bilsin, mən bunların hamısının mənasını sizə çatdırmaq üçün kifayət qədər natiqlik istedadına və təxəyyülün poeziyasına malik deyiləm. Buna inanmayanlar deyəcək ki, bunlar yalnız sözlər, yalnız şüar və yalnız parlaq ibarələrdir. Hər xırdaçı, hər demaqqoq, hər pessimist, hər böhtançı, hər riyakar, hər fitnəkar və tam müxtəlif xarakterli digərləri hətta istehza və rişxəndlə bu sözlərin əhəmiyyətini azaltmağa cəhd edəcəklər.

Bütün həyatım boyu bu dəyərlər, **Borc, Öhdəlik, Şərəf və Ölkə** mənim bələdçilərim olub. Və indi, qırx ildən artıq müddətdə yerli, beynəlxalq fəaliyyətdə olduğundan sonra **mən özümü Şamaxıya, onun vətəndaşlarına və regionuna həsr etmək istəyirəm.** Bu gün mənim diqqətim, mənim öhdəliyim və bütün komandam yalnız bir məqsədi səbirsizliklə gözləyir: **Bakıda Şamaxının irəliləyiş və tərəqqisini təmin etmək üçün Milli Məclisdə bütün Şamaxı vətəndaşlarının istəklərini reallaşdırmaq.**

Elxan Süleymanov mümkün olmayan vədlərlə təəssürat yaratmaq istəyən namizəd deyil. Mən əmək haqlarının və ya təqaüdlərin qəfildən qaldırılacağına və işsizlik problemlərinin dərhal həll ediləcəyinə söz vermirəm

Elxan Süleymanov vəd verib yerinə yetirməyənlərdən deyil.

Ancaq bir şey artıq çox aydındır: 7 noyabrda, mən həqiqətən Bakıda qapıları açmağa bilən və Şamaxı vətəndaşlarının ölkəmizin paytaxtında unudulmayacağına inandıra bilən Şamaxı üçün tək namizədim. 7 noyabrda, **Elxan Şamaxının həqiqətən təcili problemlərilə məşğul olmaq üçün Bakıda zəruri maliyyələşməni tapmağı özünə borc biləcək tək namizəddir.**

Mən Şamaxı vətəndaşlarına yalnız konkret, lakin həyata keçə biləcək bir vəd verəcəyəm. Bu vədi yalnız mən verə bilərəm və yalnız mən yerinə yetirə bilərəm. Mən bunu yalnız şərəf işi deyil, eyni zamanda öz doğma Şirvan torpağımın mərkəzi olan Şamaxı rayonuna xidmət göstərmək kimi hesab edirəm.

Mən 7 noyabrda bütün Şamaxı seçicilərinin dəstəyi ilə bir əsas hədəfi anlamaq istəyirəm: **Şamaxı vətəndaşlarının daha çox marağında olduqları yüksək keyfiyyətli ictimai xidmətlərin (su, işıq, yol, kanalizasiya) təcili təmin edilməsi.**

Yerli qərarvericilər və vətəndaş cəmiyyətləri ilə dialoq vasitəsi ilə 5 illik plan tərtib olunmalıdır. Bu planda bütün inşaat investisiyaları xronoloji olaraq nəzərdə tutulmalıdır, burada üstünlük ən pis vəziyyətdə olan və ya əhali üçün vacib olan bütün sahələrə verilməlidir. **Mənim üçün içməli su, qaz, kanalizasiyalar və müasir yollar böyük əhəmiyyət kəsb edir və bu, 21-ci əsrdə insan üçün minimal həyat səviyyəsi deməkdir.**

Mən Şamaxının bir ilə cənnətə çevriləcəyinə söz vermir, lakin ürəkdən inanıram ki, yollar, kanalizasiyalar, su və qazötürücülərinin çəkilməsi, şübhəsiz ki, Şamaxının görünüşünü addımbaaddım dəyişəcək. **Mən iş yerlərini artırmaq məqsədilə investisiyaları cəlb etmək üçün Şamaxının imkanlarını artıracağam** və ən vacibi, bu, nəhayət Şamaxının bütün vətəndaşlarının rahat

həyat standartlarını yüksək səviyyəyə çatdıracaq.

Lakin mən bu hədəfə yalnız bütün Şamaxı seçicilərinin dəstəyi ilə nail ola bilərəm. Bu iş tək bir şəxsin səyi olmayacaq, bu, bütün Şamaxı vətəndaşlarının istəyinin nəticəsi olacaq, yəni onlar Bakıda mənim səsimplə bu məqsədlərə nail olacaqlar.

Mənim üçün Şamaxının səsi, vətəndaşların və vətəndaş cəmiyyətinin iştirakı həlledicidir. Buna görə də, **Şamaxıda seçki ofisi açılıb və bu ofisdə Elxanın komandası daim bütün sualları cavablandıracaq və bütün təklifləri nəzərə alacaq.** Əlbəttə ki, bu ofis seçkilərdən sonra da açıq qalacaq. Elxan Süleymanov üçün - Şamaxı vətəndaşlarından gündəlik məlumatları dinləmək vacibdir, **çünki mən ictimai pulun əhəlinin lazımı real ehtiyaclarına xərcləndiyinə əmin olmalıyam.**

Mən kasıb adam deyiləm. Allahın köməyi ilə yaxşı ailənin məğrur başçısı, uğurlu biznesmen və ruhlanmış siyasətçiyəm. Mənim üçün 7 noyabrda ən vacib fərq: mənim Şamaxıdan namizədliyim şəxsi zənginləşməyə yönəlmir, əksinə, **mən Şamaxı regionuna investisiyalar cəlb etməklə Şamaxının gələcəyinə olan inamımı sübut edəcəyəm.**

7 noyabrdan etibarən mən ictimai məsələlərə və Şamaxının inkişaf və tərəqqisinə öz vaxtımı və enerjimi sərf etməklə hamıya daha çox rifah gətirmək üçün saf niyyətimi həyata keçirəcəyəm.

Beləliklə, qoy birdəfəlik bütün Şamaxıya aydın olsun: Elxan Süleymanov üçün bütün bunlar yalnız **Borc, Öhdəlik, Şərəf və Ölkə ilə** bağlıdır.

Mən sizlərdən biriyəm, sevincinizi və kədərinizi bölüşürəm və həmişə sizin ixtiyarınızdayam!

**85 sayılı Şamaxı seçki dairəsindən
Azərbaycan Respublikasının Milli Məclis
üzvlüyünə namizəd Süleymanov Elxan
Sirac oğlunun seçicilərə müraciəti**

Əziz Seçicilər!

Sizi və mənə yaxından maraqlandıran Şamaxının gələcəyi üçün etdiyim müraciətə bir neçə dəqiqə vaxt ayırmağınızı xahiş edirəm. Biz hamımız bilirik ki, Şamaxıda problemlər var və onlar öz həllini tapmalıdır. Siz bu problemlərin həllini tələb etdikdə çox böyük tələb yox, sadəcə öz haqqınızı tələb edirsiniz. Bu, Sizin haqqınızdır və mən Sizin öz haqqınıza çatmağınız üçün Sizinlə birlikdə daima çalışacağam.

Vətənimizin gözəl bir guşəsi olan Şamaxıda görəcəyim işlərlə bağlı verdiyim vədləri yerinə yetirməyi özümə Borc, Öhdəlik və Şərəf bilirəm. Bunlar yalan vədlər deyil. Mən vəd verib yerinə yetirməyənlərdən deyiləm.

Əziz Seçicilər! Bu gün rayonumuzda olan vacib problemləri real maliyyə resursları olmadan həll etmək mümkün deyildir. Bu maliyyə resurslarını tapmaq üçün bütün imkanlarımı səfərbər etməyə söz verirəm.

Şamaxının su, işıq, yol, kanalizasiya problemləri həll olunmalıdır. Bu, XXI əsrdə insan üçün minimal həyat şəraiti deməkdir. Milli Məclisin üzvü seçiləcəyim halda Şamaxıda həyata keçirməyi nəzərdə tutduğum 5 illik plana uyğun olaraq, bu məsələlərin həlli üçün müvafiq strukturlarda daima məsələ qaldırıb həllini tapmağa səy göstərəcəyəm.

Şamaxıda yeni iş yerlərinin açılması mənim əsas məqsədlərimdən biridir. Bunun üçün yerli və xarici investisiyaların cəlb edilməsinə bütün imkanlarımı səfərbər edəcəyəm.

Hər biriniz müxtəlif səciyyəli problemlərlə rastlaşıb çətinliyə düşdükdə mən Sizinlə olacağam.

Mən Şamaxının tərəqqisində iştirak etmək, insanların həyat tərzinin yaxşılaşmasına imkanlarımı sərf etmək üçün namizədliyimi irəli sürmüşəm. Milli Məclisdə sizlərin təmsilçisi, istəklərinizi gerçəkləşdirəcək millət vəkili olmağımı 7 noyabrda Sizin Səsiniz həll edəcək. Əgər Şamaxının inkişafı və daha da yaxşı olması sizi maraqlandırırsa, tərəddüd etməyin, Noyabr ayının 7-də, Elxan Süleymanova səs verin, çünki yalnız mən daha fərqli işlər görə bilərəm, və bunu da sizin üçün edəcəyəm.

Gəlin gözləməyə! Doğma Şirvan torpağımızın mərkəzi Şamaxının işıqlı gələcəyini qurmaqda mən Sizin tək və real namizədinizəm. Birlikdə XXI əsr üçün Şamaxını quraq! Gəlin indi xeyallarımızın Şamaxısını birgə gerçəkləşdirək!

Mən sizlərdən biriyəm, sevincinizi və kədərinizi bölüşürəm və həmişə sizin ixtiyarınızdayam!

XRONIKA

**AŞPA Hüquq Məsələləri və İnsan Hüquqları
Komitəsinin Azərbaycan üzrə məruzəçisi
Pedro Aqramuntun “Azərbaycanın Avropa
Şurasına sədrliyi: insan hüquqlarına
hörmət ilə bağlı nə edilməlidir?” məlumat
memorandumu (21 oktyabr 2014-cü il) ilə bağlı
Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvü Elxan
Süleymanovun izahatı**

07.01.2015

elkhan-suleymanov.az

Məruzəçinin hazırladığı məlumat memorandumunda insan hüquqlarının vəziyyətinə dair təqdim edilmiş məlumatlarla bağlı yerli QHT-lərin və hakimliyyətin mövqeyi, o cümlədən beynəlxalq QHT-lərin mülahizələri təqdim edilib.

Məlumat memorandumunda əks etdirilmiş müddəalar əsasında hazırlanmış aşağıdakı izahatları təqdim edirik:

I

Hüquq müdafiəçiləri və vətəndaş cəmiyyətinin digər fəalllarının son həbsi halları bölməsi

1. Memorandumun 14-cü maddəsində bir neçə müxalifət partiyası nümayəndələrinin dediyinə görə 140, Leyla Yunusun siyahısına əsasən 198, digər 4 QHT-nin dediyinə görə 28, bəzi digər QHT-lər siyahısına əsasən isə 81 “siyasi məhbus”un olması iddia edilir və vurğulanır ki, “...bu siyahılar xüsusilə davamlı şəkildə ortaya çıxdığı üçün bütün bunlar çaşdırıcıdır”.

İZAHAT: Siyahıların fərqli olması, müxtəlif QHT-lərin siyahılarında iddia edilən siyasi

məhbusların sayının ciddi şəkildə bir-birindən fərqlənməsi həmin QHT-lərin müxtəlif maraqlardan çıxış etməsindən xəbər verir. Beynəlxalq təşkilatların bu qeyri-obyektiv məlumatlara istinad edərək verdikləri beyanatlara və hesabatları ölkəmizdə bəzi QHT nümayəndələrinin qondarma “siyasi məhbus” məsələsini qeyri-qanuni biznes sahəsinə çevirmələrinə şərait yaradır.

Eyni zamanda, bu məqam bütün Azərbaycan QHT-ləri haqqında mənfi rəy yaratmamalıdır. Azərbaycanda 3500-ə qədər QHT qeydiyyatdan keçmişdir. Onların 90 faizi sağlam fəaliyyətlə, vətəndaş cəmiyyətinin inkişafına dəstək verməklə məşğuldur.

2. Memorandumun 16-cı maddəsində qeyd edilir ki, Seçkilərin Monitorinqi və Demokratiyanın Tədrisi Mərkəzinin (SMDTM) sədri **Anar Məmmədli** 16 dekabr 2013-cü ildə müxtəlif ittihamlarla, xüsusilə “vergidən yayınma”, “vəzifə səlahiyyətini aşmaq” və “qanunsuz biznes fəaliyyəti”ndə ittiham olunaraq, həbs edilib və saxlanılmaqdadır. Onun barəsində 26 may 2014-cü ildə Bakı şəhəri Ağır Cinayətlər Məhkəməsi tərəfindən ilk instansiyada 5 il yarım müddətinə həbs hökmü verildi. Onun həmkarı, SMDTM-nin icraçı direktoru Bəşir Süleymanlı üç il yarım müddətinə həbsə məhkum edildi. Anar Məmmədli bu günlərdə Parlament Assambleyasının 2014-cü il Vatslav Havel İnsan Hüquqları Mükafatına layiq görülüb.

İZAHAT: Dövlət qeydiyyatı olmayan Seçkilərin Monitorinqi və Demokratiyanın Tədrisi Mərkəzinin rəhbəri Anar Məmmədli vergilərdən yayınmaq məqsədilə Elnur Məmmədovun rəhbərlik etdiyi Könüllülərin Beynəlxalq Əməkdaşlığı İctimai Birliyi adlı QHT-nin adından və bank hesablarından istifadə edirdi. Anar Məmmədli həmin QHT

vasitəsilə vergiləri ödəmədən böyük məbləğdə pul və qeydiyyatda alınmayan qrant (163.250 ABŞ dolları) almışdır.

İstintaq nəticəsində Anar Məmmədli, onun müavini Bəşir Süleymanlı, eləcə də Elnur Məmmədov başqasının əmlakını mənimsəmə, qanunsuz sahibkarlıq, vergidən yayınma, vəzifədən sui-istifadə və işdə saxtakarlıqda ittiham ediləblər.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 26 may 2014-cü il tarixli qərarı ilə Anar Məmmədli 5 il 5 ay, Bəşir Süleymanlı 3 il 2 ay müddətinə azadlıqdan məhrum olunub, Elnur Məmmədov isə 2 il müddətinə şərti olaraq azadlıqdan məhrum olunub. Cari ilin noyabr ayının 11-də Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsində həbsdə olan Anar Məmmədlinin və onunla birlikdə həbs edilmiş Bəşir Süleymanlının və Elnur Məmmədovun kassasiya şikayətinə baxılıb. Lakin kassasiya şikayəti təmin edilməyib.

3. Memorandumun 17-ci maddəsində göstərilir ki, Gəncədə fəaliyyət göstərən nüfuzlu “Kamil Vətəndaş” QHT-nin rəhbəri **Həsən Hüseyinli** 14 iyul 2014-cü ildə “xuliqanlıq” və “bıçaqlama” ittihamları ilə 6 ilədək azadlıqdan məhrum edildi.

İZAHAT: Cənab Hüseyinli 31 mart 2014-cü ildə baş vermiş insidentə görə məhkum edilib. O, Azərbaycanın Gəncə şəhərində küçədə Qəhrəmanov Arzu Eldar oğlu ilə mübahisə edib. İnsident zamanı cənab Hüseyinli bıçaq ilə cənab Qəhrəmanova hücum edib. Daha sonra küçədə hadisənin şahidi olanlar bu barədə məhkəmədə ifadə veriblər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 17 oktyabr 2014-cü ildə imzaladığı əfv fərmanı ilə Həsən Hüseyinli də azadlığa buraxıldı. O, hazırda öz fəaliyyətini davam etdirir. Həsən Hüseyinli cari ilin noyabr ayında

Gürcüstan Respublikasının Batumi şəhərində keçirilmiş Avropa Birliyi Şərq Tərəfdaşlığı proqramının Vətəndaş Cəmiyyəti Forumunun tədbirində iştirak etmişdir.

4. Memorandumun 18-ci maddəsində Sülh və Demokratiya İnstitutu təşkilatının direktoru **Leyla Yunus** və həyat yoldaşı **Arif Yunusun** dövlətə xəyanət, vergidən yayınma və qanunsuz sahibkarlıqda ittiham edilməsi diqqətə çatdırılır.

İZAHAT: Leyla Yunusla bağlı Avropa institutlarında şişirdilmiş və qeyri-obyektiv geniş kampaniya aparıldığını nəzərə alaraq, Memorandumun 18-ci maddəsində göstərilənlərə aşağıdakı məlumatları əlavə etməyi zəruri hesab edirik:

Leyla Yunus dövlət qeydiyyatına alınmamış Sülh və Demokratiya İnstitutunun sədri olmaqla yanaşı 27 mart 1996-cı ildə qeydiyyata alınmış "Azərbaycan Qadınları Ön Qafqazda Sülh və Demokratiya Cəmiyyəti"nin iddia edilən direktoru kimi fəaliyyət göstərmişdir. Uzun araşdırmadan sonra bir çox qanunsuzluq halları aşkar edilib və onların həbsi həmin hallara əsaslanır.

Ön mühüm ittiham dövlətə xəyanətdir. Azərbaycan ərazilərinin beşdə bir hissəsinin Ermənistan işğalı altında olduğu bir vaxtda xanım Yunus həyat yoldaşı ilə birlikdə Ermənistanın maraqlı tərəfləri ilə əlaqələr qurmaqda təqsirli bilinir. Onlar Ermənistanla təmas xətti yaxınlığında Azərbaycan qoşunlarının təhlükəsizlik vəziyyəti barədə məlumat toplamaq məqsədilə Ermənistanın kəşfiyyat xidməti orqanları tərəfindən işə cəlb ediləcək şəxslərin Gürcüstan ərazisi vasitəsilə keçməsinə təşkil ediblər. Onların belə şəxslər üçün ödənişlər və digər maddi gəlirlərə vasitəçilik etdiyi iddia edilir və təhqiqat nəticəsində aşkar edilib ki, xanım Yunusun özü Azərbaycanın təhlükəsizliyi,

iqtisadi və texniki təchizatı barədə məlumatlar toplayırmış.

Eyni zamanda iddia edilir ki, o, Azərbaycanın işğal edilmiş digər rayonlarının qaytarılmasının əvəzində Dağlıq Qarabağda qanunsuz rejimin suverenliyini tanımağa dair Ermənistanın maraqlı tərəfləri ilə bir sıra danışıqlara qoşulub.

Maliyyə məsələsinə gəldikdə, xanım Yunus Azərbaycan Qadınları Cəmiyyətinin 21 noyabr 2012-ci ildə Unibankda qeydiyyatdan keçmiş hesablarını idarə edirdi. Bu təşkilat 2006-2014-cü illərdə müxtəlif layihələrə görə ABŞ-ın Milli Demokratiya Fondu, Alman Marşal Fondu, "OSİ Assistance Foundation" və digər təşkilatlardan bir neçə beynəlxalq qrant alıb. Aşkar edilib ki, xanım Yunus QHT-nin hesablarından digər, öz şəxsi bank hesablarına 167.199 manat, 620.878 ABŞ dolları, 263.745 avro məbləğində pul vəsaitlərinin köçürülməsini təmin edib, daha sonra isə həmin pulları şəxsən nağdlaşdırıb. O, 88.468 ABŞ dolları hissəsini hüquq verən rəsmi sənədləri saxtalaşdırmaqla nağdlaşdırıb əldə edərək, həmin puldan 71.000 ABŞ dollarını özünün bankda olan əmanət hesablarına mədaxil edib üzərinə toplanmış faizlərlə ümumilikdə 78.130 ABŞ dolları məbləğində nağd pul vəsaitini 24 aprel 2014-cü il tarixdə hesablarından çıxarıb. Əri Arif Yunus ilə əvvəlcədən aralarında olan razılığa əsasən, sonuncunun həmin bankda olan şəxsi hesabına mədaxil etdikdən sonra Arif Yunus dərhal həmin pul vəsaitini Çexiya Respublikasının "Sberbank CZ" kommersiya bankındakı şəxsi hesabına köçürülməsini təmin edib.

Bu, Azərbaycanın bir sıra maliyyə və mühasibat uçotu qanunları, eləcə də qeyri-hökumət təşkilatlarının maliyyələşdirilməsi ilə bağlı

qanunvericiliyə zidd hərəkətdir.

Yekun olaraq, xanım Yunus eyni zamanda qeydiyyata alınmamış qrantlardan cəmi 526.943 AZN pul əldə edərək, şəxsi və qeydiyyata alınmamış biznes fəaliyyəti həyata keçirib. Bundan əlavə, ümumilikdə 369.378 manat məbləğində vergini ödəməkdən yayınmışdır.

Yuxarıdakı bütün məlumatlar xanım Leyla Yunusun mətbuatda geniş işıqlandırılan işi ilə bağlı faktları əhatə edir. Bununla bərabər, hesab edirik ki, Leyla Yunus və onun həyat yoldaşı Arif Yunusun işi ilə bağlı yekun qərar məhkəmə tərəfindən verilməlidir, məhkəmə qərarı olmadan bu iş ətrafında siyasi spekulyasiyaların aparılması yolverilməzdir.

5. Memorandumun 19-cu maddəsində həbs edildikdən sonra Leyla Yunusun səhhətinin pisləşdiyi, həbsxana rəsmilərinin onun diabet və böyrək problemlərinə baxmayaraq, müvafiq müalicəni təmin etməkdən imtina etdikləri bildirilir. 2014-cü il sentyabr ayının əvvəlində kamera yoldaşının ona hücum etdiyi, lakin həbsxana rəsmilərinin onu qorumadığı iddia edilir.

İZAHAT: Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi Tibb Baş İdarəsinin yaydığı məlumatda deyilir ki, Bakı İstintaq təcridxanasında saxlanılan Leyla Yunusun vəziyyəti stabildir. Onun səhhətində heç bir problem yoxdur.

Leyla Yunus mütəmadi olaraq laborator analiz olunur, bundan əlavə, endokrinoloq davamlı olaraq onun şəkərli diabetinin səviyyəsini yoxlayır, qaraciyərində heç bir problem yoxdur. Bununla bağlı müayinələr də heç bir mənfi nəticə göstərməyib. Ona hətta bir neçə dəfə ultrasəs müayinəsi (USM) də təklif olunub, lakin Leyla Yunus imtina edib ki, buna ehtiyac yoxdur. Qeyd olunur ki, Leyla Yunus

şəkər xəstəsidir. Buna görə də adekvat dərmanlar qəbul edir. Onun şəkərinin səviyyəsi nəzarət altındadır. Saxlandığı müəssisədə də, onun özündə də şəkərin səviyyəsini ölçən cihaz var.

Azərbaycan hökuməti humanizm prinsiplərini rəhbər tutaraq və təqsirləndirilən şəxs Leyla Yunusovanın səhhəti barədə yayılan şayiələrə son qoymaq məqsədilə 2014-cü il dekabrın 29-da Respublika Diaqnostika Mərkəzində Almanıyanın tanınmış Charite xəstəxanasının şöbə müdiri, professor Dr. Kristian Vitt və Azərbaycanın müxtəlif sahələr üzrə yüksək ixtisaslı həkimləri - professor Murad Məmmədov, professor Gəray Gəraybəyli, professor Rauf Ağayev və tibb elmləri doktoru Rövşən Həsənovun iştirakı ilə təqsirləndirilən şəxs Leyla Yunusovanın tam müayinəsinin - qanın laborator analizi, qarın boşluğu, kiçik çanaq orqanlarının və qalxanvarı vəzinin müayinəsi, yuxu arteriyalarının, vertebral arteriyaların və aşağı ətraf arteriyalarının doppler USM müayinəsi, döş qəfəsi orqanlarının, baş beynin və tam qarın boşluğunun kompüter tomoqrafiyası, EKQ, EXO-kg, ürəyin exoqrafiyası həyata keçirilmiş, oftalmoloqun, nevropatoloqun və onkoloqun konsultasiyasının aparılmasını təşkil etmişdir Müayinənin nəticəsi olaraq beynəlxalq həkim qrupu tərəfindən protokol tərtib edilmiş, nəticələr sənədləşdirilmiş və müayinə prosesinin video çəkilişi aparılmışdır. Dr. Kristian Vitt protokolu imzalayaraq bütün tibbi müayinələrin onun iştirakı ilə yeni diaqnostik üsulların tətbiqi ilə və beynəlxalq səviyyədə qəbul olunmuş diaqnostik və etik standartlara uyğun aparıldığını təsdiq etmişdir.

6. Memorandumun 20-ci maddəsində “İnsan Hüquqları Klubu” adlı QHT-nin təsisçisi Rəsul Cəfərov

avqustun 2-si vergidən yayınma, qanunsuz sahibkarlıq fəaliyyəti və vəzifədən sui-istifadə ittihamları ilə həbs edildiyi bildirilir.

İZAHAT: Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 25-ci maddəsinə əsasən ölkə vətəndaşları qanun və məhkəmə qarşısında bərabərdir. Azərbaycanda son 3 il ərzində 1165 nəfər (2011-389, 2012-373, 2013 – 403 nəfər) vergidən yayınmaya görə cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmişdir. Rəsul Cəfərov da vergidən yayınma cinayətinə görə məsuliyyətə cəlb edilmiş Azərbaycan Respublikası vətəndaşıdır və o da hamı kimi qanun qarşısında bərabərdir.

Rəsul Cəfərovun rəsmi dövlət qeydiyyatından keçməmiş QHT-nin vasitəsilə, qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada qeydə alınmamış qrant müqavilələri əsasında qanunsuz sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirdiyi və 147900 manat (140 min avrodan çox) məbləğində gəlir əldə etməkdə, dövlət büdcəsinə ödənilməli olan 6162 manat məbləğində vergiləri ödəməkdən yayındığı aşkar edilmişdir.

Rəsul Cəfərovun cinayət işi üzrə ittiham aktı 05 yanvar 2015-ci il tarixində Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə təqdim olunub. İstintaq dövründə R. Cəfərova qarşı Cinayət Məcəlləsinin 179-cu (mənimsəmə) və 313-cü (sənədləri saxtalaşdırma) maddələri ilə əlavə ittiham da elan olunub.

7. Memorandumun 21-ci maddəsində bildirilir ki, Hüquq Maarifçiliyi Cəmiyyətinin rəhbəri və hüquqşünas **İntiqam Əliyev** 8 avqust 2014-cü ildə vergidən yayınma, vəzifəsindən sui-istifadə və qanunsuz sahibkarlıq fəaliyyəti ittihamları ilə həbs edilib.

Onun ofisində və evində axtarış aparılıb, kompyuteri və faylları müsadirə edilib. Onun məhkəmə işi Rəsul

Cəfərovun işi ilə oxşardır və o, 60.000 Avroya yaxın gəlirə görə vergi ödəməkdən yayınmaqda şübhəli bilinir.

İZAHAT: İntiqam Əliyevin həbsi onun fəaliyyəti, adları çəkilən digər şəxslərlə birgə işlədiyi siyahılar və başqa bu kimi heç bir səbəblə bağlı deyildir. İntiqam Əliyev “Hüquq Maarifçiliyi Cəmiyyəti” İctimai Birliyinin rəhbəridir. “Qeyri-hökumət təşkilatları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa görə, İctimai birlik - təsis sənədlərində müəyyən olunmuş məqsədlərlə ümumi maraqlar əsasında birləşmiş bir neçə fiziki və (və ya) hüquqi şəxsin təşəbbüsü ilə yaradılmış könüllü, özünüidarədən, öz fəaliyyətinin əsas məqsədi kimi **gəlir əldə etməyi nəzərdə tutmayan** və əldə edilən gəliri öz üzvləri arasında bölməyən qeyri-hökumət təşkilatıdır. İntiqam Əliyev təsisçi və üzvlərinin ümumi yığıncağının qərarı ilə sədri - səlahiyyətli şəxsi seçildiyi İctimai Birliyin fəaliyyətində yol verilən qanun. pozuntularına görə həbs edilmişdir. O, qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada qeydə alınmamış qrant müqavilələri əsasında qanunsuz sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirərək, 66204 manat məbləğində gəlir əldə etməkdə, 8706 manat məbləğində vergini ödəməkdən yayınmaqda şübhəli bilinir.

İntiqam Əliyevin müsadirə edilmiş materialları, o cümlədən AİHM-də baxılmaqda olan prosedurlarla bağlı iş materialları onun vəkillərinə qaytarılmışdır.

İntiqam Əliyevin cinayət işi üzrə ibtidai istintaq yekunlaşıb, iş üzrə ittiham aktı Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib.

8. Memorandumun 23-cü maddəsində göstərilir ki, blogger və müxalifət yönümlü gənclər hərəkatının təsisçisi **Ömər Məmmədov** narkotik maddələr satmaq

iddiaları ilə 5 il müddətinə həbsə məhkum edilib və 2014-cü ilin may ayında NİDA hərəkətinin 8 fəalı xuliqanlıq, qanunsuz narkotik maddə gəzdirmə və kütləvi iğtişaşların təşkili və orada iştiraka görə 6 ildən 8 ilə qədər azadlıqdan məhrum edilib.

İZAHAT: NİDA vətəndaş hərəkətinin səkkiz üzvü 2013-cü ilin mart ayında icazəsiz kütləvi iğtişaşlara hazırlıq şübhəsi ilə həbs edildi və partlayıcı maddələr ("Molotov kokteyli") gəzdirdikləri aşkar edildi. Polis axtarışı nəticəsində həm də bu gənclərin yaşayış yerlərində xeyli miqdarda narkotik maddə və elan edilməmiş böyük məbləğdə xarici valyuta (100 minə yaxın avro) aşkar edildi. Bunlarla bağlı bir neçə məhkəmə işi açılıb.

Məhkəmənin 4 iyul 2014-cü il tarixli hökmünə əsasən, cənab Ömər Məmmədov qanunsuz narkotik maddə (6,134 qram çəkidə heroin) saxlamaqda təqsirli bilinərək, 5 il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir. Onun vəkili apellyasiya şikayəti verib və məhkəmə işi hazırda davam edir.

Həbsdə olan NİDA-çı gənclər Bəxtiyar Quliyev və Şahin Novruzlu Azərbaycan Respublikası Prezidentinə əfv olunmaq üçün müraciət etmişlər, onlar öz ərizələrində törətdikləri cinayət əməlindən peşmançılıqlarını ifadə ediblər. Bu fakt bu gənclərə və siyasi baxışlara görə həbs edilməsi iddia edilən digər şəxslərə "vicdan məhbusu" adının məqsədli şəkildə yapışdırılması, bu iddiaların əsassız olmasını bir daha sübut edir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti 17 oktyabr 2014-cü ildə əfv fərmanı imzalamışdır. Bu əfv fərmanı 84 məhbusa şamil edilmişdir. Əfv edilənlər arasında 2 NİDA-çı – Şahin Novruzlu və Bəxtiyar Quliyev var. NİDA Vətəndaş Hərəkətinin həbsdə

olan və Bakı İstintaq Təcridxanasında saxlanılan digər üzvlər – Rəşadət Axundov, Rəşad Həsənov, Üzeyir Məmmədli, Zaur Qurbanlı, Məmməd Əzizov və İlkin Rüstəmzadə – 28 sentyabr 2014-cü ildə prezident İlham Əliyevə müraciət ediblər. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 2014-cü il dekabr ayının 29-da məhkum edilmiş bir sıra şəxslərin əfv olunması haqqında sərəncam imzalayıb. Sərəncam ümumilikdə 86 nəfər Azərbaycan vətəndaşı və 1 nəfər Türkiyə vətəndaşına şamil olunub. Əfv olunanlar arasında “Nida” Vətəndaş Hərəkətinin üzvləri Üzeyir Məmmədli və Zaur Qurbanlı da vardır.

9. Memorandumun 24-cü maddəsində narkotik maddə ittihamları ilə həbs edilmiş **Fərəc Kərimov**, onun qardaşı **Sirac Kərimov** və **Murad Adilovun** siyasi fəallar olması iddia edilir.

İZAHAT: Fərəc Kərimov, qardaşı Sirac Kərimov və Murad Adilov Azərbaycan cəmiyyətində tanınmamış şəxslərdir, onlar ümumiyyətlə siyasi fəallığı heç də seçilməyən şəxslərdir.

Azərbaycan Respublikasının Qanunverciliyi narkotik maddələrin əldə edilməsi, saxlanması, daşınması, alqı-satqısı ilə bağlı cinayət və inzibati məsuliyyətlər nəzərdə tutur. Belə əməllərə yol vermiş şəxslər müvafiq məsuliyyətə cəlb edilir.

10. Memorandumun 25-ci maddəsində Reportyorların Azadlığı və Təhlükəsizliyi İnstitutunun (RATİ) sədri **Emin Hüseynovun** 8 avqustda müalicə üçün Türkiyəyə getməsinin polis tərəfindən qarşısı alındığı iddia edilir. Avqustun 8-i RATİ-nin ofisləri və cənab Hüseynovun anasının evində axtarış aparılıb. Cənab Hüseynova səfər qadağası qoyulub və ona qarşı cinayət işi gedir. Emin Hüseynov xarici qrantlardan əldə etdiyi 560.000 avro gəlirə görə vergi ödəməkdən yayınmaqda şübhəli bili-

nir və onun hazırda Bakıda xarici səfirliklərdən birində gizləndiyi deyilir. O, istintaqdan yayındığı üçün polis tərəfindən axtarışdadır və həbs edilmək təhlükəsindədir.

İZAHAT: Azərbaycan hakimiyyəti Emin Hüseynovun xarici ölkə səfirliklərinin birində gizlənməsi ehtimalı ilə bağlı İsveçrə səfirliyinə müraciət edib. Hakimiyyət Hüseynovun istintaqa ifadə vermək üçün gələcəyi təqdirdə onun haqqında həbs olunmayacağına təminat vermişdir. Lakin buna baxmayaraq o, hələ də istintaqdan yayınmaqdadır.

11. Memorandumun 26-cı maddəsində Naxçıvandan olan jurnalist və insan hüquqları fəalı **İlqar Nəсібovun** 21 avqust 2014-cü ildə qeyri-müəyyən şəxslər tərəfindən ağır döyülməsi faktı şərh edilir. O, öz ofisində ciddi kəllə-beyin travması və üz nahiyəsində sümük sınıqları ilə huşsuz halda tapılıb. Cənab Nəсібov və xanımı jurnalist Mələhət Nəсібova İnkişaf Resurs Mərkəzi vasitəsilə öz rayonlarında insan hüquqları pozuntularının qurbanlarını dəstəkləyirdilər. QHT mənbələri baş vermiş insidentdən sonra cinayət işinin açılmadığını göstərirlər və daha əvvəl cütlük bir sıra təhdidlərlə üzləşdiyi barədə məlumat vermişdi. Lakin bu QHT mənbələri ilə bağlı məsələ ABŞ Dövlət Departamentinin nəşri nəticəsində ziddiyyətli vəziyyətdədir, belə ki, Dövlət Departamenti polisin dərhal cavab verdiyini və prokurorluğun istintaq işi açdığını bildirir.

İZAHAT: İlqar Nəсібovun qeyri-müəyyən şəxslər tərəfindən ağır döyülməsi hadisəsindən bir neçə gün sonra Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 127.1-ci (qəsdən sağlamlığa az ağır xəsarət yetirmək) maddəsi ilə cinayət işi başlanılıb. Cari ilin noyabr ayının 4-də isə Naxçıvan şəhər Məhkəməsində iş üzrə proses keçirilib. Nəсібovun şikayətindən imtina etməsi nəzərə alınmaqla, məhkəmə cinayət işinin xitam edilməsi barədə qərar

qəbul edib. Azərbaycanda azadlıqdan məhrum etmə yerlərinə administrativ nəzarətlə yanaşı bir sıra nəzarət mexanizmləri də vardır. Bunlar Ombudsman, Milli Preventiv Mexanizm Qrupu, Penitensiar Müəssisələrə nəzarət edən İctimai Komitədir. Lakin bununla yanaşı Azərbaycan istənilən halda əməkdaşlığa açıqdır. Avropa Şurasının Baş Katibi cənab Torbyorn Yaqland və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə 2005-2008-ci illər ərzində fəaliyyət göstərmiş və sonradan AŞPA tərəfindən razılaşma şərtləri pozulduğundan (məhbus məslələri milli çərçivədə müzakirə və həll olunduğu üçün AŞPA hər hansı məruzəçi təyin etməmək barədə razılıq vermişdir) fəaliyyətini dayandırmış İnsan Hüquqları üzrə Birgə işçi qrupun fəaliyyəti yenidən 2014-cü ilin 22 oktyabr tarixli iclasında (bərpa iclası) yenidən bərpa olunmuşdur. İşçi qrupunun tərkibində hakimiyyət nümayəndələri və yerli hüquq müdafiəçiləri ilə yanaşı Baş Katibin nümayəndəsi cənab Aleksandr Gessel də daxil edilmişdir. İşçi qrupun əsas məqsədi haqqında cinayət işləri başlanmış və ittiham elan olunmuş (təqsirləndirilən) və haqqında məhkəmənin qüvvəyə minmiş hökmü olan məhkumların işlərinin monitorinqini aparmaqdan və müvafiq tövsiyələr hazırlamaqdan ibarətdir.

II

Məlumat memorandumunun 28-31-ci maddələri Azərbaycanda məlumat azadlığının vəziyyətinə həsr edilib. Ona görə də ölkədə ifadə azadlığı sahəsində real vəziyyətin qısa icmalını verməyi zəruri hesab edirik:

İfadə azadlığı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 50-ci

maddəsinə əsasən hər kəsin istədiyi məlumatı qanuni yolla axtarmaq, əldə etmək, ötürmək, hazırlamaq və yaymaq azadlığı olduğu göstərilir, kütləvi informasiyanın azadlığına təminat verilir, kütləvi informasiya vasitələrində, o cümlədən mətbuatda dövlət senzurası qadağan edilir.

“Kütləvi İnformasiya Vasitələri haqqında” Qanunun 14-cü maddəsinə əsasən “Mətbu nəşrlərin təsis edilməsi üçün dövlət orqanlarından icazə tələb olunmur”.

Azərbaycanda hazırda 4957 qəzet (çap və on-line), informasiya agentliyi vardır. Ölkə üzrə yayımlanan 8 telekanal, 14 regional telekanallar, 12 kabel televiziyası, 11 radiostansiya və çoxsaylı internet tv-lər vardır.

Mətbuatın fəaliyyətini tənzimləyən hər hansı dövlət orqanı yoxdur. Cəmiyyət, dövlət orqanları və kütləvi informasiya vasitələri arasında münasibətlərin ictimai tənzimlənməsi mexanizmi kimi 2003-cü ildə Mətbuat Şurası yaradılıb. Bu özünüidarə edən qeyri-hökumət təsisatıdır.

Prezidentin sərəncamı ilə 2008-ci ildə “Azərbaycan Respublikasında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Konsepsiyası” qəbul olunmuşdur. Konsepsiyada KİV-lərin inkişafına Dövlət dəstəyini həyata keçirmək məqsədi ilə xüsusi fondun yaradılması nəzərdə tutulurdu. Konsepsiya qəbul olunduqdan sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında **Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu** yaradılıb.

Fond mətbuata müxtəlif istiqamətlər üzrə dəstək verir. Bu istiqamətlər içərisində fikir, söz və məlumat azadlığının, plüralizmin inkişaf etdirilməsi, - kütləvi informasiya vasitələrinin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, jurnalistlərin maddi və sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması kimi dəstək formaları vardır.

Ölkədə fəaliyyət göstərən bir çox müxalifyönlü qəzetlərin illik büdcələrinin 80%-dən çoxu məhz bu fondun vəsaiti ilə formalaşır. Fond yaradılarkən vaxtilə Avropada KİV-lərin inkişafına edilən dəstək formaları ilə bağlı təcrübə də öyrənilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu 2011-ci ildən mütəmadi olaraq əsas müxalifət qəzetləri, əsasən də "Azadlıq" və "Yeni Müsavat" qəzetləri də daxil olmaqla ölkədə nəşr edilən 30-a qədər mətbuat orqanlarına maliyyə yardımları ayırmışdır (<http://www.var.az/2011/12/4402/>).

Media orqanlarından bir çoxu, o cümlədən "Azadlıq" qəzeti Prezident Administrasiyasının İşlər İdarəsinə məxsus və paytaxt Bakının mərkəzində yerləşən binada simvolik (real qiymətdən 10 dəfə az) qiymətə ofislə təchiz edilmişdir.

Fond tərəfindən dövlət büdcəsi hesabına dəyəri 22 mln. manat olan yaşayış kompleksi tikilmiş və təmənnəsiz olaraq jurnalistlər arasında bölünmüşdür. Bölgü zamanı hökuməti sərt tənqid edən jurnalistlərlə hökumətə yaxın olan jurnalistlər arasında fərq qoyulmuş və ailə üzvlərinin sayına uyğun bölgü aparılmışdır.

Dövlət tərəfindən belə yardımlar "loyallığın alınması" məqsədi ilə edilməmişdir. Müstəqil ekspertlərin müşahidələrinə görə dövlət tərəfindən dəstək artdıqca tənqidi yazıların sayı və kəskinliyi də artmış, əksinə belə qəzetlər hökumətin fəaliyyətini dərindən təhlil etmək üçün əlavə vasitələr əldə etmiş olmuşdur.

Azərbaycanda internet üzərində hər hansı məhdudiyət yoxdur. 2012-ci ilin noyabr ayında BMT və Azərbaycan Hökumətinin birgə təşkilatçılığı ilə Bakıda keçirilən VII İnternet İdarəçilik Forumunda Azərbaycanda internet azadlığının tam təmin olunması qeyd olunmuşdur. Ölkədə hər hansı internet resursları-

nın qadağan olunması halı qeydə alınmamışdır. Sosial mediadan geniş istifadə olunur.

Bununla belə, bəzi hesabatlarda Azərbaycan internet azadlığı indekslərində qərəzli yanaşmaları da nümayiş etdirilmişdir. *Freedom House* təşkilatı tərəfindən internetin və rəqəmsal medianın qlobal qiymətləndirilməsini əks etdirən "Freedom on the Net 2011" hesabatında "İnternet azadlığı" göstəriciləri üzrə Azərbaycan "İnternetin qismən azad olduğu ölkələr" siyahısında yer alıb. Hesabatda dünyanın bir çox ölkəsi üzrə "İnternetin azadlığı" göstəriciləri qiymətləndirilib və bu göstəriciyə görə Azərbaycan (48 balla) 20-ci yeri tutub (<http://www.ictnews.az/read-9222-news-1.html>).

III

Məlumat memorandumunun 32-34-cü maddələri sərbəst toplaşma azadlığının vəziyyətinə həsr edilib. Odur ki, ölkədə sərbəst toplaşma azadlığı sahəsində vəziyyətin qısa icmalını təqdim edirik:

Sərbəst toplaşma azadlığı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 49-cü maddəsinə əsasən *"Hər kəsin başqaları ilə birlikdə sərbəst toplaşmaq azadlığı vardır. Hər kəsin başqaları ilə birlikdə müvafiq dövlət orqanlarını qabaqcadan xəbərdar etməklə dinc, silahsız yığışmaq, yığıncaqlar, mitinqlər, nümayişlər, küçə yürüşləri keçirmək, piketlər düzəltmək hüququ vardır"*.

13 noyabr 1998-ci il tarixində "Sərbəst toplaşmaq azadlığı haqqında" qanun qəbul edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası İnsan Hüquqlarının əsas Azadlıqların müdafiəsinə dair Avropa Konvensiyasını ratifikasiya etdikdən sonra *(Azərbaycan Respublikası konvensiyayı 15.04.2002-ci ildə ratifikasiya etmişdir və həmin tarixdən qüvvəyəminmişdir. <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=005&CM=&DF=&CL=ENG>)*

qanun bəzi müddəaları Konvensiyanın müddəaları ilə uyğunsuzluq təşkil etdiyi üçün Azərbaycan Parlamenti Avropa Şurasının Venesiya Komissiyası (*The European Commission for Democracy through Law. http://www.venice.coe.int/WebForms/pages/?p=01_Presentation*) ilə əməkdaşlıq edərək qanunvericiliyi təkmilləşdirmişdir. Qanuna edilən əsaslı dəyişikliklər 30 may 2008-ci ildə qüvvəyə minmişdir. Venesiya Komissiyası da qanuna müsbət rəy vermiş və onun beynəlxalq standartlara uyğun olduğunu açıqlamışdır.

“Sərbəst toplaşma azadlığı” haqqında qanuna dəyişiklik edilərkən ATƏT DTİHB tərəfindən qəbul olunmuş rəhbər prinsiplər, eləcə də Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin qəbul etdiyi Baçkovski və digərləri - Polşa (*Baczkowski and others v. Poland. (Application no. 1543/06)*) prezident qərarının tələbləri nəzərə alınmışdır. Beləliklə, İnsan Hüquqlarının əsas Azadlıqların müdafiəsinə dair Avropa Konvensiyasının 13-cü maddəsinin tələbi də yerinə yetirilmişdir. Hazırda ölkədə toplantının həyata keçirilməsi ilə bağlı xəbərdarlıqdan sonra yerli hakimiyyət orqanlarının toplantını qadağan edən qərarından verilən şikayətlərə məhkəmələr toplantıya ən azı 3 gün qalanadək baxır və qərar qəbul edir.

Qanunun 9.6. maddəsinə görə “*Yığıncaqların, mitinqlərin və nümayişlərin keçirilməsi üçün hər bir şəhər və rayonda müvafiq icra hakimiyyəti orqanı xüsusi yerlər ayırmalıdır. Yığıncaqların, mitinqlərin və nümayişlərin keçirilməsi üçün təklif olunan yerlərin siyahısı yerli mətbuatda dərc edilir və başqa üsullarla əhaliyə çatdırılır. Təşkilatçılar yığıncaq, mitinq və ya nümayiş üçün ayrılmış yerlərin birini seçə bilərlər. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı yığıncaqların, mitinqlərin və nümayişlərin keçirilməsi üçün təklif olunmuş yerlərin siyahısını müraciətlər əsasında dəyişdirə bilər*”.

Qanunun bu müddəaları rəhbər tutulmaqla ölkənin 70-dən artıq şəhər və qəsəbəsində yerli icra hakimiyyəti orqanlarının qərarları ilə xüsusi yerlər müəyyən olunmuşdur. Ölkənin paytaxtı olan Bakı şəhərində 12 yer müəyyən edilmişdir. Bu yerlər paytaxtın 12 inzibati ərazi vahidinin hər birində vardır. Əvvəllər müəyyən edilən yerlərin bəziləri qənaətbəxş olmadığı üçün siyasi partiya və ictimai təşkilatların etirazlarına səbəb olmuşdur. Sonradan yerlərin sayı artırılmış və onlar iştirakçıların gedib gəlməsi üçün asan olan yerlərlə əvəzlənmişdir. Şəhərin mərkəzi hissəsində siyasi partiyaların ənənəvi olaraq mitinqlər keçirdiyi ərazidə (keçmiş “Qələbə” kino-teatr binasının qarşısı) yerləşən iri stadion mitinqlərin keçirilməsi üçün ayrılmışdır. Həmin ərazi əhalinin sıx yaşadığı yerdir və bütün ictimai nəqliyyat vasitələrinin (o cümlədən avtobus və metro) dayanacaqları vardır.

Hazırda müəyyən olunmuş müddət ərzində yazılı xəbərdarlıq etməklə həmin yerlərin birində kütləvi aksiyalar keçirilir. Lakin bir neçə dəfə qanunla strateji obyekt hesab olunan yerlərin qarşısında və yanında kütləvi tədbirlərin keçirilməsinə edilən cəhdlərin qarşısı güc orqanları tərəfindən alınmış və qaydaları pozanlara qarşı inzibati cəzalar (pul cəriməsi və ya 15 sutkayadək inzibati həbs) tətbiq edilmişdir.

Qanunun 13.3 maddəsinə görə *“Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına uyğun olaraq toplantı zamanı iştirakçıların şifahi və yazılı fikir və söz azadlığı vardır”*.

Ötən il ərzində ölkənin müxtəlif hissələrində, xüsusilə Bakının mərkəz ərazilərində bir sıra, eləcə də kortəbii nümayişlər keçirilib. Belə mitinqlərdən sonuncu ikisi “Demokratik Qüvvələrin Milli Şurası” adlandırılan qurum tərəfindən 12 oktyabr və 9 noyabr 2014-cü ildə Bakı şəhərinin mərkəzi hissəsində “İnşaatçılar” metro stansiyasının yaxınlığında yerləşən “Məhsul” stadionunda keçirildi. Aksiyanın keçirilməsi üçün yer təşkilatçıların

müraciəti əsasında Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti tərəfindən ayrılmışdı. Miting heç bir məhdudiyət olmadan yerli vaxtla saat 15.00-dan 17.00-dək davam etdi.

Ümumiyyətlə, dinc nümayişlərə polis müdaxiləsi yaxud qanuna müvafiq nümayiş keçirməyə görə cəzalandırma barədə məlumatlar daxil olmayıb. Kütləvi tədbirlərdə çıxışlara görə hər hansı məhdudiyətin tətbiqi halları qeydə alınmayıb.

IV

Məlumat memorandumunun 35-37-ci maddələri birləşmə azadlığına həsr edilib. Ölkədə sərbəst toplaşma azadlığı sahəsində vəziyyətin qısa icmalını təqdim edirik:

Birləşmə azadlığı

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 58-ci maddəsinə görə hər kəsin istənilən birlik, siyasi partiya, həmkarlar ittifaqı və digər ictimai birlik yaratmaq və ya mövcud olan birliyə daxil olmaq hüququ vardır.

Ölkədə siyasi partiyalar, həmkarlar ittifaqları, qeyri-hökumət təşkilatları haqqında müvafiq qanunvericilik, həmçinin bu təşkilatların hüquqi fəaliyyətini təmin etmək məqsədi ilə qəbul olunmuş digər normativ hüquqi aktlar mövcuddur.

Qeyri-hökumət təşkilatları (ictimai birliklər və fondlar) haqqında" qanunun əsas prinsiplərindən biri QHT-lərin rəsmi dövlət qeydiyyatına alınmasında könüllülük prinsipidir. Bu prinsipə görə **dövlət qeydiyyatı vəzifə və hüquqi öhdəlik deyildir. Dövlət Qeydiyyatından keçmək və ya keçməmək QHT-nin hüququdur.** Dövlət qeydiyyatından keçməklə QHT-lər hüquqi şəxs statusu əldə edirlər.

Dövlət hüquqi şəxs statusu əldə etmədən fəaliyyət göstərən QHT-ləri və onların birliklərini tərəf kimi

qəbul edir. Hüquqi şəxs statusu olmayan QHT-lərin təmsilçiləri təmsil etdikləri QHT-nin adından dövlətin yaratdığı müxtəlif komissiyalarda, işçi qruplarında və daha davamlı təsisatlarda təmsil oluna bilirlər.

Qanunda QHT-nin məhkəmə qərarı ilə ləğv olunması əslində **onun hüquqi statusunun** ləğvi kimi qəbul olunur. Ölkə praktikasında QHT-nin məhkəmə qərarı ilə ləğvi praktikası nadir haldır. Belə ki, son 11 il ərzində ölkədə 1 QHT-nin ləğv olunması haqqında məhkəmə tərəfindən qərar qəbul edilmişdir. Həmin təşkilatın (Seçki Monitoring Mərkəzi İctimai Birliyi) ləğvinə səbəb təsisçilər arasında yaranan mübahisə və təsisçilərin bir hissəsinin şikayəti olmuşdur. Lakin ləğv edilmiş bu QHT hüquqi şəxs statusunu itirsə də fəaliyyətlərini davam etdirmişdir (hazırda fəaliyyət göstərir) və bu zaman belə təşkilatların illik büdcəsi qeydiyyatda olduğu vaxtdan daha çox olmuşdur.

QHT-lərin maliyyə və proqram fəaliyyəti üzərində nəzarəti həyata keçirən dövlət orqanı və ya dövlət tərəfindən səlahiyyətli edilmiş orqan audit və yoxlamaların nəticələrindən asılı olaraq sanksiyalar tətbiq edə bilirlər. Müxtəlif dövlətlərdə proqram və maliyyə fəaliyyətində əyintilərə yol vermiş QHT-lərə qarşı sanksiyaların tətbiqi praktikasını araşdıran Qeyri Kommersiya Hüququ üzrə Beynəlxalq Mərkəzin bununla bağlı maraqlı ümumiləşdirmələri vardır.

Qeyri Kommersiya Hüququ üzrə Beynəlxalq Mərkəzin araşdırmalarından sitat gətiririk: “Məsələn, Bolqarıstanda QHT-ni 50 avrodan 500 avroyadək cərimə edə bilirlər. Polşada sənədlərin təqdim edilməsinə dair tələbləri yerinə yetirməməyə görə birliyi 50 000 zlotu (11 300 avro) aşmayan miqdarda cərimə edə bilirlər. Bununla belə bu cərimə ləğv edilə bilər bir şərtlə ki, birlik dərhal tələbi yerinə yetirsin. Slovakiyada fond hesabat verməməsinə görə 10 000-dən 100 000 kronadək (2500

- 25 000 avro) cərimə oluna bilər. Bir sıra ölkələrdə (Bosniya, Xorvatiya, Serbiya və Çernoqoriya) cərimələr həm təşkilata, həm də pozuntuya cavabdeh olan təşkilat nümayəndəsinə tətbiq oluna bilər.”

Bir sıra ölkələrdə Qeyri Kommersiya təşkilatlarına qarşı tətbiq olunan sanksiyalar daha sərtidir. Belə sanksiyalar içərisində təşkilatların ləğv olunması və ya onlara vergi güzəştlərinin ləğv edilməsi, ictimai-faydalı təşkilat statusundan məhrum etmə (bu zaman təşkilat bütün güzəştlərdən, o cümlədən vergi güzəştlərindən məhrum olur), 50 000 avrodan artıq cərimə sanksiyasının tətbiqi kimi sərt sanksiyalar da vardır.

Bu baxımdan Azərbaycan Respublikasının Qanunvericiliyi daha liberaldır. QHT-lərin bağladığı qrant müqaviləsinə görə müvafiq icra hakimiyyətinə məlumatı vaxtında təqdim etməməsi və ya ümumiyyətlə təqdim etməməsinə görə fiziki şəxslərə - min manatdan iki min manatadək, vəzifəli şəxslərə - min beş yüz manatdan iki min beş yüz manatadək, hüquqi şəxslərə - beş min manatdan yeddi min manatadək cərimə sanksiyası nəzərdə tutulur. 2013-cü ildə qrant müqavilələrini qeydiyyata təqdim etməyən, vaxtında və ya düzgün təqdim etməyən QHT-lərin sayı çox olsa da əksəriyyət halda Ədliyyə Nazirliyi güzəşt mövqeyində olmuş QHT-lərin izahlarını nəzərə almış və sanksiya tətbiq etməmişdir. Bununla belə nazirliyin rəsmi məlumatına görə, “Qrant alınmasına (verilməsinə) dair müqavilələrin (qərarların) qeydiyyata alınması Qaydaları”nın 2.1-ci bəndinə zidd olaraq qrant alınması haqqında müqavilənin (qərarın) surətinin qeydiyyata alınmaq üçün Ədliyyə Nazirliyinə təqdim etmədiyinə görə 3 inzibati tənbeh verilmə haqqında qərar qəbul edilmişdir. Tətbiq edilmiş intizam tənbehi nəticəsində ümumilikdə 7000 (yeddi min) manat məbləğində cərimə olunmuşdur” (<http://www.justice.gov.az/notariat.php?page=2015> *Международный Центр*

Некомерческого Права. ИКЛ).

2014-cü ilin birinci 6 ayı ərizində heç bir QHT-yə Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən (qrantların qeydiyyatı təqdim edilməməsi və ya nizamnamə pozuntusu səbəbindən) heç bir cərimə tətbiq edilməmişdir. Ümumiyyətlə, QHT-lərin nizamnamə fəaliyyətinə dövlət nəzarətini həyata keçirən Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən tətbiq olunan sanksiyalar illər üzrə azalmaya meyillidir, baxmayaraq ki, cərimələrin miqdarı qanunvericiliklə əhəmiyyətli dərəcədə artırılmışdır. Belə ki, 2011-ci ildə 7 QHT-yə cəmi 13 000 manat cərimə tətbiq edilmişdir. 2013-cü ildə 3 QHT-yə 7 000 manat, 2014-cü ilin birinci yarsında isə ümumiyyətlə cərimə tətbiq edilməmişdir.

İnzibati Xətalər Məcəlləsinə əsasən Maliyyə Nazirliyinə İllik Maliyyə hesabatı təqdim etməyən və ya vaxtında (hər il 31 marta qədər) QHT-lər üçün 2 400 manat cərimə nəzərdə tutulur. Lakin indiyədək heç bir QHT-yə belə cərimələr tətbiq edilməmişdir.

Sanksiyaların, xüsusilə də sərt sanksiyaların tətbiqi təşkilatların cəzalandırılmasına yönələn aksiya deyildir. Bu sanksiyaların tətbiqi xəbərdaredici xarakter daşıyır və onun tətbiqindən əvvəl təşkilata vaxt verilir ki, pozuntunu aradan qaldırsın. Eyni zamanda, sanksiyaların tətbiqi səriştəli və səlahiyyətli orqanlar tərəfindən həyata keçirilir.

Bu bir çox Avropa ölkələrində belədir. Məsələn, Macarıstanda təşkilatın İctimai Fayda verən təşkilat (yəni vergi güzəştlərindən istifadə edən təşkilat) statusunun alınması üçün prokurorun təqdimatı ilə məhkəmə orqanı qərar qəbul edir və bu qərar yalnız təşkilata əvvəlcədən xəbərdarlıq göndərildikdən və pozuntunu aradan qaldırmaq üçün vaxt verildikdən sonra həyata keçirilir. Polşada əgər təşkilat xəbərdarlıqdan sonra pozuntunu aradan qaldırsa, onda Əmək və Sosial Siyasət Nazirliyi həmin təşkilatın məhkəmə reyestrindən çıxarılması ilə

bağlı təqdimat verir (*Международный Центр Некоммерческого Права. ИКЦ «Леста», Киев-2007 3 Избранные Положения из мировой практики о порядке предоставления организациям статуса благотворительных, общественной пользы и освобожденных от налогообложения. Сборник Материалов Международный Центр Некоммерческого Права. ИКЦ «Леста», Киев-2007*).

Qeyd olunduğu kimi, bütün hallarda təşkilata əvvəlcədən xəbərdarlıq edilir və ona pozuntunu (nizamnamə pozuntusu, maliyyə pozuntusu, proqram və institusional fəaliyyətlə bağlı pozuntular və s.) arada qaldırmaq üçün vaxt verildikdən sonra və təşkilat tərəfindən bu pozuntuların aradan qaldırılmadığı təqdirdə sanksiya tətbiq edilir. QHT-lərin maliyyələşməsində əsas dövlət donoru qismində 2008-ci ildən fəaliyyət göstərən Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında QHT-lərə dövlət Dəstəyi Şurası çıxış edir. Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında QHT-lərə dövlət Dəstəyi Şurasının tərkibi 11 nəfərdən ibarətdir. Onlardan 8 nəfəri QHT qrupları tərəfindən namizədliyi irəli sürülən QHT təmsilçiləri, 3 nəfəri isə hökumət nümayəndəsidir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının ayırdığı maliyyə yardımlarının verilməsində şəffaflığın təmin olunması və heç bir siyasi ayrı-seçkiliyə yol verilməməsi ilə bağlı müxtəlif beynəlxalq təşkilatların hesabatlarında məlumatlar əksini tapır. 2010-cu ildən başlayaraq ABŞ Dövlət Departamenti “Ölkələrdə insan hüquqlarının vəziyyətinə dair” illik hesabatlarında Şura tərəfindən maliyyə yardımının ayrılmasında ayrı-seçkiliyin olmaması və hökuməti tənqid edən QHT-lərin də layihələrinin dəstəkləndiyi qeyd edilir (*Azerbaijan 2013 human rights report. page 29. last paragraph. [\[www.elkhan-suleymanov.az\]\(http://www.elkhan-suleymanov.az\)](http://photos.state.gov/libraries/azerbaijan/749085/hrr/2013_Human_</i></p></div><div data-bbox=)*

Rights_Report.pdf).

2013-cü il ərzində qrant alınması haqqında 1817 müqavilənin (qərarın) qeydiyyatata alınması ilə bağlı 220 təşkilat tərəfindən Ədliyyə Nazirliyinə 737 müraciət daxil olmuşdur. Həmin müqavilələr (qərarlar) üzrə 173 donör təşkilatından 67.217.026 manat məbləğində qrant alınmışdır.

Ümumi məbləğin 35%-i və ya 23.550.942 manat xarici donörlər tərəfindən verilmiş qrantlardır (təhsil, maarifləndirmə, gənclər, sosial problemlər, vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı, insan hüquqları və digər layihələr üzrə verilmişdir).

Qrant məbləğinin 65%-i 29 yerli donör tərəfindən verilmişdir (onlardan 12-si dövlət təşkilatıdır) (<http://www.justice.gov.az/notariat.php?page=2015>). Beləliklə 2013-cü ildə ölkə donörləri tərəfindən (əsasən dövlət) QHT-lərə ayrılan vəsaitin miqdarı 43 666 000 manatdan artıq olmuşdur.

Ölkədə və beynəlxalq aləmdə tanınan, hökumətin siyasətini sərt tənqid edən insan hüquqlarını müdafiə edən təşkilatlar Şuradan aldığı qrantlarla İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinə Azərbaycana qarşı şikayətlərin, BMT-nin müqavilə orqanlarına hökumətin dövrü hesabatına alternativ hesabatların və insan hüquqlarının vəziyyətinə dair təhlillərin hazırlanması ilə bağlı layihələr həyata keçirirlər.

Şuranın səfər proqramı çərçivəsində insan hüquqlarını müdafiə edən şəxslərə müxtəlif beynəlxalq tədbirlərdə, o cümlədən ATƏT İnsan meyarı (Human Dimension) toplantılarına, Avropa Şurasının, BMT-nin, Beynəlxalq Antikorrupsiya şəbəkələrinin toplantılarında iştirak üçün səfər qrantları verilmişdir.

QHT-lər haqqında qanuna edilmiş sonuncu düzəlişlər 2013-cü ilin dekabr ayında qəbul edilib və 2014-cü ilin fevral ayında qüvvəyə minib. Bu düzəlişlər

QHT-lərin fəaliyyətində şəffaflığı artırmaq məqsədi daşıyır, bütün səviyyələrdə və Azərbaycan cəmiyyətinin bütün sahələrində korrupsiya ilə mübarizəyə yönəlmiş hərtərəfli tədbirlərin bir hissəsidir. Bu tədbirlər həm dövlət, həm də özəl sektoru əhatə edir.

Vətəndaş cəmiyyətinin fəaliyyətini möhkəmləndirmək məqsədi daşıyan və korrupsiya ilə mübarizədə öz rolu olan QHT-lər özləri şəffaflığın nümunəsi olmalıdır. Təəssüf ki, bəzi QHT-lər tez-tez qanunun tələblərini pozur və şəffaflıq və məsuliyyət məsələlərinə əməl etmirlər. Bu QHT-ləri təsis edən şəxslər çox zaman şəxsi mənafeələrindən çıxış edirlər və vətəndaş cəmiyyətinin roluna müvafiq olmayan digər məqsədlər güdürlər. Həmin şəxslər eyni zamanda hesab edirlər ki, statusları onları qanuna riayət etməkdən azad edir.

Azərbaycanda QHT-lər haqqında qanunda bir sıra boşluqlar vardı və bu boşluqlar bir çox qeyri-hökumət təşkilatlarının məsuliyyətsiz qanuna zidd fəaliyyətinə şərait yaradırdı. Yeri gəlmişkən, Azərbaycanda qeyri-hökumət təşkilatlarının sayı 4 mini ötür. Bu səbəbdən bir çox QHT-lər, o cümlədən xarici QHT-lərin Azərbaycandakı nümayəndəlikləri hətta qanunun onlara aid minimal tələblərinə də riayət etmir.

Nəticə

Yuxarıda qeyd edilənlər kontekstində bir sıra beynəlxalq hökumətlər arası təşkilatlar və beynəlxalq QHT-lər tərəfindən barələrində istintaq tədbirləri davam edən şəxslərin dərhal və qeyri-şərtsiz azad edilməsi tələbləri təəssüf doğurur. Belə tələb irəli sürməklə barələrində istintaq tədbirləri davam edən şəxslərin ədalətli məhəkəmə baxışı hüququnun pozulmasına və istintaqın gedişinə birbaşa müdaxiləyə çağırış edilir və bununla da insan hüquqlarının müdafiəsinə dair

beynəlxalq konvensiyaların və digər sənədlərin müvafiq müddəalarına qarşı çıxılır.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 60-cı maddəsinə görə, hər kəsin hüquq və azadlıqlarının məhkəmədə müdafiəsinə təminat verilir. Azərbaycanda 3 pilləli məhkəmə sistemi qurulmuşdur və məhkəmə qərarlarından narazı qalan şəxslərin daha yuxarı instansiyalara müraciət etmək hüququ vardır. Yerli məhkəmələrin qərarlarından şikayətlərə baxılması üçün Azərbaycan vətəndaşlarının müəyyən prosedur qaydalarına əməl etməklə Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsində iddia qaldırmaq hüququ vardır və onlar heç bir məhdudiyət olmadan bu hüquqlarından istifadə edirlər.

Digər tərəfdən, siyasi məhbus məsələsi hüquqi məsələdir, bu məsələnin həlli siyasi müstəvidə deyil, hüquqi müstəvidə həll edilməlidir və məsələ ilə bağlı qərarın qəbul edilməsi məhkəmələrin, o cümlədən Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin səlahiyyətinə aiddir. Odur ki, hüquq-məhkəmə qaydalarına uyğun olaraq, siyasi məhbus olması ilə və ya saxta ittihamlarla həbs olunması iddia edilən hər bir məhbusla bağlı iddiaçı tərəf (beynəlxalq və yerli QHT-lər, beynəlxalq təşkilatlar və s.) məhkəmə iddiası qaldırmalı və kimin siyasi məhbus olub-olmamasını və ya saxta ittihamlarla həbs edilib-edilməməsini məhkəmə müəyyən etməlidir.

Dərin təəssüf doğuran məqamlardan biri də ondan ibarətdir ki, QHT-lərin fəaliyyətinin tənzimlənməsi ilə bağlı qanunvericilik düzgün qiymətləndirilmir. Hətta bəzi QHT-lərin fəaliyyətində mövcud olan qeyri-şəffaflığa və məsuliyyətsizliklə müşayiət olunan qanun pozulmalarına bəraət qazandırılır.

Bir qayda olaraq, belə hüquqa zidd çağırışlar edən Human Rights Watch, Amnesty International, Avropa Stabilitet Təşkilatı, Beynəlxalq İnsan Hüquqları Tərəfdaşlığı

kimi beynəlxalq QHT-lər eyni mərkəzdən idarə edilirlər və öz idarəedənlərinin iradəsini yerinə yetirirlər.

Qeyd etmək kifayətdir ki, Açıq Cəmiyyət təşkilatının təsisçisi Corc Soros bir neçə il əvvəl Human Rights Watch təşkilatına 100 mln ABŞ dolları məbləğində yardım edib. Bu həmin təşkilatın faktiki olaraq Corc Sorosdan asılı olduğunu sübuta yetirir.

Ümumiyyətlə, Corc Soros Human Rights Watch, Beynəlxalq İnsan Hüquqları Tərəfdaşlığı və özünün təsis etdiyi Açıq Cəmiyyət təşkilatları ilə bərabər bir çox təşkilatlara da maliyyə dəstəyi göstərir. Corc Soros bu təşkilatlar üzərində böyük təsirə malikdir. Azərbaycanı daim tənqid edən təşkilatlardan biri, Ermənistanda humanitar layihələrdən başlayaraq daha sonra Ermənistanın işğal siyasətinin təbliğatçısına çevrilmiş "People in Need" təşkilatı öz səhifəsində son vaxtlar Azərbaycandan başqa demək olar heç bir ölkədə, o cümlədən keçmiş SSRİ respublikalarında insan hüquqlarının vəziyyətinə dair heç bir məlumat yerləşdirmir. Digər tərəfdən, humanitar fəaliyyətlə məşğul olan bu təşkilatın pozulmalarına bəraət qazandırılır.

Bir qayda olaraq, belə hüquqa zidd çağırışlar edən *Human Rights Watch, Amnesty International, Avropa Stabillik Təşkilatı, Beynəlxalq İnsan Hüquqları Tərəfdaşlığı* kimi beynəlxalq QHT-lər eyni mərkəzdən idarə edilirlər və öz idarəedənlərinin iradəsini yerinə yetirirlər.

Qeyd etmək kifayətdir ki, Açıq Cəmiyyət təşkilatının təsisçisi Corc Soros bir neçə il əvvəl *Human Rights Watch* təşkilatına 100 mln ABŞ dolları məbləğində yardım edib. Bu həmin təşkilatın faktiki olaraq Corc Sorosdan asılı olduğunu sübuta yetirir.

Ümumiyyətlə, Corc Soros *Human Rights Watch, Beynəlxalq İnsan Hüquqları Tərəfdaşlığı və özünün təsis etdiyi Açıq Cəmiyyət* təşkilatları ilə bərabər bir

çox təşkilatlara da maliyyə dəstəyi göstərir. Corc Soros bu təşkilatlar üzərində böyük təsirə malikdir. Azərbaycanı daim tənqid edən təşkilatlardan biri, Ermənistanda humanitar layihələrdən başlayaraq daha sonra Ermənistanın işğal siyasətinin təbliğatçısına çevrilmiş "People in Need" təşkilatı öz səhifəsində son vaxtlar Azərbaycandan başqa demək olar heç bir ölkədə, o cümlədən keçmiş SSRİ respublikalarında insan hüquqlarının vəziyyətinə dair heç bir məlumat yerləşdirmir. Digər tərəfdən, humanitar fəaliyyətlə məşğul olan bu təşkilatın eyni vaxtda insan hüquqları ilə də məşğul olması beynəlxalq hüququn normalarına sığmır. Beynəlxalq humanitar hüququn (müharibə hüququnun, Cenevrə hüququnun və s.) İnsan Hüquqlarından ciddi fərqləri vardır. "People in Need" təşkilatının internet resursundan götürülən, onun Ermənistanın dostu olmasının və bu səbəbdən Azərbaycana qarşı qərəzini sübut edən bir sitatı nəzərinizə çatdırırıq: "Gündəlik "Lidove noviny" qəzetindən olan bir qrup jurnalist Jaromír Štětina –nın təşəbbüsü ilə "Epicentrum" adlı humanitar komanda yaratmaq qərarı verir. Onlar Dağlıq Qarabağda böhranı azaltmaq üçün xeyriyyə yardımları təşkil edirlər. Yardım Qarabağın xəstəxanalarına ötürülür, müharibə şahidlərinin xatirələri isə bir qrup könüllü tərəfindən yad edilir". Birbaşa erməni təcavüzünə xidmət edən bu təşkilatın insan haqları haqqında danışıması təcüblü deyilmi?

Təsadüfi deyil ki, "siyasi məhbus" spekulyasiyası ilə məşğul olan bəzi yerli qeyri-hökumət təşkilatları da əsasən xarici donorlardan maliyyələşir. Azərbaycan neft hasil edən ölkədir və onunla Avropada bu sahədə rəqabət aparan ölkələr vardır ki, bu maliyyələr də elə məhz həmin ölkələrdən ötürülür. Danılmaz faktdır ki, "siyasi məhbus" amili Avropa Şurasına üzv olan 47 ölkədən yalnız Azərbaycana tətbiq edilir. Bu qondarma problem

Azərbaycana bir siyasi təzyiqlə alətidir. 2012-ci ildə qapanmış qondarma "siyasi məhbüs" məsələsinin yenidən 2014-cü ildə qaldırılması bir daha sübut edir ki, bu məsələ əvvəlcədən məqsədli şəkildə hazırlanmış təzyiqlə proqramıdır. Elə təqdim olunan memorandumun adı da Azərbaycan qərəzin bariz nümunəsidir: "Azərbaycanın Avropa Şurasına sədrliyi: insan hüquqlarına hörmət ilə bağlı nə edilməlidir?" Məgər 1 il öncə Ermənistanın Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinə sədrliyi dövründə Ermənistanın işğalçı dövlət kimi göstərildiyi hər hansı bir məruzə hazırlanmışdımlı?

Avropa Stabilitə Təşkilatı 14 noyabr 2014-cü ildə yaydığı hesabatda təhlükəli çağırış edir: " Hərəkət etmək vaxtıdır. Həmişəki tədbirlər artıqla çıxış yolu deyil". Görəsən belə bir çağırış etməklə və həmişəki tədbirlərin vaxtının keçdiyini, onların çıxış yolu olmaqlını vurğulayan bu təşkilat hansı hərəkətlərin vaxtı olduğunu nəzərdə tutur? Bu təşkilat bu çağırışla Azərbaycanda ixtişaşlara çağırır, Azərbaycanda Ukraynada olduğu kimi yeni maydan yaratmaq istəyir. Lakin Azərbaycan xalqla bunu çox gözəl anlayır və buna yol verməyəcəkdir.

People in need, Front Line, Norveç İnsan Hüquqları Evi, Norveç Helsinki Fondu və s. Beynəlxalql Təşkilatlar siyasi mühacirətlə bağlı geniş biznes qurmuşlar. Onlar saxta siyasi mühacirlərin yerləşdirilməsi, saxlanılması və digər təminatları üçün iri həcmli qrantlar alırlar. Əslində Siyasi mühacirətin təşkilatı üzrə Avropada və Azərbaycanda müştərək işləyən təsisatlar da vardır. Onlar ödəniş müqabilində belə mühacirət üçün xidmətlər təşkil edirlər. Heç vaxt siyasi proseslərdə olmayan şəxslər mühacirətə getmək üçün bəzi sənədlər toplamalılırlar.

Avropaya, xüsusən də Qərbi Avropaya köçərək orada yaşamaql istəyənlərin əksəriyyəti süni surətdə təqib olunmaları ilə bağlı sənədlər və faktlar toplayırlar. Siyasi sığınacaq almaql üçün sənədlərin və faktların toplanması külli

miqdarda vəsait tələb edir (30 000-40 000 avro arası). Belə vəsaitə malik olmayanlar (xüsusən gənclər) müxtəlif siyasi hərəkətlərə qoşularaq sonradan qəsdən cinayət əməli və ya çoxsaylı inzibati xətalara tövədir. Cəza aldıqdan sonra müxtəlif prosedurlardan istifadə edərək (o cümlədən əfv üçün müraciət) 6-8 ay ərzində azadlığa çıxırlar.

Təsadüfi deyildir ki, Avropada siyasi mühacir kimi sığınacaq alanların əksəriyyəti məzuniyyətlərini Azərbaycanda keçirirlər. Onlar ölkəyə asanlıqla gəlib gedə bilirlər. Məsələn, Musavat partiyasının üzvü kimi Hollandiyada siyasi sığınacaq almış Eldəniz Yusifov qardaşının dəfn mərasimində iştirak üçün ölkəyə gəlmiş və xeyli müddət burda olduqdan sonra yenidən mühacir həyatı keçirmək üçün Hollandiyaya geri dönmüşdür. "Yeni Musavat" qəzetinin əməkdaşı (indi də əməkdaş olaraq qalır) Elibəy Həsənlı İsvicrədə siyasi sığınacaq almışdır. Lakin o, vaxtaşırı Azərbaycana gəlir, hətta rəsmi şəxslərlə görüşlər də keçirir.

Son dövrlərdə bəzi QHT rəhbərləri Avropada sığınacaq almaq üçün yuxarıda adları çəkilən təşkilatların xidmətlərindən yararlanırlar. Məsələn, bank hesabları müvəqqəti dondurulan QHT-lərin rəhbərlərinin əksəriyyət hissəsi ölkədədir və onları heç bir təqib gözləmir. Lakin bu fürsətdən yararlanan bir neçə QHT rəhbəri Praqada və digər Avropa şəhərlərində yerləşdirilmişlər.

Qeyd edilməlidir ki, beynəlxalq təşkilatlar barələrində istintaq tədbirləri davam edən şəxslərin dərhal və qeyri-şərtsiz azad edilməsi tələbləri irəli sürülmüş, Azərbaycana qarşı qərəzlilik və açıq-aşkar düşmənçilik nümayiş etdirilmiş, insan hüquqları sahəsində mövcud reallıqlar məqsədyönlü şəkildə təhrif edilmiş, bununla da əvvəlcədən proqramlaşdırılmış məqsədlərə uyğun olaraq Azərbaycanın beynəlxalq imicinə zərbə vurmağa növbəti dəfə cəhd göstərilmişdir.

Beynəlxalq təşkilatlar bu və ya digər məsələlərdə qərəzlilik, məqsədyönlü şəkildə hadisələrin təhrif edilməsi, bu və ya digər xalqlara qarşı, o cümlədən insanların gələcəyini şübhə altına ala biləcək qərarların qəbul edilməsi, xalqlar arasında müxtəlif səpkilərdə ayrışdırıcılıq toxumlarının səpilməsi norma halına çevrilməkdədir. Roma Papası Fransisk məhz bu məqamlara diqqəti cərkəzə 25 noyabr 2014-cü ildə Avropa Parlamentinin plenar iclasında çıxışı zamanı demişdir: "Avropa İttifaqının genişləndiyi son illərdə insanlar arasında uzaq və fərdi xalqlara qarşı laqeyd bəzən isə onların ziyanına qanunların qəbulu ilə məşğul olan qurumlara qarşı inamsızlıq yaranmağa başlamışdır. Bir çox sahələrdə Avropa, artıq bərəkətini və gücünü itirmiş, yorğun və yaşlı "nənə" təəssüratı yaradır. Nəticədə isə bir zamanlar Avropanı ilhamlandıran böyük fikirlər artıq cazibəsini itirir və yerini qurumlardakı bürokratik məsələlərə verir"⁹.

Zənnimcə əlavə şərhə ehtiyac yoxdur.

Qeyd etməliyik ki, insan hüquqlarının pozulması və siyasi məhbəslərin olması bəhanəsi ilə Azərbaycanca qarşı siyasi təzyiqlərin arxasında yeganə bir məqsəd dayanır. Bu, Azərbaycanın belə məsələlərlə məşğul etmək, Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğal faktının yaddan çıxarılmasına nail olmaq və Ermənistanı işğalçılıq fəaliyyətinə görə mümkün sanksiyalardan sığortalamaqdan ibarətdir. Bunu ərazi bütövlüyü pozulmuş Ukraynaya beynəlxalq səviyyədə çoxtərəfli dəstək nümayiş etdirildiyi halda əraziləri 23 ildən artıq müddət ərzində işğal altında olan Azərbaycana heç bir dəstəyin göstərilməməsi bir daha sübuta yetirir.

Elxan Süleymanov,
AŞPA-nın Hüquq Məsələləri və İnsan Hüquqları
Komitəsinin üzvü

Avronest PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin
rəhbəri

“20 Yanvar. Əsrin dördüdə biri keçdi...” adlı disk hazırlanıb

19.01.2015

AZƏRTAC

Qanlı Yanvar hadisələrinin 25-ci ildönümü ərəfəsində “1905.az studio” “20 Yanvar. Əsrin dördüdə biri keçdi...” adlı proqram hazırlayıb.

1905.az portalının direktoru, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Fuad Babayevdən aldığımız məlumata görə proqram, 12 dildə fəaliyyət göstərən saytın eyni adlı diskussiya klubunda keçirilmiş növbəti müzakirə zamanı çəkilib.

Publisist, “Şəhidlər” kitabının müəllifi Rafiq Səməndərin, şəhid Ülvi Bünyadzadənin yaxını, jurnalist Almaz Ülvinin, jurnalist-fotoqraf, 20 Yanvar hadisələrini bilavasitə lentə köçürən Fərid Xayrulinin, 20 Yanvar mövzusunda bir sıra rəngkarlıq əsərlərinin müəllifi, rəssam Nadir Bayrışovun və siyasi elmlər doktoru, professor Ramiz Sevdimalıyevin iştirak etdikləri müzakirədə Qara Yanvarın Azərbaycan tarixində oynadığı rol təhlil edilib. Müzakirə iştirakçıları öz xatirələrini bölüşüblər.

Disk şəklində də buraxılmış “20 Yanvar. Əsrin dördüdə biri keçdi...” proqramına 1905.az portalında baxmaq mümkündür.

Qeyd edək ki, 1905.az portalı Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyasının (AVCIYA) ermənilərin azərbaycanlılara qarşı apardıqları soyqırım siyasətinin 110 illiyi ilə bağlı layihəsinin tərkib hissəsidir. Portal AVCIYA-nın prezidenti, millət vəkili Elxan Süleymanovun təşəbbüsü ilə ötən ilin martında yaradılıb.

QHT-lərlə bağlı qanunvericilik bir sıra hallarda Aİ ölkələrində Azərbaycanla müqayisədə daha konservativdir

22.01.2015

APA

Elxan Süleymanov, AVRONEST PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri, AŞPA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvü

Bakı-APA. AŞPA Hüquq Məsələləri və İnsan Hüquqları Komitəsində “Avropada QHT-lərin fəaliyyətinə qeyri-müvafiq məhdudiyətlərin qarşısını necə almalı?” mövzusunda memorandum hazırlanıb. Memorandum üzrə məruzəçi Lüksemburq təmsilçisi və Sosialistlər qrupunun üzvü İv Kruxtendir. İlkin mətni Komitə Kətibliyi tərəfindən hazırlanmış və məruzəçi tərəfindən müvafiq düzəlişlər aparıldıqdan sonra təqdim edilən memorandumun əsas məqsədi kimi Avropa Şurasına üzv dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının üzləşə biləcəyi məsələlər və problemlərlə bağlı qeydlər və iddiaları özündə əks etdirmək, onların həlli ilə bağlı fəaliyyət istiqamətlərini müəyyənləşdirmək nəzərdə tutulur.

Memorandumda Azərbaycanda QHT-lərin fəaliyyətinə dair qanunvericiliyə edilmiş son dəyişikliklər və yeni qaydaların icrasına xüsusi bölmə ayrılıb. Təəssüf ki, Azərbaycanla bağlı bölmədə təqdim edilən məlumatlar real vəziyyəti əks etdirmir. Sənəddə QHT-lər haqqında qanuna edilən son dəyişikliklər və yeni qaydaların icrası ilə bağlı şərhlər düzgün verilməyib. Demək olar ki, yanlış sitat gətirilmiş bütün işlərdə Azərbaycan barədə əksəriyyəti faktiki baxımdan xeyli təhrif olunub və ya bütövlükdə natamam məlumatları özündə əks etdirən

iddialar irəli sürülüb. Bu səbəbdən də Memorandum Azərbaycanda QHT-lərin fəaliyyəti ilə bağlı təhrif edilmiş natamam və ya qərəzli təsəvvür formalaşdırır.

Bununla belə, qeyd edilməlidir ki, memorandumda iddia edilənlərin əksinə olaraq, qanunvericiliyə 2013-cü ilin dekabr ayında edilmiş və 2014-cü ilin fevral ayında qüvvəyə minmiş sonuncu düzəlişlər QHT-lərin fəaliyyətində şəffaflığı artırmaq məqsədi daşıyır, bütün səviyyələrdə və Azərbaycan cəmiyyətinin bütün sahələrində korrupsiya ilə mübarizəyə yönəlmiş hərtərəfli tədbirlərin bir hissəsidir və bu tədbirlər həm dövlət, həm də özəl sektoru əhatə edir. Qanunvericiliyə edilmiş bu dəyişikliklər yerli QHT-lərin xarici mənbələr tərəfindən maliyyələşməsinin bütün hallarda şəffaf olması və buna görə də rəsmi şəkildə elan edilməsini tələb edir.

Qeyd edilənlər kontekstində Avropa Şurasına üzv olan digər dövlətlər, xüsusilə Avropa İttifaqına üzv dövlətlər tərəfindən qeyri-hökumət təşkilatlarına dair tətbiq edilən qanunvericiliyi təhlil etmək qərarına gəldik. Bu təhlilin başlıca məqsədi geniş demokratik prinsiplərə malik dövlətlər tərəfindən qəbul edilmiş qanunvericilikdə olan çatışmazlıqları tənqid etməkdən ibarət olmayıb, əksinə, QHT-lərlə bağlı qanunverici çərçivənin statusu və xarakterini faktiki müəyyənləşdirməkdən ibarət olub. Belə ki, bu təhlilin gəldiyi bəzi spesifik nəticələr hər konkret məhkəmə işində müxtəlif tənzimləyici müddəalardan irəli gələ biləcək başlıca və potensial riskləri dərindən izah edir.

Biz Latviya, Litva, Estoniya, Çex Respublikası, Polşa, Rumıniya, Xorvatiya, Norveç, Finlandiya və Fransa kimi 10 Avropa ölkəsinin QHT-lərin fəaliyyəti ilə bağlı qanunvericiliyini təhlil etdik. Apardığımız təhlillər göstərir ki, bir çox hallarda adını çəkdiyimiz dövlətlərin QHT-lərlə bağlı qanunvericiliyi Azərbaycan qanunveri-

ciliyi ilə müqayisədə daha sərt xarakter daşıyır və daha konservativdir. Obyektivlik naminə qeyd edilənlərlə bağlı bir neçə misal göstərməyi vacib hesab edirəm.

Misal üçün, Latviyanın İctimai Təşkilatlar və Assosiasiyalar haqqında Qanununun 34-cü maddəsinə əsasən Baş Prokuror, Müəssisə Reyestrinin Baş Dövlət Notariusu, Dövlət Təhlükəsizlik orqanlarının rəhbərləri, Dövlət Gəlir Xidmətinin Baş Direktoru və Korrupsiya ilə Mübarizə İdarəsinin rəisi məhkəmədə QHT-lərin fəaliyyətinin dayandırılmasına dair iddia qaldıra bilər. Qanunun qeyd edilən maddəsi əslində mürəkkəb presedent yaradır. Belə ki, QHT-lərə qarşı iddia tələbləri ilə birbaşa əlaqədar olmayan xidmətlərin rəhbərlərinə məhkəmədə sözügedən institutların fəaliyyət miqyası ilə bağlı səbəblərə görə buraxılmasını izləmək səlahiyyəti verilib. Digər tərəfdən, dövlət təhlükəsizlik xidmətlərinin QHT-nin ləğvini tələb etmək hüququ birbaşa səlahiyyət və nəzarət formasına işarə edir. Bu isə öz növbəsində Avropa İttifaqı daxilində vətəndaş cəmiyyəti ilə bağlı məsələlərdə bu tipli hökumət xidmətlərindən istifadə hallarının olduğunu göstərir. Belə bir müddəanın qanunda təsbit edilməsi həm də onunla izah edilə bilər ki, Latviyada dövlət siyasətinin formalaşmasında fəal, müsbət və birbaşa iştirak edənlərlə müqayisədə, qeyri-hökumət təşkilatları daha böyük potensial təhlükə hesab edilir. Bundan əlavə, bu kimi müddəalar təhlükəsizlik xidmətlərinin QHT-lərə, onların fəaliyyətinə və üzvlərinə birbaşa nəzarət etmək kimi səlahiyyət verir. Belə halların demokratiklik prinsipi ilə nə dərəcədə uzlaşmasına dair suallar doğur.

Digər bir misal: Estoniyanın Qeyri-Kommersiya Qurumlarına dair Aktının (Qanunvericiliyinin) 26-cı paragrafına əsasən, idarə heyəti üzvlərinin ən azı yarısının yaşayış məkanı Estoniyada, Avropa İqtisadi Zonasının digər Üzv Dövlətində və ya İsveçrədə olmalıdır. Həmin

qanunun 30-cu paragrafına əsasən isə idarə heyəti üzvü tam əsaslı şəkildə öz öhdəliklərini müvəqqəti və ya tam yerinə yetirə bilmədikdə, məhkəmə maraqlı şəxsin tələbi ilə idarə heyəti üzvünü başqası ilə əvəz etmək üçün yeni üzv təyin edə bilər. Göründüyü kimi, qanunun qeyd olunan paragraflarında əks olunan qaydalar nəticəsində yaranan hüquqi çərçivə vətəndaş cəmiyyətində xaricilərin fəal və aparıcı iştirakına açıq-aydın maneə yaradır, dövlətin müxtəlif əsaslarla qurum üçün mümkün siyasi problemlər yarada biləcək şəxsləri kənarlaşdırmasına şərait yaradır, yaşayış icazələrini rədd edir, artıq sakin olmayanları əvəz edir və ən azı müvəqqəti müəyyən təşkilatın işlərində gələcək iştirakının qarşısını alır.

Polşanın "Assosiasiyalar haqqında" qanununun 9-cu maddəsində göstərilir ki, assosiasiya yaratmaq istəyən ən azı 15 şəxs assosiasiyanın nizamnaməsini qəbul etməli və təsisçi komitəni razılaşdırmalıdır. Həmin qanunun 10-cu maddəsi isə hüquqi şəxslərin assosiasiyanın yalnız yardımçı üzvləri ola biləcəyini özündə əks etdirir. Beləliklə, Polşa qanunvericiliyi qanunla müəyyən edilmiş minimum üzv sayını tətbiq etməklə və təşkilatın siyasətinin müəyyən edilməsində eyni hüquqlara malik olmayan hüquqi şəxslərin yardımçı üzv kimi təşkilata cəlb edilməsinə dair məhdudiyyət qoymaqla, QHT-lərə xas olan fəaliyyətlərdə fərdi şəxslərin iştirakına lazımsız maneələr yarada biləcək bir sıra məhdudiyyətlər ehtiva edir.

Daha bir maraqlı misal: Norveçin Fondlar barədə aktının (qanunun) 14-cü bölməsinə əsasən, Fondların təsisat zamanı azı 100,000 Norveç kronu (NOK) məbləğində nizamnamə kapitalı olmalıdır. Lakin fond rəhbərliyi bu müddəadan azad edilə bilər. Nizamnamə kapitalı birinci paragrafın tələblərinə cavab vermirsə, heç bir fond təsis edilməyib. Qanunla müəyyən olunmuş minimum kapital tələbi müddəası xeyriyyə yaxud qeyri-kommer-

siya təşkilatlarının təsisi ilə bağlı bir çox yurisdiksiyalar üçün ümumi olsa da, 100 000 NOK, yəni təxminən 11 000 avro məbləği qanunla fond yaratmaq hüququ olan vətəndaşlar yaxud şəxslər üçün qadağa xarakteri daşıya bilər. Digər tərəfdən, Norveçdə bu məbləğ orta gəlirlə müqayisədə çox yüksək hesab edilməsə də, daha az resurslara malik şəxslərə qeyri-müvafiq maneələr yarada bilər.

Beləliklə, apardığımız təhlil nəticəsində hesab edirik ki, hər bir dövlətin qanunvericilik prosesinin öz xüsusiyyətləri var və müəyyən ölkələr QHT-lərin fəaliyyətini tənzimləyərkən bir sıra məhdudiyətlər tətbiq etsə də, bir çox digər ölkələr mümkün yerli problemlərin həllinə xidmət edən qanunvericilik qəbul etmişdir. Şübhəsiz, hər bir ölkə özü üçün xüsusi maraq kəsb edən məsələləri həll etməyə çalışarkən cəmiyyətin özünəməxsusluğunu, eləcə də ümumi siyasi və diplomatik vəziyyəti tam nəzərə alıb.

Qeyd edilənlər bir daha göstərir ki, AŞPA Hüquq Məsələləri və İnsan Hüquqları Komitəsinin Katibliyi tərəfindən hazırlanmış və məruzəçinin Memorandum layihəsinə daxil olmuş olduğu mətndə Azərbaycanla bağlı iddialar ədalətsizdir və birtərəfli xarakter daşıyır. Belə ki, Azərbaycanda QHT-lərlə bağlı qanunvericiliyin müddəaları Avropa Şurasına üzv olan digər dövlətlərdə tətbiq edilən müddəalara tam uyğundur və hətta bir sıra hallarda daha liberaldır

**AŞPA-da Dilqəm Əsgərov və Şahbaz
Quliyevin ədalətli məhkəmə hüququnun
təmin edilməsinə dair qətnamə layihəsi irəli
sürülüb**
29.01.2015

AZƏRTAC

Azərbaycanın AŞPA-da nümayəndə heyətinin üzvü Elxan Süleymanov Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən girov götürülmüş və Ermənistanın işğal edilmiş ərazilərimizdə formalaşdırdığı separatçı rejimin “birinci instansiya məhkəməsi” tərəfindən azadlıqdan məhrum olunmuş Rusiya vətəndaşı Dilqəm Əsgərov və Azərbaycan vətəndaşı Şahbaz Quliyevin ədalətli məhkəmə hüququnun təmin edilməsinə dair qətnamə layihəsi hazırlayaraq, AŞPA katibliyinə təqdim edib.

E.Süleymanov vurğulayıb ki, soydaşlarımızın hüquqlarının müdafiəsi üçün AŞPA-da yeganə vasitə bu qətnamə layihəsidir. AŞPA-nın prosedur qaydalarına əsasən qətnamə təklifi ən azı 5 üzv dövləti təmsil edən 20 deputat tərəfindən imzalandıqdan sonra gündəliyə daxil edilir. Təqdim olunan qətnamə layihəsinə isə 24 ölkəni təmsil edən 46 deputatın imza atması haqq-ədalətin bu günahsız insanların tərəfində olduğunun göstəricisidir.

Elxan Süleymanov xatırladı ki, Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyev heç bir cinayət əməli törətməyib və heç bir hüquqazidd hərəkət etməyib. Onlar 2014-cü ilin iyun ayında Azərbaycanın işğal altında olan Kəlbəcər rayonunda öz ata-baba yurdlarını ziyarət etmək istəyərkən Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən girov götürüldülər. Digər Azərbaycan vətəndaşı Həsən Həsənov isə güllələnərək öldürülüb və onun cəsədi sonradan Azərbaycan tərəfinə verilib. Bu torpaqlar hü-

quqi baxımdan Azərbaycan əraziləridir və Azərbaycan vətəndaşları öz ölkələri hüduqlarında sərbəst hərəkət etmək hüququna malikdirlər.

Burada cinayət törədən tərəf Ermənistandır. Bu dövlət Azərbaycan ərazilərini işğal edib və 22 ildən artıq davam edən bu işğal beynəlxalq hüquq normalarına görə qeyri-qanunidir. Digər tərəfdən, beynəlxalq hüquqa əsasən işğalçı Ermənistan təkə Azərbaycan qarşısında deyil, ümumiyyətlə dünya ictimaiyyəti qarşısında beynəlxalq-hüquqi məsuliyyət daşmalıdır. Göründüyü kimi, cinayət törədənlər öz ata-baba yurdlarını ziyarət etmək istəyən Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyev deyil, əksinə onları girov götürən və Həsən Həsənovu qətlə yetirən Ermənistan tərəfidir.

Elxan Süleymanov bildirib ki, Ermənistanın işğal etdiyi ərazilərdə formalaşdırdığı separatçı rejim heç bir dövlət və beynəlxalq təşkilat tərəfindən tanınmayıb və hüquqi baxımdan qeyri-legitimidir. Bu baxımdan onun formalaşdırdığı “məhkəmə” də qeyri-legitim sayılır. Belə qeyri-legitim “birinci instansiya məhkəməsi” 2014-cü il dekabrın 19-da D.Əsgərovu ömürlük, Ş.Quliyevi isə 22 il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edib. Qətnamə layihəsində bu qərarın qeyri-qanuni olduğu əsaslandırılır və vurğulanır ki, “İki hökm çıxarmış “məhkəmə” tanınmamış separatçı siyasi təsisat tərəfindən yaradıldığına görə nə hər hansı dövlətin məhkəmə orqanı tərəfindən hüquqi şəkildə tanınmır, nə də ümumi yurisdiksiya məhkəməsi proseslərinin əsaslandığı təməl prinsiplərə uyğun gəlmir. Belə ki, bu “məhkəmədə” həmin tanınmamış separatçı siyasi təsisatın insan hüquqlarına, yaxud hüququn aliliyinə zəmanət verən beynəlxalq müqavilələrə qoşulmasından irəli gələn nəzarət və əsas qaydalar mövcud deyildir”.

Tam aydındır ki, D.Əsgərov və Ş.Quliyev qanunsuz olaraq saxlanılmışlar və onlar üzərində qurulan

məhkəmə saxtadır. Odur ki, qətnamə layihəsinin əsas məqsədlərindən biri işğalçı Ermənistanın yaratdığı separatçı rejim tərəfindən qurulan saxta məhkəmə oyununu ifşa etmək və beynəlxalq aləmə çatdırmaqdan ibarətdir. Qətnamə layihəsində, həmçinin D.Əsgərovun və Ş.Quliyevin qanunsuz saxlanması və məhkum edilməsinə görə məsuliyyət daşıyan bütün tərəflərdən bu şəxslərin dərhal azadlığa buraxılmasına və hüquqlarının bərpasının təmin olunmasına çağırış edilir.

“Qətnamə layihəsini irəli sürməkdə məqsəd separatçılar tərəfindən terrora məruz qalmış soydaşlarımızın beynəlxalq təşkilat çərçivəsində hüquq və azadlıqlarının bərpa edilməsinə nail olmaqdır”, - deyər Elxan Süleymanov bildirib.

Elxan Süleymanov vurğulayıb ki, bu çox çətin bir misiyadır: “Çünki AŞPA-da təqdim etdiyim Sərsəng humanitar faciəsi ilə bağlı olan “Azərbaycanın cəbhəyanı rayonlarında mülki əhalinin qəsdən sudan məhrum edilməsinə dair” və “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş ərazilərində gərginliyin artması” adlı qətnamə layihələrimə AŞPA katibliyi, büro və prezidentlər komitəsində anti-Azərbaycan qüvvələri tərəfindən ciddi maneələr oldu. Nəhayət iki ilə yaxın mübarizədən sonra bu qətnamə layihələri üzrə AŞPA-nın sosial və siyasi komitələrində məruzəçilər təyin edildi. Bu qətnamə layihəsinin əvvəlkilərdən daha asan yolla öz həllini tapa biləcəyini güman etmirəm. Bu, gərgin bir mübarizədir, ancaq mən layihənin həyata keçirilməsində israrlıyam”.

Əsgər Əliyev
AZƏRTAC-ın xüsusi müxbiri
Strasburq

Avronest PA-nın Yerevanda keçiriləcək sessiyasında iştirak etməyəcəyik

09.02.2015

1905.az

11 fevral 2015-ci ildə Strasburqda Avronest PA-nın Büro iclası keçiriləcək. İclasda bir sıra məsələlərlə bərabər qurumun 4-cü plenar sessiyasının gündəliyinin layihəsi müzakirə ediləcək. Avronest PA-nın 4-cü sessiyası 16-18 mart 2015-ci ildə Yerevanda keçiriləcək və bu barədə qərar 2014-cü ildə Büro tərəfindən qəbul edilmişdir.

Qeyd etməliyəm ki, Azərbaycan nümayəndə heyəti 2011-2014-cü illərdə davamlı şəkildə Büro iclaslarında Avronest PA-nın sessiyalarının, Büro və komitə iclaslarının Ermənistanda keçirilməsinə və Ermənistanın Avronest PA-ya həmsədrliyinə qəti etiraz edib. Azərbaycan nümayəndə heyəti öz bəyanat və açıqlamalarında vurğulayıb ki, Dağlıq Qarabağ və ətraf 7 rayon işğaldan azad edilməyənədək, Sərsəng su anbarının 23 ildən artıq işğal altında qalması nəticəsində Azərbaycanın 400 min əhalisi olan cəbhəyanı rayonları üçün törətdiyi təhlükələr tam aradan qaldırılmayanadək, Naxçıvanın blokadasına son qoyulmayanadək Avronest PA-nın sessiyalarının, Büro və komitə iclaslarının Ermənistanda keçirilməsi və Ermənistanın Avronest PA-ya həmsədrlik etməsi yolverilməzdir. Azərbaycan nümayəndə heyəti eyni zamanda birmənalı şəkildə Ermənistanda keçiriləcək sessiyaların və iclasların işində iştirak etməyəcəyini bildirib. Odur ki, Avronest PA-nın plenar sessiyasının Yerevanda keçirilməsi barədə qərar Azərbaycan nümayəndə heyətinin qəti etirazlarına baxmayaraq qəbul edilib.

Diqqəti çəkən məqam ondan ibarətdir ki, Avronest PA-nın 4-cü sessiyası Yerevanda qondarma erməni soy-

qırımının 100 illiyi ərəfəsində keçiriləcək. Ermənistan tərəfinin bu beynəlxalq tədbirdən qondarma erməni soyqırımının təbliğatı vasitəsi kimi istifadə edəcəyi şübhə doğurmur.

Xüsusilə vurğulamaq istərdim ki, Ermənistanın Gömrük İttifaqı Sazişini imzalaması və Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzv olması faktına baxmayaraq, Avronest PA nəinki ona münasibət bildirməmiş, hətta yaranmış vəziyyəti müzakirə etməmişdir. Əksinə, belə bir şəraitdə Avronest PA-nın plenar sessiyasının bu ölkədə keçirilməsi, onun qeyd edilən qurumlara daxil olmaq haqqında qəbul etdiyi siyasi qərarların təqdir edilməsi anlamına gəlir. Bu isə Avronest PA-nın Yerevanda keçiriləcək sessiyası gedişatında Ermənistanın öz maraqlarına uyğun istənilən qərarın qəbul edilməsinə nail olacağından xəbər verir. Digər tərəfdən, sessiyanın Yerevanda keçirilməsi Ermənistan tərəfinə qondarma erməni soyqırımının 100 illiyi ilə bağlı təbliğat üçün əlavə imkanlar yaradır.

Biz dəfələrlə, digər beynəlxalq təşkilatlarda olduğu kimi, Avronest PA-da da Azərbaycana münasibətdə ikili standartlar siyasəti həyata keçirilməsinin şahidi olmuşuq. Çoxsaylı səylərimizə baxmayaraq, Avronest PA-nın nə komitə iclaslarında, nə də plenar sessiyalarında indiyədək Ermənistanın 20% Azərbaycan ərazisini 23 ildən artıq müddət ərzində işğal altında saxlaması faktının müzakirə edilməsi mümkün olmamışdır. Biz hər dəfə Avronest PA-nın Dağlıq Qarabağ və işğal edilmiş digər ərazilərin problemini həll edə biləcək təşkilat olmadığı barədə bəyanatla üzləşmişik.

Məlumdur ki, Krım yarımadasının Rusiyaya birləşdirilməsi və Ukraynanın cənub-şərq hissəsində baş verən silahlı toqquşmalar fonunda bir sıra aparıcı dünya dövlətləri və beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən Avropa İttifaqı tərəfindən Ukraynaya yüksək səviyyəli dəstək

nümayiş etdirilir. Lakin əraziləri uzun müddət ərzində işğal altında olan Azərbaycana da Ukrayna səviyyəsində dəstək nümayiş etdirilərək işğalçı Ermənistana sanksiyaların tətbiq edilməsi barədə sənədlərin qəbul edilməsi tələbini irəli sürməyimizə baxmayaraq, müxtəlif mexanizmlər vasitəsilə bizim cəhdlərimizin qarşısı qəti şəkildə alınmışdır.

Beləliklə, Avropa İttifaqının Şərq Tərəfdaşlığı proqramı çərçivəsində yaradılmış parlament təsisatı olan Avronest PA digər beynəlxalq təşkilatlar kimi işğalçı Ermənistanı öz çətiri altında saxlayır və onu Azərbaycana qarşı həyata keçirmiş olduğu təcavüz cinayəti əməllərinə görə hər hansı sanksiyalardan və məsuliyyətdən sığortalamağa çalışır.

Eyni zamanda, Avronest PA 4-cü sessiyasını qondarma erməni soyqırımını iddialarının 100 illiyi ərəfəsində Yerevanda keçirməklə, bu sərsəm iddialarının dünya ictimaiyyəti arasında yayılmasında özünü təbliğat maşını qismində təsdiq etmiş olur.

Maraqlıdır ki, sərsəm erməni soyqırımına faktiki dəstək verən bu qurum nəzərə almır ki, bu qondarma iddiaların 100 illiyini qeyd etməyə hazırlaşan ermənilər hələ 1905-ci ildən başlayaraq, azərbaycanlılara qarşı soyqırım cinayətləri törətməyə başlamışdır və artıq 110 ildir ki, ermənilərin azərbaycanlılara qarşı həyata keçirdiyi soyqırım cinayətləri davam edir.

Nəhayət, bir daha vurğulamaq istərdim ki, Azərbaycan nümayəndə heyəti öz mövqeyində israrlıdır və biz Yerevanda keçiriləcək sessiyada iştirak etməyəcəyik.

Elxan Süleymanov,
Avronest PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin
rəhbəri

**Elxan Süleymanov: AŞPA Sədarət Komitəsi
Ermənistan tərəfindən girov götürülmüş
azərbaycanlılarla bağlı qərar qəbul etdi**
05.03.2015

1905.az

Mən AŞPA yanvar sessiyasında Ermənistan qüvvələri tərəfindən girov götürülmüş Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevin ədalətli məhkəmə hüququnun təmin edilməsinə dair qətnamə layihəsi hazırlayaraq, AŞPA katibliyinə təqdim etmişdim və bu barədə ictimaiyyətə məlumat vermişdim.

Katibliyə təqdim etdiyim “Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevin ədalətli məhkəmə hüququnun təmin edilməsinə dair” adlanan həmin qətnamə layihəsi Avropa Şurasına üzv olan 47 ölkədən 24 ölkəni təmsil edən 46 deputat tərəfindən imzalanmışdır. Qeyd etməliyəm ki, AŞPA-nın prosedur qaydalarına əsasən qətnamə təklifi ən azı 5 üzv dövləti təmsil edən 20 deputat tərəfindən imzalandıqdan sonra gündəliyə daxil edilməlidir. Göründüyü kimi, qətnamə layihəsi hazırlanarkən tam olaraq qurumun prosedur qaydalarına əməl edilib və həmin qaydalara uyğun olaraq qətnamə layihəsi AŞPA-nın gündəliyinə daxil edilmişdi.

AŞPA-nın Sədarət Komitəsinin 5 mart tarixli iclasında qeyd edilən qətnamə layihəsi müzakirəyə çıxarılıb. İclasda həmin sənədin “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal olunmuş ərazilərində gərginliyin artmasına dair” hazırlanacaq məruzədə nəzərə alınması üçün Siyasi Məsələlər Komitəsinin məruzəçisi Robert Volterə göndərilməsi tövsiyyə edilib. Növbəti addım kimi sənəd Bürodə baxılmalı və Sədarət Komitəsinin tövsiyyələrinə uyğun qərar qəbul edilməlidir.

Onu da diqqətə çatdırmaq istərdim ki, son 2 il ərzində mən AŞPA-ya üç qətnamə layihəsi təqdim etmişəm. Bu sənədlərin hər üçü Ermənistanın ölkəmizə qarşı silahlı təcavüzü və ərazilərimizin işğal edilməsi və işğalın 23 ildən artıq müddət ərzində davam etməsi nəticəsində yaranmış vəziyyətlə bağlıdır.

Birinci sənəd 23 ildən artıq müddət ərzində işğal altında qalmış Sərsəng su anbarının Azərbaycanın 6 cəbhəyanı rayonlarında törədəcəyi humanitar və ekoloji fəlakət vəziyyətinin təhdidləri ilə bağlıdır. Bu təklif üzrə Sosial Məsələlər Komitəsində Bosniya və Herseqovina təmsilçisi olan AŞPA üzvü Meliça Markoviç məruzəçi təyin edilib. Məruzəçi artıq bu ilin yanvar ayında ölkəmizə ilkin səfər edib, Azərbaycanın Sərsəng su anbarında yaranmış təhlükəli vəziyyətlə bağlı əziyyət çəkən cəbhəyanı rayonlarında görüşlər keçirib.

AŞPA-ya təqdim etdiyim ikinci sənəd "Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş ərazilərində gərginliyin artmasına dair" qətnamə layihəsidir. Bu sənəd üzrə Siyasi Məsələlər Komitəsində Böyük Britaniyalı deputat Robert Volter məruzəçi təyin edilib. Biz bu sənəd vasitəsilə işğalçı Ermənistana sanksiyaların tətbiq edilməsini tələb edirik. Məruzəçi hazırda məruzə üzərində işlər aparır və o, 11-15 mart tarixlərdə mandatı çərçivəsində ölkəmizə səfər edəcək.

Vurğulamalıyam ki, hər iki qətnamə layihəsini irəli sürdükdən sonra biz AŞPA-da anti-Azərbaycan qüvvələrin böyük müqaviməti ilə üzləşdik. Bu qətnamə layihələrinin qarşısının alınması və gündəlikdən çıxarılması istiqamətində AŞPA rəhbərliyi və Katibliyinin birbaşa iştirakı ilə bütün anti-Azərbaycan qüvvələr, erməni lobbiləri səfərbər olundular. Biz onların müqavimətini dəf edə bildik və birinci mərhələni uğurla başa vurduq. İnanmaq istərdik ki, məruzəçilər öz məruzələrini hazırlayarkən obyektivlik və prinsiplilik nümayiş

etdirəcəklər.

Nəhayət, 2015-ci il AŞPA-nın yanvar sessiyası zamanı girov götürülmüş Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevin ədalətli məhkəmə hüququnun təmin edilməsinə dair qətnamə layihəsini təqdim etdim. Bu son iki il ərzində Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan tərəfindən hərbi işğalı nəticəsində yaranmış vəziyyətə dair AŞPA-ya təqdim etdiyim 3-cü qətnamə layihəsidir. Hesab edirəm ki, Sədarət Komitəsinin 5 martda qəbul etdiyi qərar girov götürülmüş Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevin məhkəmə hüququnun təmin edilməsinə dair AŞPA-da qərar qəbul edilməsi üçün ən qısa və mühüm addımdır.

**AŞPA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin
üzvü, Millət Vəkili Elxan Süleymanov AŞPA
yetkililərinə məktub ünvanladı**

12.03.2015

APA

Məlumdur ki, AŞPA Siyasi Məsələlər Komitəsinin "Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və işğal edilmiş digər ərazilərində gərginliyin artması" üzrə məruzəçisi cənab Robert Volter 12-13 mart 2015-ci il tarixlərində Bakıya rəsmi səfər edir. Səfərlə bağlı AŞPA-nın rəsmi internet resursunda yerləşdirilmiş məlumatın mətnində ciddi yanlışlığa yol verilmiş, məruzənin adı Dağlıq Qarabağ münaqişəsi kimi qeyd olunmuşdur. AŞPA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvü, Millət Vəkili Elxan Süleymanov bununla bağlı AŞPA Prezidenti xanım xanım Ann Brassörə, AŞ Bürosunun üzvlərinə, AŞ Baş Katibi Torbyörn Yaqlanda, AŞPA Baş Katibi Voysix Saviçkiyə və məruzəçi Robert Volterə öz etiraz məktubunu göndərmiş, gələcəkdə belə sui istifadə hallarının qarşısını almaq üçün qurumun rəsmi internet resursun idarə edilməsi səlahiyyətinin AŞPA Baş Katibindən alınaraq müstəqil ekspertlərə verilməsini təklif etmişdir.

Müraciət məktubunun tam mətnini nəzərinizə çatdırırıq.

Hörmətli xanımlar və cənablar,

AŞPA-nın plenar iclası 2 sentyabr 2014-cü ildə "Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və işğal edilmiş digər ərazilərində gərginliyin artması" adlı qətnamə layihənin məruzə üçün Siyasi Məsələlər Komitəsinə göndərilməsi barədə Büronun verdiyi qərarı təsdiqlədi.

Büronun bütün üzvlərinin yadındadır ki, bu qərar verilməzdən əvvəl Büroda olduqca ciddi müzakirələrlə yadda qalan bir neçə iclas keçirildi. AŞPA-nın Baş Katibi

tərəfindən dəfələrlə əbəs yerə bir çox prosedur maneələri yaradıldı. Bundan əlavə, bu məruzənin dəqiq başlığı yeni və daha ciddi müzakirə mövzusu idi. Erməniləri dəstəkləyənlər, xüsusilə Baş Katib başlığı "Dağlıq Qarabağ münaqişəsi"nə qısaltmağı təkid edirdi, bu isə həm işğal edilmiş ərazilər reallığına, həm də bu məsələ ilə bağlı hazırki beynəlxalq mövqeyə zidd idi.

Xeyli sərt müzakirələrdən sonra Büronun böyük əksəriyyəti "Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və işğal edilmiş digər ərazilərində gərginliyin artması" başlığını dəstəklədi. Başlıq plenar iclasda təsdiqləndi və Komitədə ermənilərin yenidən başlığı dəyişmək cəhdi geniş miqyasda rədd edildi.

Aidiyyəti bütün tərəflərin həmin mübahisələrə verdiyi böyük əhəmiyyət bir daha sübut edir ki, mətbuatda başlığın dəqiq sitat gətirilməsi bu məruzənin konteksti üçün xeyli vacibdir.

Təəssüf ki, AŞPA administrasiyasının yaddaşı zəifdir.

Bir neçə ay sonra, 6 mart 2015-ci ildə AŞPA-nın xəbər saytında elan edilir:

"AŞPA məruzəçisi Azərbaycana faktaraşdırıcı səfər edəcək:

Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Siyasi Məsələlər Komitəsinin məruzəçisi Robert Volter (Birləşmiş Krallıq, EC) Dağlıq Qarabağ münaqişəsiməsələsinə dair hazırlayacağı məruzə kontekstində 12-13 mart 2015-ci ildə Bakıya faktaraşdırıcı səfər edəcək.

Cənab Volter qaçqın və məcburi köçkünlər, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə məşğul olan vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələri və beynəlxalq ictimaiyyətlə görüşlər keçirəcək."

AŞPA-nın bütün xəbər materiallarında hər zaman yeni məruzənin tam və düzgün adı verildiyi halda, bu

dəfə bu "unudulub". Bundan əlavə, qərribə təsadiüfdür ki, məhz Baş Katibin üstünlük verdiyi "Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə dair..." başlığı məqalədə yenidən iki dəfə qeyd edilir, halbuki onun öz iştirakı ilə gedən sərt müzakirələrdən sonra məhz bu başlıq dəfələrlə açıq-aydın rədd edilmişdi.

AŞPA-nın saytında xəbərlər səhifəsinin baş redaktoru kimi, AŞPA Baş Katibi ictimaiyyətin AŞPA barədə nəyi və necə öyrənməli olması məsələsində müstəsna səlahiyyətə malikdir.

Lakin qəbuledilməz məqam odur ki, bir "bitərəf" əməkdaş bu səlahiyyətdən sui-istifadə edərək, şəxsi siyasi proqramını ifadə edir, Büro, plenar iclas və Komitənin uzun müzakirələrdən sonra qəbul etdiyi rəsmi və həlledici qərarlara qarşı çıxır.

O, həmin məqalənin müəllifi olmadığını iddia etsə belə, AŞPA-da yaxşı məlumdur ki, Baş Katib sayt üçün bütün materialları diqqətlə nəzərdən keçirir və təsdiqləyir. Şübhəsiz, administrasiya rəhbəri kimi, bu məsələdə yekun məsuliyyət istənilən halda onun üzərindədir.

Biz, deputat kimi, AŞPA ictimai mediasının belə siyasi sui-istifadəsi qarşısında gücsüzük.

Beləliklə, biz bu gün AŞPA Prezidentindən AŞPA administrasiyasının rəhbərini bu məsələdə qaydalara riayət etməyə çağırmasını xahiş edirik. Eyni zamanda məruzəçi cənab Volterdən çaşqınlığa düşməməyi və həm mediada, həm də məruzəsində hər zaman tam başlılığı qeyd etməyi xahiş edirəm.

Sonda icazənilə Büronun bütün üzvlərinə bu səlahiyyəti Baş Katibdən alaraq, kollegial razılıqdan sonra xəbərləri redaktə edən və AŞPA-da verilmiş qərarların təqdim edilməsi və hüquqi tərəfləri sahəsində bacarığı olan müstəqil mütəxəssislərə verməyi təklif edirəm.

Mənimlə razılaşırsınız ki, demokratiya evində belə mühüm səlahiyyət yalnız bir nəfərin əlində olmamalıdır.

*Dərin hörmətlə,
Elxan Süleymanov
Azərbaycanın AŞPA-dakı nümayəndə heyətinin üzvü
11.03.2015*

Elxan Süleymanov AŞPA Monitoring Komitəsinin iclasına qatılacaq

13.03.2015

APA

Milli Məclisin üzvü Elxan Süleymanov AŞPA Monitoring Komitəsinin iclasında iştirak etmək üçün martın 16-dan 19-dək Fransanın paytaxtı Parisdə səfərdə olacaq.

MM-dən APA-ya verilən məlumata görə, tədbirdə Monako və Monteneqro ilə monitoringq sonrası dia-loq, bu ölkələrin AŞPA qarşısındakı öhdəliklərinin icra vəziyyəti araşdırılacaq. İclasda Ukraynadakı son hadisələrlə və dünyadakı dondurulmuş münaqişələrlə bağlı müzakirələr də keçiriləcək

Elxan Süleymanov: “Azərbaycan nümayəndə heyəti Avronest PA-nın Yerevanda keçirilən sessiyasında iştirakdan imtina edib”

16.03.2015

elkhan-suleymanov.az

Bu gün, 16 mart 2015-ci il tarixdə, Avronest PA-nın 4-cü sessiyası öz işinə başlayıb. Mart ayının 18-dək davam edəcək sessiya işğalçı dövlətin paytaxtı Yerevanda keçirilir. Sessiya çərçivəsində plenar iclasla bərabər, Büronun və 4 daimi komitənin iclası keçirilməli, müvafiq məruzələr üzrə irəli sürülmüş düzəlişlər səsverməyə çıxarılmalı, məruzələr yenidən müzakirə olunaraq qətnamə edilməli və Avronest PA-nın cari ilin may ayında Riqada keçiriləcək Şərq Tərəfdaşlığı Sammitinə ünvanladığı ismarışlar qəbul edilməlidir.

Azərbaycan nümayəndə heyəti 2011-2014-cü illər ərzində davamlı şəkildə Büro iclaslarında işğalçı Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını azad etməyənədək Avronest PA-nın sessiyalarının, Büro və komitə iclaslarının Ermənistanda keçirilməsinə və Ermənistanın Avronest PA-ya həmsədrliyinə qəti şəkildə öz etirazını bildirmişdir. Bizim bu etirazlara baxmayaraq Avronest PA-nın plenar sessiyasının Yerevanda keçirilməsi barədə qərar qəbul edilib. Azərbaycan nümayəndə heyəti isə haqlı olaraq öz tələblərində ısrarlılıq nümayiş etdirmiş və Avronest PA-nın Yerevanda keçirilən sessiyasında iştirakdan imtina etmişdir.

Azərbaycan nümayəndə heyəti Yerevanda keçirilən sessiyada iştirak etməkdən imtina etsə də, daimi komitələr üzrə hazırlanmış məruzələrə öz düzəlişlərini irəli sürüb. Bu düzəlişlərin bir çoxu Avronest PA-nın Avropa Parlamentindən olan bir neçə üzvü tərəfindən

dəstəklənmişdir və onlar həmin düzəlişləri bizimlə birgə irəli sürmüşlər. Qeyd olunan bu düzəlişlərdə Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğal edilməsi və bu ərazilərin dərhal qeyd-şərtsiz işğaldan azad edilməsi çağırışları, Ermənistana qarşı sanksiyaların tətbiq edilməsi tələbi və s. öz əksini tapmışdır.

Məlumdur ki, Avronest PA-nın dördüncü sessiyası Ermənistanın Gömrük İttifaqı Sazişini imzalaması və Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzv olmasından keçən müddət ərzində keçirilən ilk sessiyadır. Digər tərəfdən, Ermənistanın Gömrük İttifaqı və Avrasiya İqtisadi birliyinə üzv olması Şərq Tərəfdaşlığı proqramının, o cümlədən Avronest PA-nın məqsədləri ilə ziddiyyət təşkil edir. Odur ki, belə bir vəziyyətdə Avronest PA-nın sessiyasının Yerevanda keçirilməsi ciddi narahatlıq doğurmaya bilməz.

Maraqlıdır ki, Ermənistanın Gömrük İttifaqı Sazişini imzalaması və Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzv olmasından keçən müddət ərzində Avronest PA-da yaranmış vəziyyət müzakirə edilmədi. Əksinə, belə bir şəraitdə Avronest PA-nın plenar sessiyasının Ermənistanda keçirilməsi, bu dövlətin qeyd edilən qurumlara daxil olmaq haqqında qəbul etdiyi siyasi qərarların təqdir edilməsi kimi dəyərləndirilməlidir. Digər tərəfdən, sessiyanın Yerevanda keçirilməsi Ermənistan tərəfinə qondarma erməni soyqırımının 100 illiyi ilə bağlı təbliğat üçün əlavə imkanlar yaradır və faktiki olaraq bu beynəlxalq tədbirin Ermənistana qondarma erməni soyqırımının təbliğat vasitəsinə çevriləcəyi şübhə doğurmur. Maraqlıdır ki, sərsəm erməni soyqırımına faktiki dəstək verən bu qurum nəzərə almır ki, bu qondarma iddiaların 100 illiyini qeyd etməyə hazırlaşan ermənilər hələ 1905-ci ildən başlayaraq, azərbaycanlılara qarşı soyqırım cinayətləri törətməyə başlamışdır və artıq 110 ildir ki, ermənilərin azərbaycanlılara qarşı həyata keçirdiyi

soyqırım cinayətləri davam edir.

Digər tərəfdən, Azərbaycan nümayəndə heyətinin ardıcıl söylərinə baxmayaraq, Avronest PA-nın nə komitə iclaslarında, nə də plenar sessiyalarında indiyədək Ermənistanın Azərbaycan ərazilərini 23 ildən artıq müddət ərzində işğal altında saxlaması faktının müzakirə edilməsi mümkün olmamışdır. Biz hər dəfə bu məsələni gündəmə gətirdikdə və işğalçı Ermənistana sanksiyaların tətbiq edilməsi tələbi ilə çıxış etdikdə, Avronest PA-nın Dağlıq Qarabağ problemini həll edə biləcək təşkilat olmadığı barədə bəyanatla üzləşmişik. Lakin Yerevan sessiyasında Krım yarımadasının Rusiyaya birləşdirilməsi və Ukraynanın cənub-şərq hissəsində baş verən silahlı toqquşmalar fonunda Rusiya ilə bağlı sərt qətnamə layihəsinin müzakirəsi nəzərdə tutulur. Sual olunur: Nə üçün əraziləri uzun müddət ərzində işğal altında olan Azərbaycana da Ukrayna səviyyəsində dəstək nümayiş etdirilmir? Nə üçün işğalçı Ermənistana sanksiyaların tətbiq edilməsi barədə sənədlərin qəbul edilməsi tələbi ilə çıxış etdikdə müxtəlif mexanizmlər vasitəsilə bizim cəhdlərimizin qarşısı qəti şəkildə alınır?

Beləliklə, biz bir daha digər beynəlxalq təşkilatlarda olduğu kimi Avronest PA-da da Azərbaycana münasibətdə ikili standartlar siyasəti həyata keçirilməsinin şahidi oluruq.

Qeyd etmək lazımdır ki, 25-26 fevral tarixlərdə Avropa Parlamentinin Avronest PA-da nümayəndə heyəti Yerevanda keçiriləcək plenar sessiyasında səsverməyə qoyulacaq komitələr üzrə məruzələrə irəli sürülmüş düzəlişlərin vəziyyətinə dair müzakirələr aparıb. Həmin müzakirələr zamanı Yaşılılar qrupu təklif edib ki, Yerevan iclaslarında iştirak etmədikləri üçün Azərbaycan nümayəndə heyətinin bütün düzəlişləri avtomatik ləğv edilsin. Biz bu məlumatı əldə etdikdən sonra dərhal həmsədrələrə, qurumun Avropa Parlamentindən olan

üzvlərinə, nəmməruzəçilərə və bizimlə birgə düzəlişlər irəli sürmüş AP üzvlərinə məktublar ünvanladığı. Onların diqqətinə çatdırdığı ki, Avronest PA-nın Prose-dur Qaydalarında, eləcə də qurumun bütün digər sənədlərində hər hansı nümayəndə heyətinin plenar sessiyada iştirak etməməsinə görə onun irəli sürdüyü düzəlişlərin avtomatik ləğv edilməsini və ya digər formada cəzalandırılmasını nəzərdə tutan hüquqi əsaslar yoxdur. Odur ki, işğalçı dövlətin paytaxtı Yerevana getməkdən imtina etdiyinə görə Azərbaycan nümayəndə heyətinin düzəlişlərinin ləğv edilməsi çağırışları Avropa Parlamentinin son bir neçə il ərzində Azərbaycana ünvanladığı mənfi ismarışlarını gücləndirmək planlarının tərkib hissəsi kimi qiymətləndiriləcək.

Nəhayət, vurğulamaq istərdim ki, Yerevanda keçirilən sessiya zamanı Azərbaycan nümayəndə heyətinin müstəqil və ya AP üzvləri ilə birgə irəli sürdüyü düzəlişlərin qəbul edilməsi şansı azdır. Çünki öz-özlüyündə plenar sessiyanın işğalçılıq siyasəti həyata keçirən və Aİ-nin məqsədlərinə zidd siyasi qərarlar qəbul edən dövlətin paytaxtında keçirilməsi ondan xəbər verir ki, Avronest PA, digər beynəlxalq qurumlar kimi Ermənistanı beynəlxalq sanksiyalardan sığortalamaq məqsədilə bu dövləti öz çətiri altına almışdır. Bu isə növbəti dəfə Avronest PA-nın öz prinsip və məqsədlərini pozan mahiyyətsiz bir qurum olmasından xəbər verir.

Elxan Süleymanov: “Avronest PA-nın sessiyası erməni deputatların təxribatı ilə başlayıb”

17.03.2015

APA

“Dünən, 16 mart 2015-ci il tarixində Avronest PA-nın 4-cü sessiyası öz işinə başlayıb. Sessiya işğalçı Ermənistanın paytaxtı Yerevanda keçirilir. Azərbaycan nümayəndə heyəti bu sessiyada iştirak etməkdən imtina edib. Odur ki, sessiya azərbaycanlı millət vəkllərinin iştirakı olmadan keçirilir”.

Bunu APA-ya açıqlamasında Avronest PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri Elxan Süleymanov deyib. E. Süleymanov bildirib ki, Azərbaycan nümayəndə heyəti sessiyada iştirak etmək üçün Yerevana getməkdən imtina etsə də, bütün daimi komitələr üzrə hazırlanmış məruzələrə öz düzəliş və təkliflərini verib: “Sessiya ərəfəsində Yaşıllar qrupu, daha sonra isə Ermənistan nümayəndə heyəti Azərbaycan nümayəndə heyətinin Yerevan iclasında iştirak etməməsini bəhanə gətirərək, onun irəli sürdüyü bütün düzəlişlərin ləğvini təklif etmişdi. Biz vaxtında Avronest PA həmsədrlərinə, Büro üzvlərinə, assambleyanın Avropa Parlamentindən olan üzvlərinə, həmməruzəçilərə məktublar ünvanlayaraq, Azərbaycan nümayəndə heyətinin düzəlişlərinin ləğv edilməsinin prosedur qaydalara zidd olmasını və, ümumiyyətlə, bu təklifin Avronest PA-nın özünə qarşı təxribat olduğunu diqqətə çatdırmışdıq. Bununla belə, bazar ertəsi, 16 martda erməni deputatlar çıxış edərək, Azərbaycana qarşı bir sıra hücumlar ediblər. Onlar Dağlıq Qarabağın tanınmasını, eləcə də Azərbaycana qarşı qərəzli, həqiqətdən uzaq ittihamlar səsləndiriblər. Lakin avropalı deputatlar bu çıxışlara məhəl qoyma-

yıblar və nəticədə ermənilərin təklifləri rədd edilib. Beləliklə, Azərbaycan nümayəndə heyəti Yerevanda olmasa da, Ermənistan tərəfinin bizim irəli sürdüyümüz düzəlişlərin ləğv edilməsi istiqamətində söyləri boşa çıxıb. Belə ki, biz Avronest PA-nın dörd məruzəsinə irəli sürdüyümüz düzəlişlərin plenar iclasda qəbul edilməsi hüququnu qorunmasına nail olduq. Azərbaycan nümayəndə heyəti üzvlərinin irəli sürdüyü və ya Avropa Parlamenti üzvləri ilə birgə imzaladığı bütün düzəlişlər artıq səsvermə siyahılarındadır". E. Süleymanovun sözlərinə görə, Azərbaycan nümayəndə heyəti Avronest PA-nın sessiyasının Yerevanda keçirilməsinə öz etirazını bildirərkən dəfələrlə vurğulamışdı ki, Ermənistan tərəfi bu beynəlxalq tədbirdən qondarma "erməni soyqırımı"nın 100 illiyinin təbliğatı vasitəsi kimi istifadə edəcək və bu əsassız iddiaları qabardaraq, özünün son 110 il ərzində Azərbaycan xalqına qarşı törətdiyi soyqırım cinayətlərini ört-basdır etməyə çalışacaq: "Doğrudan da, sessiyanın ilk günü göstərdi ki, biz öz proqnozlarımızda yanılmamışıq. Belə ki, Ermənistan tərəfi özlərinin təxribat xarakterli tarixi "ənənələrinə" sadıqlıq nümayiş etdiriblər və qondarma "erməni soyqırımı"nın 100 illiyinə dair qətnamə layihəsi irəli sürüblər. Qətnamə layihəsində 1915-ci ildə Osmanlı dövləti ərazisində ermənilərə qarşı soyqırım cinayəti həyata keçirildiyi iddia edilir və Türkiyəyə öz tarixi ilə barışması barədə çağırış edilir. Prosedur qaydalarına əsasən bu qətnamə layihəsi sessiya ərzində müzakirə edilməlidir və onun qəbul olunmasını istisna etmək olmaz. Beləliklə, Avronest PA öz sessiyasını Yerevanda keçirməklə özünü Ermənistanın sərsəm soyqırım iddialarının təbliğatı məşinuna çevirməsi təsdiqini tapdı. Düşünürəm ki, sessiya zamanı Ermənistan tərəfinin yeni təxribatlarının şahidi olacağıq".

Elxan Süleymanov: “İrəvanda keçirilən sessiya Avronest PA-nın əhəmiyyətsiz qurum olduğunu bir daha sübut etdi”

18.03.2015

elkhan-suleymanov.az

Bu gün, 18.03.2015-ci il tarixində Avronest PA-nın Yerevanda keçirilən 4-cü sessiyası öz işini başa vurur. İlk növbədə vurğulamaq lazımdır ki, sessiyada üzvlərin 50 faizinin iştirak etməsi qəbul edilən qərarların legitimliyini sual altına salır. Belə ki, sessiyada 6 Şərq Tərəfdaşlığı ölkəsindən yalnız Ukrayna, Gürcüstan və Ermənistan iştirak etmişdir. Azərbaycan nümayəndə heyəti ilə yanaşı Moldova nümayəndə heyəti də demək olar ki sessiyaya qatılmayıb. Moldovanı yalnız bir deputat təmsil etmişdir, Gürcüstan və Ukrayna nümayəndə heyətləri isə Yerevana tam tərkiblə getməmişlər.

Sessiya zamanı 4 məruzə – Siyasi Komitədə “2014-2020-ci illər Avropa Qonşuluq Aləti vasitəsilə Aİ ilə Şərqi Avropa tərəfdaşı ölkələri arasında tərəfdaşlığın daha da gücləndirilməsi”, İqtisadi Komitədə “Aİ ilə Şərq Tərəfdaşlığı ölkələri arasında infrastruktur əməkdaşlığı: şose, dəmiryol və hava nəqliyyatı sahəsində birgə layihələrə dair”, Enerji Komitəsində “Şərq Tərəfdaşlığı çərçivəsində enerjinin səmərəliliyi və bərpa edilə bilən enerji mənbələri sahəsində əməkdaşlıqda problemlər, potensial və yeni iştiraka dair”, Sosial və Mədəniyyət Komitəsində “Şərq Tərəfdaşlığı müstəvisində mədəniyyət və mədəniyyətlərarası dialoq” mövzusunda məruzələr qəbul edilmişdir. Ermənistan nümayəndə heyətinin etirazına baxmayaraq, Siyasi Komitənin məruzəsində Azərbaycan nümayəndə heyətinin 2 düzəlişi nəzərə alınmışdır.

Bundan əlavə sessiyada 2 qətnamə də qəbul edilmişdir. Ermənistan üçün bu plenar sessiyanın əsas məqsədi qondarma erməni “soyqırım”ının 100 illiyi haqqında qətnamə qəbul etmək idi. Onlar sessiyanın Yerevanda keçirilməsindən sui istifadə edərək qondarma “soyqırım” qətnaməsini irəli sürmüş və bu qətnaməni qəbul etdirmək üçün siyasi alver vasitələrinə əl atmışlar. Belə ki, ermənilər Assambleya iştirakçalarına, xüsusən Ukraynalı deputatlara bildirmişlər ki, onlar Ukraynanın ərazi bütövlüyünün tanınması ilə bağlı qətnaməyə yalnız qondarma “soyqırım”ın tanınması müqabilində səs verə bilərlər. Bundan əlavə erməni nümayəndə heyəti etirazlara baxmayaraq bu qətnamə layihəsini prosedur qaydaları pozaraq – öncədən Avronest PA üzvlərinə göndərmədən, müzakirə imkanını yaratmadan birbaşa səsverməyə çıxarmışlar. Beləcə, fitnəkar ermənilər qondarma erməni soyqırımının 100 illiyinə dair qətnamə layihəsinin qəbul edilməsinə müvəffəq olmuşlar. Bu qətnamə layihəsi barədə tərəfindən ictimaiyyət üçün geniş məlumat açıqlanacaqdır.

Bununla yanaşı sessiyada Ukraynada olan vəziyyətlə bağlı təcili qətnamə də qəbul edilmişdir. Bu qətnamə layihəsində Ukrayna ərazisi bütövlüyünün Rusiya tərəfindən pozulması faktı, münaqişənin sülh yolu ilə həllinə və Ukraynanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsinə çağırışlar yer almışdır.

Bu sessiya zamanı soyqırım tanıtımı ilə yanaşı ermənilərin ikinci əsas məqsədi Azərbaycana böhtanların atılması və Dağlıq Qarabağın təbliği idi. Onlar sessiya ərzində öz xislətlərinə sadıq qalaraq, insan hüquqları və demokratiya bəhanəsilə Azərbaycana hücumlar etmiş, Azərbaycanın işğalçı olduğunu sübut etmək istəmişlər. Bununla yanaşı, AP və digər milli nümayəndə heyətlərinin yerləşdirildiyi oteldə turizm agentliyi tərəfindən paylanılan vərəqələrdə Ermənistanın bir

hissəsi kimi təqdim edilən Dağlıq Qarabağa 3 günlük turistik səfərlər təklif edilmişdir.

Ermənistanda insan hüquqlarının pozulması və ölüm hallarına, Ermənistanın Rusiya ilə Gömrük İttifaqı Sazişini imzalaması faktına baxmayaraq, Avronest PA onu hələ də tənqid etmir. Əksinə, bu gün Ukrayna ərazi bütövlüyünü tanıyan Avronest PA 23 ildir torpaqları Erməni işğalı altında olan və ərazi bütövlüyü beynəlxalq sənədlərlə, habelə bütün dünya ölkələri tərəfindən tanınan Azərbaycanın çağırışlarına məhəl qoymur, Avronest PA-nın münaqişə həll edən qurum olmadığını vurğulayır, 110 il əvvəl Azərbaycanlıları soyqırma məruz qoymuş ermənilərin qondarma soyqırımını tanıyır. Sonda vurğulamaq istərdim ki, Yerevanda keçirilən 4-cü plenar sessiya Avronest PA-nın əhəmiyyətsiz qurum olduğunu bir daha sübut etdi. Avronest PA sadəcə Şərq Ölkələrinin Aİ-yə üzvlük imkanlarının olmamasına bəraət qazandıрмаq üçün istifadə edilən siyasi vasitəsidir.

Elxan Süleymanov: “Avronest PA-nın Yerevanda keçirilən 4-cü növbəti sessiyası utancverici hadisələrlə tarixə düşdü”

19.03.2015

elkhan-suleymanov.az

Avronest PA həmsədrərinə,
Avronest PA Büro üzvlərinə,
Avronest PA üzvlərinə
Hörmətli həmsədrələr,
Hörmətli həmkarlar,

Avronest PA-nın Yerevanda keçirilən 4-cü növbəti sessiyası utancverici hadisələrlə tarixə düşdü. Azərbaycan nümayəndə heyətinin haqlı olaraq iştirakdan imtina etdiyi bu sessiya Ermənistan tərəfinin planlı və düşünülmüş təxribatları ilə başladı və həmin təxribatların akkordları ilə başa çatdı.

Azərbaycan nümayəndə heyəti son illər ərzində Büro iclaslarında təkidlə Avronest PA sessiyasının Ermənistanda keçirilməsinin yolverilməz olduğunu bəyan etmişdi. Həmin bəyanatlarda Ermənistanın digər Şərqi tərəfdaşı olan Azərbaycanın ərazilərini işğal altında saxlamasının ŞT proqramının və Avronest PA-nın məqsədlərinə və ruhuna zidd olduğu vurğulanmış, rəsmi Yerevanın Gömrük İttifaqına və Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzv olması barədə siyasi qərarlarının tamamilə ŞT platformalarının əksinə olduğu və onlarla uzlaşmadığı diqqətə çatdırılmışdı. Azərbaycan nümayəndə heyətinin bəyanatlarında həmçinin qurumun 4-cü sessiyasının qondarma erməni soyqırımının 100 illiyi ərəfəsində Yerevanda keçirilməsindən Ermənistan tərəfinin təbliğat kampaniyası kimi istifadə edəcəyinin

şübə doğurmadiğı və Avronest PA-nın bu kampaniyanın alətinə çevriləcəyi proqnozlaşdırılmışdı.

Doğrudan da, Ermənistan tərəfi Azərbaycan nümayəndə heyətinin Yerevana gəlməkdən imtina etməsini bəhanə edərək, sessiyanın ilk günündən təxribatlara əl atdı. Bu təxribatlardan biri də onların qondarma erməni soyqırımının tanınmasına dair qətnamə layihəsinin irəli sürülməsi oldu.

Diqqəti çəkən məqam ondan ibarətdir ki, bu qətnamə layihəsinin irəli sürülməsi Avronest PA-nın prosedur qaydalarının ciddi şəkildə pozulması ilə müşayiət olunmuşdur. Belə ki, bu sənəd Avronest PA-nın sessiyasından iki həftə əvvəl Ermənistan nümayəndə heyətinin Yaşillər və EPP qrupu ilə birlikdə gizli danışıqları zamanı hazırlanmış və Assambleya üzvlərindən gizli saxlanılmış, əvvəlcədən onlara göndərilməmiş, debatlar zamanı Avronest PA-da heç bir müzakirə aparılmamış, nümayəndələrin düzəlişlər etməsi üçün açıq elan edilməmişdir.

Digər tərəfdən, Türkiyəni “aktiv dialoqa və tədqiqatlar üçün arxivləri açmağa” çağırışı öz-özlüyündə gülünc səslənir. Belə ki, Türkiyə daim bütün səviyyəli danışıqlarda tarixi hadisələrin tarixçilər tərəfindən araşdırılmalı olduğunu, 1915-ci ildə Osmanlı dövləti ərazisində baş vermiş hadisələrin obyektiv və qərəzsiz araşdırılması üçün bütün arxivlərin açılmasını, beynəlxalq tərkibdə tədqiqatçılar qrupunun yaradılması zərurətini vurğulamış və buna hazır olduğunu bildirmişdir. Lakin Ermənistan tərəfi hər dəfə bu təklifi rədd etmişdir.

Üçüncü bir tərəfdən, qəbul edilmiş sənəddə Türkiyəyə “öz keçmişi ilə barışmaq” barədə edilən çağırış Ermənistan tərəfinin və erməni lobbisinin xəstə təxəyyülünün məhsuludur. Belə ki, Türkiyə qədim və zəngin dövlətçilik irsinə, mədəniyyətə və ənənəyə malik dövlətdir. Bu dövlətin ərazisində tarix boyu bir çox xalq-

lar yaşamışlar, öz dillərini, dinlərini, mədəniyyətlərini qoruyub saxlamışlar. Bəli, hər bir dövlətin tarixində faciəli səhifələr də olmuşdur. Bu mənada Türkiyə istisna deyil və Birinci dünya müharibəsi ərzində burada qanlı hadisələrin baş verməsini heç kəs inkar etmir. Bu mənada Türkiyə dəfələrlə öz keçmişinə sahib çıxdığını və onun qaranlıq səhifələrinin heç bir siyasi spekulyasiyalara yol vermədən obyektiv araşdırılması zərurətini bildirmişdir. Odur ki, Türkiyənin öz keçmişi ilə bağlı heç bir problemi yoxdur. Bu iddialar Ermənistanın, erməni lobbi təşkilatlarının, beynəlxalq təkliatlarda onlara havadarlıq edənlərin xəstə təxəyyülünün məhsulu və, nəhayət, regionla bağlı geostrateji planlar həyata keçirmək istəyən aparıcı dövlətlərin siyasi təzyiq vasitəsidir.

İkrah doğuran məqamlardan biri də, ondan ibarətdir ki, Ermənistan tərəfi ciddi prosedur pozuntuları ilə müsbət olunan və Assambleya üzvlərinin qəti etirazları ilə qarşılanan qətnamə layihəsini qəbul etdirmək üçün şantaj əl atmış, onları bu qətnaməni dəstəkləməyəcəyi təqdirdə Ukrayna hadisələri ilə bağlı irəli sürülmüş anti-Rusiya qətnaməsinin əleyhinə səs verəcəyi ilə təhdid etmiş və nəticədə öz istəyinə nail olmuşdur.

Qeyd edilənlər kontekstində, Azərbaycan nümayəndə heyəti Avronest PA-nın Yerevan sessiyası zamanı qonarma erməni soyqırımına dair qəbul etdiyi qətnaməni rədd edir və Avronest PA-nı ləkələyən bir sənəd olduğunu vurğulayır. Bu sənəd eyni zamanda, Avronest PA-nın Ermənistanın və ermənipərəst qüvvələrin əlində öz siyasi təxribatlarını həyata keçirmək istiqamətində alət olduğunu təsdiq etmiş oldu.

Biz dəfələrlə qurumun münaqişələri həll edən təşkilat olmadığı barədə bəyanatları ilə qarşılaşsaq da, Yerevan sessiyasında baş verən bu biabırçılıq Avronest PA-nın ikili standartlarla idarə olunan və 110 il əvvəl Azərbaycan xalqına qarşı soyqırım cinayətləri törətmiş

ermənilərin guya soyqırırma məruz qalması kimi əsassız iddialara dəstək verən mənasız bir qurum olduğunu bir daha sübut etdi.

Yerevan sessiyası zamanı Ermənistan tərəfinin “at oynatdığı” bir qurum olduğu sübuta yetirilən Avro-nest PA özünün bəyan edilmiş məqsədlərinə və bütün tərəflərin maraqlarına xidmət edən qurum ola bilərmi və bu istiqamətdə səmərəli fəaliyyət göstərə bilərmi?

Cavab birmənalıdır: Xeyr! Belə bir qurumun öz məqsədlərinə nail olmaq üçün səmərəli fəaliyyət göstərməsi, bütün tərəflərin maraqlarını qoruyacağı şübhə doğurur və gələcəyi qaranlıqdır.

**Hörmətlə,
Elxan Süleymanov,
Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri
Bakı, 18 mart 2015-ci il**

**Elxan Süleymanov: “Human Rights
Watch təşkilatı Azərbaycana qarşı qərəzli
kampaniyanın flaqmanı rolunda özünü
təsdiqləməyə çalışır”
08.04.2015**

elkhan-suleymanov.az

Bu günlərdə Human Rights Watch beynəlxalq təşkilatı özünün növbəti anti-Azərbaycan bəyanatını yayımlayıb. Diqqəti çəkən məqam ondan ibarətdir ki, bəyanat Aİ-nin Avropa qonşuluq siyasəti və genişlənmə üzrə komissarı Yohannes Hanın Bakı səfəri ərəfəsində yayımlanıb. Xatırlatmaq istərdim ki, bir qrup xarici QHT-lər Avropa İttifaqının İnsan hüquqları üzrə xüsusi nümayəndəsi cənab Stavros Lambrinidisin fevralın 23-26 tarixlərində Azərbaycana rəsmi səfəri ərəfəsində analoji anti-Azərbaycan bəyanatı ilə çıxış etmişdilər.

Qeyd edilməlidir ki, Human Rights Watch təşkilatı növbəti dəfə də öz “ənənəsini” sadıqlıq nümayiş etdirərək, heç bir əsas olmadan Azərbaycanda insan hüquqlarına qarşı radikal təzyiqlərin artdığını və represiyaların dərinləşdiyini iddia edir. Əlbəttə, burada heç bir yenilik yoxdur və Human Rights Watch təşkilatı öz amplusundan çıxış edərək, Azərbaycana qarşı hazırlanmış qərəzli kampaniyanın flaqmanı rolunda özünü təsdiqləməyə çalışır.

Lakin maraqlıdır ki, bəyanat anti-Azərbaycan xarakteri daşsa da, əsasən Azərbaycan ictimaiyyətinə deyil, Avropa İttifaqına və onun Bakıya səfər edən Avropa qonşuluq siyasəti və genişlənmə üzrə komissarı Yohannes Hana ünvanlanıb. Human Rights Watch bəyanatda Avropa İttifaqını Azərbaycanla əməkdaşlıq etdiyinə görə qınaq obyektinə çevirib. Bəyanat müəllifləri iddia edirlər

ki, “ölkədə insan hüquqlarına radikal təzyiqlər artdıqca, Avropa İttifaqı əksər hallarda kənara çəkilməmişdir” və “dərindən repressiyalara baxmayaraq, Aİ Azərbaycanla əlaqələri daha da möhkəmləndirək niyyətindədir”. Qeyd edilənlər Human Rights Watch təşkilatının məkrli məqsədlərinə tam aydınlıq gətirir. Göründüyü kimi, bu təşkilatın əsas məqsədi Azərbaycanın beynəlxalq imicinə zərbə vurmaqdan, Azərbaycanın Aİ ilə, bütövlüklə isə dünya ictimaiyyəti ilə əlaqələrinin kəsilməsinə, ölkəmizin dünyadan təcrid edilərək təklənməsinə nail olmaqdan ibarətdir.

Digər tərəfdən, qeyd edilənlərdən aydın olur ki, Human Rights Watch təşkilatının əsas məqsədi insan hüquqlarını qorumaq olsaydı, bu təşkilat Azərbaycan ərazilərinin 23 ildən artıq müddət ərzində işğalına son qoyulması və yüz minlərlə insanın hüquqlarının bərpası istiqamətində addımlar atardı. Bu təşkilatın əsl məqsədi insan hüquqlarının müdafiəsi deyil, onların əsl məqsədi Azərbaycana qarşı təzyiqləri artırmaq, Ermənistanı himayədarlıq etmək və Azərbaycan ərazilərinin işğal müddətini uzatmaqdır.

Üçüncü bir tərəfdən, hadisələrin təhlili göstərir ki, beynəlxalq aləmdə insan hüquqları ilə bağlı aparılan anti-Azərbaycan kampaniyası sistemli xarakter daşıyır, bir mərkəzdən idarə edilir, Human Rights Watch təşkilatının bəyanatı da bu kampaniyanın tərkib hissəsi kimi nəzərdə tutulub və bu kampaniya 2015-ci il Birinci Avropa Yay Olimpiya Oyunları və Parlament seçkiləri ərəfəsində beynəlxalq aləmdə Azərbaycanın mənfi imicinin formalaşdırılması üçün əsas vasitələrdən biri kimi istifadə edilməkdədir.

Human Rights Watch təşkilatı 100 milyonluq layihə ilə eynincililərin evlənməsinin təbliği ilə məşğuldur. Allahın qanunlarına zidd, eyni zamanda yer üzünün əşrəfi sayılan insanın məhv olunmasına yönəlmiş layihə

icra edən bir təşkilatın ümumiyyətlə insan hüquqlarından danışmağa mənəvi haqqı varmı!?

Elxan Süleymanov,
AVRONEST PA-da Azərbaycan nümayəndə
heyətinin rəhbəri,
AŞPA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvü

Elxan Süleymanov ATƏT DTİHB-nin direktoruna müraciət edib

13.04.2015

APA

AVCIYA prezidenti Elxan Süleymanov ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Haqları Bürosunun (DTİHB) direktoru Maykl George Linkə müraciət ünvanlayıb.

APA-nın xəbərinə görə, müraciətdə bildirilir: "Azərbaycanda 2015-ci il parlament seçkilərinin müşahidəsinə hazırlıq məqsədilə bu həftə Bakıya etdiyiniz səfərlə bağlı sizə müraciət etmək istərdim. Bir sıra Azərbaycan rəsmiləri ilə görüşləriniz zamanı ATƏT/DTİHB-in seçki müşahidəsi fəaliyyətinin aydın prinsiplər və standartlara əsaslandığını vurğuladınız. Siz izah etdiniz ki, ATƏT/DTİHB obyektiv qiymətləndirmə vermək məqsədilə hər zaman bütün rəyləri, eləcə də bütün faktlar və vəziyyətlərin müşahidə və təhlilini nəzərə alır və xüsusi qeyd edir.

Sizdən öyrəndik ki, bu məsələ Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) və ATƏT/DTİHB-in rəsmiləri arasındakı son görüşdə geniş müzakirə edilib və Azərbaycanda qarşıdakı parlament seçkiləri müvafiq olaraq müşahidə ediləcək.

Siz ATƏT/DTİHB-in seçkiləri "hər zaman olduğu kimi, tam obyektiv" müşahidə edəcəyini Bakıda açıq bəyan etdiniz.

Sizin Bakı səfəri zamanı səsləndirdiyiniz bu fikirlər məni heyretləndirdi və Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyasının (AVCIYA) prezidenti kimi onlara münasibət bildirmək məcburiyyətində qoydu. Belə ki, rəhbərlik etdiyim AV-

CİYA son 15 il ərzində ölkədə keçirilən bütün seçkilərin monitorinqini keçirib və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən seçkilərin monitorinqi sahəsində kifayət qədər potensiala malik olan ixtisaslaşmış qurum kimi tanınıb. AV-CİYA bu sahənin peşəkarı kimi rəsmi beynəlxalq qurumlar tərəfindən seçkilər ərəfəsində keçirilən görüş və müzakirələrə mütəmadi dəvət edilir.

Beləliklə, ATƏT/DTİHB-in seçkiləri “hər zaman olduğu kimi, tam obyektiv” müşahidə edəcəyi barədə bəyanatınızla bağlı sizə xatırlatmaq istərdim ki, bu “tam obyektivlik” heç də “hər zaman” ATƏT/DTİHB-in standartı olmayıb və bu, xüsusilə Azərbaycanda keçirilmiş 2013-cü il prezident seçkilərində öz təsdiqini tapdı. Şübhəsiz, xatırlayırınsınız ki, Avropanın parlament assambleyalarından, daha dəqiq, AŞPA, ATƏT PA və Avropa Parlamentindən olan üç rəsmi mandatlı, müstəqil, peşəkar müşahidə missiyası DTİHB-dən tamamilə fərqli nəticəyə gəldi. Bütün siyasi qruplar və bütün Avropa ölkələrindən olan onlarla deputatın təmsil etdiyi bu Avropa qurumları yekdil nəticəyə gəldi ki, bəzi kiçik çatışmazlıqlar qeydə alınsa da, prezident seçkiləri azad, ədalətli, və şəffaf keçirilib.

Bununla belə, heç bir ictimai nümayəndəlik səlahiyyəti olmayan (!) DTİHB əməkdaşları bütün bu rəsmi nümayəndə heyətlərinin aşkar etdiyi faktları tamamilə ləğv etməyə qəti təkid etdi, hətta ölkəmin müsbət adına xələl gətirmək üçün qəsdən və tamamilə birtərəfli cəhd göstərərək, olduqca mənfi qiymətləndirmə vermələri üçün onları təhdid etdi.

DTİHB müşahidə missiyası, bir qayda olaraq, ATƏT üzvü olan ölkələri təmsil edən orta və aşağı rəngli məmurlardan təşkil edilir, onların adətən deputatlardan fərqli olaraq seçki prosesi haqqında məlumatları çox az olur, bir sıra hallarda isə ümumiyyətlə məlumatsız olurlar. Bir qayda olaraq, orta və aşağı rəngli məmurlar

olan DTİHB müşahidə missiyasının üzvləri yüksək rəqəbli məmurların tapşırıqlarını müstəqil olmadıqları üçün qeyd-şərtsiz yerinə yetirməyə məcbur olurlar. Bu səbəbdən də onlar bu və ya digər formada təsir altına düşməyə meyilli olurlar və onlar asanlıqla bu və ya digər korporativ maraqların təmsilçilərinə çevrilirlər.

Avropanın bir çox siyasi qərarvericiləri ilə yanaşı, mən də tam xəbərdaram ki, nəhəng korporativ maraqlar təşkilatınız DTİHB-ə öz fikirlərini yürüdür və əməkdaşlarınıza göstərişlər verir. Onların əsas məqsədi DTİHB-in seçki müşahidəsindən bir çox gənc demokratiyalara, o cümlədən ölkəmə xüsusi xarici siyasi proqram təyin etmək üçün rıçaq kimi istifadə etməkdir. Bu, sirr deyildir, çünki bir çox illərin ümumi təcrübəsidir.

Ölkəmə qarşı kəskin qərəzli və mənfi mövqe tutarkən və açıq şəkildə müəyyən mənada “inqilab” təklif edərkən, məlumatınız olsun ki, buna bənzər siyasət Ukrayna, bütün Məğrib və əksər Orta Şərqi ölkələrini ələ keçirib, onların çoxunu uğursuz dövlətlərə çevirib və dünyada sülhü həmişəkindən daha çox təhlükəyə atıb.

Bu müstəvidə sizi Azərbaycan xalqının fikrini öyrənməyə dəvət etmək istərdim və o zaman sizə aydın olacaq ki, olduqca həssas geosiyasi qonşuluğumuzu da nəzərə alsaq, ölkəmdə heç kəs bu kimi iğtişaşlara can atmır.

Bütün bunları nəzərə alaraq, inanıram ki, siz bir neçə gün əvvəl Bakıda ATƏT/DTİHB-in “hər zaman olduğu kimi, tam obyektiv” müşahidə etdiyini bildirəndə mənim nə üçün heyrləndiyimi anlayacaqsınız. Tam aydındır ki, keçmişdə belə olmayıb, lakin mən hələ də düzlük və ədalətə inandığımdan, həqiqətən inanıram ki, bu dəfə qarşıdakı parlament seçkilərində ilk dəfəkindən fərqli olaraq, seçkiləri tam obyektiv qiymətləndirəcəksiniz.

Guman edirəm ki, həmişə olduğu kimi, nəticələriniz artıq hazırlanıb və korporativ maraqlar DTİHB-in

qələmini yenə də qərəzliliyə yönləndirəcək.

Bu dəfə buna inanmaq istəmirəm, inanmaq istəyirəm ki, Sizin söyləriniz nəticəsində bu seçkilərdə DTİHB-in qiymətləndirməsi həqiqətən obyektiv ola bilər”.

Müraciət ATƏT-in sədri İvica Dacic, ATƏT PA-nın sədri İlka Kanerva, Avropa Parlamentinin prezidenti Martin Şults, AŞPA-nın prezidenti xanım Ann Brassör və Avropa Şurasının baş katibi Torbyön Yaqlanda da göndərilib.

**AVRONEST PA-nın vitse-prezidenti
Elxan Süleymanov Avropa Parlamentinə
müraciət edib**
16.04.2015

APA

AVRONEST Parlament Assamblyesasının (PA) vitse-prezidenti Elxan Süleymanov Avropa Parlamentinin (AP) bütün üzvlərinə müraciət edib.

APA-nın məlumatına görə, müraciətdə deyilir: "Azərbaycanın Avronest PA-nın vitse-prezidenti, Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri kimi, 15 aprel 2015-ci ildə Brüsseldə qondarma "erməni soyqırımı"nın yüzilliyinə dair keçirdiyiniz müzakirə və səsverməyə, qəbul edilən qətnaməyə öz qəti etirazımı bildirmək üçün yazıram. Qurumunuzun bu uğursuz qərarına böyük narazılığımı və təhlükəsizlik baxımından onsuz da həssas olan regionda sabitliyi pozmaq istiqamətindəki bu cəhdinə təəccübümü ifadə etmək istərdim. Avropa İttifaqına (Aİ) üzv dövlətlər bir əsr əvvəl Osmanlı İmperiyasında baş vermiş faciəvi hadisələrlə bağlı haqlı olaraq yekdil mövqeyə malik deyildir. Aİ-nin əksər üzvləri, bir çox ölkə, Aİ komissarları, siyasətçilər və partiyalar bu kimi birbaşa ifadədən çəkinir və sülh və sabitliyin əhəmiyyətini anlayır. Lakin son illər AP-dədə yaranan görünməmiş erməniyönümlü model səbəbindən belə görünür ki, siz yenidən dəqiq araşdırmadan və düzgün anlamadan onların bu xüsusi yanaşmasını qəbul etmişiniz. Həm Ermənistan, həm də əksər Avropa ölkələrində hadisələrə dair arxivlər hələ də bağlıdır və açıq-aydın görünür ki, arxivi açmaqdan imtina yalnız həqiqəti ermənilərə daha uyğun formada dəyişməyə dəlalət edər

bilər. Qurumunuz keçmişdə də belə ikili standartlar nümayiş etdirib və təəssüf ki, bu, birinci dəfə baş vermir. Siz ermənilərin maraqlarını açıq müdafiə edir, eyni zamanda hər imkanda Azərbaycanı və Türkiyəni ədalətsiz olaraq, Ermənistanın tapdağı altına salmaq niyyəti güdür, qərəzli mövqedən əl çəkmirsiniz. Siz Ermənistanı Azərbaycan ərazilərinin işğalını dayandırmağa çağırırsınız. Siz faktiki olaraq, 1992-ci il Xocalı hadisələrini heç bir formada tanımırırsınız, halbuki Ermənistan qoşunları bütövlükdə Azərbaycan xalqına qarşı sübut olunmuş genosid törətmişdir! Buna baxmayaraq, siz yenidən erməni diskursuna (düşüncəsinə) uyğunlaşmağı seçdiniz. Siz Dağlıq Qarabağın işğalına, Kəlbəcər, Laçın, Qubadlı, Cəbrayıl, Zəngilan, Ağdam və Füzulinin işğalına göz yumur və bütün bunlar olmamış kimi davranırsınız! Sizin Xocalı soyqırımını inkar etməyiniz, işğalı inkar etməyiniz qanunsuzdur və pislənilməlidir! Bu ilin mart ayında Ermənilərin Azərbaycan xalqını soyqırımına məruz qoymasının 110 ili tamam oldu. Siz nəinki bu soyqırımı tanımaq, hətta bu barədə xatırlamaq belə istəmədiniz! Aİ-dən kənar ölkələr xarici siyasətinizi anlamaqda çox çətinlik çəkir. Bir tərəfdən, siz sülh, təhlükəsizlik, sabitlik, insan hüquqları və demokratiyanı müdafiə etdiyinizi iddia edirsiniz. Digər tərəfdən, hətta siz bu məktubu oxuyarkən qoşunları Azərbaycan torpaqlarını işğalda saxlayan və Azərbaycan vətəndaşlarını güllələyən bir ölkəni, küçələrdə hökumətə qarşı etirazlarda öz vətəndaşlarını güllələyən problemlı rejimi – Ermənistanı müdafiə edirsiniz! Məhz o ölkəni ki yüz il əvvəl baş vermiş hadisələrə görə Türkiyə ilə əlaqələrini qaydaya salmaqdan imtina edir və məhz o ölkəni ki Avropa İttifaqı ilə işləməyi deyil, Avrasiya İttifaqına qoşulmağı seçib! Eyni zamanda bu qətnamənin kökündə geosiyasi səbəblər və dini amillər durur. Roma Papasının 12 aprel çıxışı bunun canlı sübutu və müsəlman

Türkiyəsinə qarşı özünəməxsus səlib yürüşünün başlanması üçün bir signal oldu. Siz öz fəaliyyətinizdə türk və erməni xalqları arasında dinc yanaşı yaşama, tolerantlıq, həmrəylik təbliği əvəzinə, bu ağılsız qətnamənilə sülhə yox, Ukrayna və Rusiya arasında yaratdığınız nifaq kimi qarşılıqlı nifrətə və düşmənçiliyə çağırış etmiş oldunuz ki, bu da gələcək nəsillər üçün çox təhlükəlidir. Sizin davranışınız, faktiki olaraq, qəribədir və bir çox Avropalı vətəndaşların nə üçün Avropa Parlamentindən narazılığının və ona inamsızlığının artdığını izah edir. Həqiqətən də məhz bu kimi ismarışlar azərbaycanlı seçicilərin nə üçün Avropa ilə artan yaxud hətta gələcək əməkdaşlığa sərt yanaşdığını izah edir. Bu andan etibarən son illər ardıcıl şəkildə qəbul etdiyiniz bu kimi qətnamələrdən sonra çətin ki, seçicilərimiz nümayəndə heyətimizin Avronest çərçivəsindəki gələcək fəaliyyətini dəstəkləsin. Təəssüf ki, görünür, Ermənistanın gündəliyi digər yerlərdə də təşviq edilməkdədir. AŞPA Prezidenti xanım Ann Brassörün son uğursuz bəyanatı da qurumunuzun yanlış mövqeyini əks etdirir. Biz bu birtərəfli əsassız və tarix boyu işğalçılığı, təcavüzkarlığı ilə tanınan, türk və Azərbaycan xalqlarını dəfələrlə soyqırımına məruz qoyan erməniləri haqsız olaraq müdafiə edən qərəzli qətnamənizi rədd edirik. Hörmətli üzvlər, sizi erməni lobbiciləri tərəfindən idarə edildiyinizi anlamağa və ismarışlarınızın real təsirini və ardıcılığını araşdırmağa başlamağa çağırıram!"

Azərbaycanın millət vəkili AŞPA prezidentinə müraciət edib

18.04.2015

APA

**Azərbaycanın Avropa Şurası Parlament Assamb-
leyasında (AŞPA) nümayəndə heyətinin üzvü Elxan
Süleymanov AŞPA prezidenti, xanım Ann Brassörə
müraciət edib.**

APA-nın məlumatına görə, E. Süleymanov aprelin 15-
də AŞPA-nın rəsmi internet sahifəsində onun adından
dərc edilmiş "AŞPA prezidenti Ermənistanın islahat yo-
lundakı davamlı irəliləyişini təqdir edir" başlıqlı pres-
relizdən təəccübləndiyini qeyd edib.

"Siz bu mətbuat mətnində iki dəfə "Dağlıq Qarabağ
münaqişəsi"ni belə ifadə formasında xatırladırsınız,
halbuki rəsmi təmsil etdiyiniz AŞPA öz aparıcı qurum-
larında bu münaqişəni rəsmi olaraq "Azərbaycanın
Dağlıq Qarabağ və digər yeddi ərazisinin işğalı" kimi
səsləndirməyi dəfələrlə təsdiqləyib.

Biz anlayırıq ki, baş katibiniz cənab Saviçki, AŞPA
adınısitrasiyasının rəhbəri və AŞPA-nın bütün mətbuat
mətnlərinin baş redaktoru kimi, AŞPA qurumlarının bu
müstəvidəki aydın qərarlarını davamlı olaraq rədd edir.
Həqiqətən də, bu günə qədər AŞPA-nın bu məsələyə
dair bütün pres-relizlərində AŞPA-nın ifadə forması
(bu, digər beynəlxalq təşkilatların ifadə formasına uy-
gündür!) deyil, Ermənistanın ifadə forması işlənir.

Şübhəsiz, xatırlayarsınız ki, bu məsələyə dair
məruzənin başlığının dəqiq ifadəsi AŞPA Bürosunda
xeyli gərgin və uzunmüddətli müzakirə mövzusu ol-
muşdu, çünki bu həssas məsələdə hər söz bütün aidiyyəti
tərəflər üçün həqiqətən siyasi əhəmiyyət daşıyır. Nəticə

etibarilə, Büroda böyük əksəriyyətin dəstəyi ilə aşağıdakı ifadə forması qəbul edilmişdi: “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və işğal edilmiş digər ərazilərində... (gərginliyin artması)”.

Monitorinq Komitəsinin Parisdə keçirilən 17 mart tarixli iclasında Ermənistanın nümayəndəsi, eləcə də mediadan aldığımız məlumatlara görə, Sizin 13-15 aprel tarixli Ermənistana rəsmi səfəriniz zamanı Ermənistan prezidenti, parlament spikeri və digər rəsmilər Sizə hücumlar edərək müzakirəni yenidən açmağa və bu ifadə formasını, məhz pres-relizinizdə ifadə etdiyiniz kimi, “Dağlıq Qarabağmünaqişəsi” kimi sadələşdirərək, bir daha dəyişməyə cəhd göstərdilər! Bir neçə həftə əvvəl Strasburqda Siyasi Məsələlər Komitəsində Ermənistanın buna bənzər cəhdi də böyük çoxluqla rədd edildi.

Ermənilərin Büro, Siyasi Məsələlər Komitəsi və Monitorinq Komitəsində Dağlıq Qarabağ və Azərbaycanın digər ərazilərinin silahlı işğalı reallığını inkar etmək istiqamətindəki bütün cəhdləri sonda AŞPA-nın bu qurumlarında yalnız dəyərli vaxt və enerji itkisi ilə nəticələndi. Lakin göründüyü kimi, yalnız siz, AŞPA-prezidenti kimi, AŞPA-nın bütün aparıcı qurumlarının verdiyi aydın qərarlara qarşı çıxaraq, ermənilərin fikrini açıq müdafiə edirsiniz.

Buna baxmayaraq, dünən sözügedən pres-relizinizdə vurğulamısınız (sitat gətirirəm): “Prezident kimi, Assambleya qurumlarının verdiyi qərarların icrasına zəmanət vermək mənim vəzifəmdir”. Sizin bu açıq-aşkar ziddiyyətli yanaşmanızın məni nə üçün təəccübləndirdiyini anlayırsınız.

Bu səbəbdən icazənilə sizi, Prezident kimi, yuxarıda qeyd edilmiş pres-relizə düzəliş etməyə və AŞPA-nın bu məsələyə dair bütün gələcək mətbuat məqalələrini AŞPA Bürosunun ifadə formasına uyğunlaşdırmağa çağırırım.

İcazənizlə xatırlatmaq istərdim ki, bu birtərəfli və yanlış mətbuat mətnləri vasitəsilə özünün erməni ruhlu şəxsi siyasi gündəliyini açıq-aydın həyata keçirmək məqsədi güdən, beləliklə, Prezident kimi, müsbət adınıza və AŞPA-nın nüfunuza xələl gətirən baş katibinizi AŞPA pres-relizlərinin baş redaktoru vəzifəsindən çıxarmaq səlahiyyətiniz var.

Hamımız bilir ki, AŞPA-nın internet səhifəsində rəsmi surətdə təsdiqlənməyən AŞPA sənədləri, lakin yalnız bir şəxsin mütləq nəzarəti altında yazılan pres-relizlər çox zaman böyük məruzələr və sərt qətnamələrlə müqayisədə ictimai fikrə daha çox təsir edir. Gəlin buna ciddi yanaşaq!

Ümumiyyətlə, Prezident kimi, şübhəsiz, bilirsiniz ki, Avropa Şurası Parlament Assambleyası hər hansı həssas məsələ ilə bağlı ziddiyyətli siyasi terminologiyadan istifadə edərək, öz etibarlılığına xələl gətirməməlidir. Şübhəsiz, razılaşırsınız ki, bu müstəvidə AŞPA-nın rəsmi qərarlarına uyğun olaraq, AŞPA siyasi terminologiyasında eynilik zəruridir", - deyə millət vəkili qeyd edib.

Deputat müraciətinin sonunda gələcəkdə Assambleya qurumları tərəfindən bu məsələ ilə bağlı qəbul edilmiş qərarların dəqiq icrasının təmin ediləcəyinə ümidvar olduğunu bildirib.

Müraciətin surəti AŞPA Bürosunun bütün üzvlərinə, AŞPA-nın baş katibi Voysix Saviçkiyə, məlumat üçün isə AŞ baş katibi Tyorborn Yaqlanda da göndərilib

**Azərbaycanın nümayəndə heyəti AŞPA-
nın yaz sessiyasında iştirak etmək üçün
Strasburqa gedir**
18.04.2015

APA

Aprelin 20-dən 24-dək Strasburqda Avropa Şurası Parlament Assambleyasının yaz sessiyası keçiriləcək.

Milli Məclisin Mətbuat xidmətindən APA-ya verilən məlumata görə, sessiyada Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr Komitəsinin sədri, təşkilatda daimi nümayəndə heyətimizin rəhbəri Səməd Seyidovun başçılıq etdiyi deputat qrupu iştirak edəcək.

Nümayəndə heyətinin tərkibinə deputatlardan Sevinc Fətəliyeva, Rövşən Rzayev, Elxan Süleymanov, Rafael Hüseynov, Qənirə Paşayeva, Aydın Abbasov, Sabir Hacıyev, Sahibə Qafarova və Fazil Mustafa daxildirlər.

Sessiyada Ukraynada vəziyyət, İŞİD adlanan terrorçu qrupun fəaliyyətinin nəticələri, AŞPA-dakı Rusiya nümayəndə heyətinin dondurulmuş mandatına yenidən baxılması, Monako ilə monitorinq sonrası dialoq, Avropa İnsan Haqları Konvensiyasının səmərəliliyi və digər mövzularda fikir mübadiləsi aparılacaq.

Tədbirdə nümayəndə heyətinin rəhbəri və deputatlar çıxış edəcək, gündəlikdəki məsələlərə münasibət bildirəcəklər.

Bu gün AŞPA-nın yaz sessiyası başlayır 20.04.2015

APA

Bu gün Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) yaz sessiyası başlayır.

APA-nın məlumatına görə, sessiya aprelin 24-nə kimi davam edəcək. Azərbaycan Milli Məclisinin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri, təşkilatda daimi nümayəndə heyətinin rəhbəri Səməd Seyidovun başçılıq etdiyi deputat qrupu Strasburqdadır. Nümayəndə heyətinin tərkibinə deputatlar Sevinc Fətəliyeva, Rövşən Rzayev, Elxan Süleymanov, Rafael Hüseynov, Qənirə Paşayeva, Aydın Abbasov, Səbir Hacıyev, Sahibə Qafarova və Fazil Mustafadaxıldirlər.

Sessiyada Rusiyanın qurumdakı nümayəndə heyətinə qarşı tətbiq olunmuş sanksiyaların uzadılması müzakirə ediləcək. Cari məsələ kimi Ukraynadakı siyasi vəziyyətin müzakirəyə çıxarılaçağı da gözlənilir.

Kütləvi izləmə əməliyyatları, eləcə də pilotsuz uçan obyektlər və mütəşəkkil cinayətkarlıq sahəsində insan hüquqları və beynəlxalq hüququn təmin edilməsinin vacibliyi yaz sessiyasında müzakirə ediləcək əsas məsələlər sırasında olacaq.

Sessiyada Belçika kralının, Moldova baş nazirinin çıxışları nəzərdə tutulub. Bundan başqa, "İslam dövləti" (İŞİD) terror qruplaşması tərəfindən həyata keçirilən terror aktları nəticəsində humanitar faciə, Avropada transgender insanlara qarşı ayrı-seçkilik, uşaq hüquqları və Monako ilə postmonitorinq dövrünə dair danışıqlar kimi məsələlər də qurumun plenar iclaslarında müzakirəyə çıxarılaçaq.

Belçikanın Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinə sədrliyi

çərçivəsində bu ölkənin xarici işlər naziri Didye Reynders assambleya iştirakçıları qarşısında Nazirlər Komitəsinin fəaliyyəti haqda hesabatla çıxış edəcək. Eyni zamanda, AŞ-nın İnsan Hüquqları üzrə komissarı Nils Mujnieks 2014-cü il üçün fəaliyyət hesabatını təqdim edəcək.

Gündəliyə Azərbaycanla bağlı məsələ daxil edilməyib.

**Elxan Süleymanov: “AŞPA-nın yaz
sessiyasında Azərbaycan ərazilərinin
Ermənistan tərəfindən işğalı ilə bağlı vacib
nailiyət əldə edilib”
23.04.2015**

APA

**“Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA)
yaz sessiyası bir sıra məsələlərlə yadda qaldı”.**

Bunu APA-ya AŞPA-nın üzvü Elxan Süleymanov qurumun yaz sessiyasını dəyərləndirərkən deyib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan qoşunları tərəfindən silahlı işğalı ilə bağlı olduqca vacib nailiyət əldə edilib: “Bu kədərli reallıq 23 ildən bəri heç vaxt beynəlxalq gündəlikdə olmamışdı, çünki erməniyönümlü qüvvələrin bütün dünyadakı səmərəli lobbiciliyi və təzyiqi ilə bunun qarşısı alınmışdı.

Lakin bu həftə Strasburqda “Avropa Şurasına üzv dövlətlər arasında münaqişələrə dair ad-hok - alt komitə təsis edildi və nəhayət, bu, bir faktdır. Davamlı səylərimiz sayəsində “dondurulmuş münaqişələr” termini geri götürüldü. Eyni zamanda erməniyönümlü qüvvələrin böyük etirazına baxmayaraq, “Dağlıq Qarabağ və digər yeddi rayon”u qeyd edən düzgün ifadə forması təsdiqləndi. Bu, ermənilərin silahlı işğal reallığını “Dağlıq Qarabağ münaqişəsi” adı ilə “sadələşdirmək” müraciətinin qarşısını aldı.

Monitoring Komitəsində müzakirə AŞPA-nın bu kimi missiyaya malik belə bir alt komitəyə ehtiyacının olub-olmadığına yönəlmişdi. Rəqiblər Monitoring Komitəsinin tam səlahiyyətə malik olduğunu və yeni alt komitənin artıq olduğunu iddia edirdi. Lakin gərgin müzakirədən

sonra Komitənin üzvlərinin əksəriyyəti belə bir alt komitəyə ehtiyac olduğunu təsdiqlədilər”.

Elxan Süleymanov deyib ki, AŞPA Monitoring Komitəsi üzv dövlətlərin insan hüquqları, demokratiya və hüququn aliliyi sahəsindəki öhdəlik və vəzifələrini araşdırır, bu alt komitə isə üzv dövlətlərin ərazi bütövlüyü aspektini vurğulayacaq: “Alt komitə Dnestryanı, Cənubi Osetiya, Krım, Abxaziya, o cümlədən Azərbaycan ərazilərinin işğalı reallıqları ilə məşğul olacaq. Komitənin təsis edilməsinin Azərbaycan üçün əhəmiyyəti aşkar idi: 23 illik silahlı işğaldan bəri ilk dəfə beynəlxalq təşkilatın rəsmi orqanı bu məsələni araşdıracaq və məruzə hazırlayacaq, halbuki indiyə qədər heç bir təşkilat bunun öhdəsindən gələ bilməmişdi.

Erməniyönümlü qüvvələr bir neçə ay ərzində AŞPA-da bu alt komitənin təsisatının qarşısını almaq və ifadə formalarını sadələşdirərək, beynəlxalq ictimaiyyəti yenidən işğal həqiqətləri barədə çaşdırmaq üzərində fəal şəkildə işləyirdi. Onlar indi anlayırlar ki, artıq heç nəyi gizlədə bilməzlər və tezliklə qonşu ölkənin ərazilərinin qəddar silahlı işğalçısı kimi rəsmi olaraq ifşa ediləcəklər.

AŞPA bir çox illər ərzində sussa da, bu gün işğal edilmiş ərazilərə dair iki məruzənin eyni vaxtda hazırlanacağına ümid bəsləyirik. Yeni yaradılmış komitə işgalla bağlı məruzə hazırlayacaq və gələn ilin aprel ayınadək assambleyaya təqdim edəcək. Cənab Volter isə Siyasi Məsələlər Komitəsi adından Dağlıq Qarabağ və işğal edilmiş digər ərazilərə dair məruzəsini hazırlayır.

Aydındır ki, düzgün və ədalətli məruzə istiqamətindəki bu iri addımlar erməniyönümlü qüvvələr arasında böyük hiddət yaradır. Gözlənilməli kimi, bu həftə Azərbaycanın müsbət imicinə qəsdən hücumlar üçün bəzi yeni cəhdlərin şahidi olduq.

Sosialist qrupu çərçivəsində xaricdə yaşayan və sığınacaq almış bəzi azərbaycanlı fəallar, bazar ertəsi

təhqiiredici bəyanatlar vermək və Azərbaycanı etibar-
dan salmaq üçün dəvət edilmişdi. Çərşənbə axşamı
Norveç Helsinki Komitəsi, Avropa Sabitlik Təşəbbüsü,
Beynəlxalq İnsan Hüquqları Federasiyası və Forum 18
kimi xarici QHT-nin təşkil etdiyi əlavə tədbir oradakı az
sayda deputat arasında faktlara əsaslanmayan, aqressiv
şayiələr yaymaq və mənfi şərhlər vermək məqsədi da-
şıyırdı. Bu fəalların yeganə məqsədi xarici maliyyə do-
norlarına Azərbaycanı necə əlverişli və effektiv gözdən
saldıqlarını göstərmək idi. Həqiqətən də azərbaycanlı
fəal olmaq yaxşı yaşamaq üçün mükəmməl yoldur. Bu-
raya yaxşı maaş və daha çox pulsuz səyahətlər daxildir.
Bundan əlavə, onların fikrincə, əldə olunan xarici pulun
hamısı vergidən azaddır, əslində isə belə deyil. Lakin
bu kimi vergi cinayətinə görə araşdırma aparıldıqda,
onlar siyasi fəal statusu arxasında gizlənir və birtərəfli
beynəlxalq hiddətə arxalanırlar”.

Elxan Süleymanovun fikrincə, təkcə QHT-lər deyil,
AŞPA İnsan Haqları Komitəsinin Katibliyi də bu həftə
Azərbaycana qarşı olan qərəzli mövqeyini bir daha sü-
but edib: “İlk dəfə deyil ki, cənab Endryu Drjemçevs-
ki və cənab Günter Şirmer açıq-aşkar Komitə üzvlərini
Azərbaycana qarşı kəskin mənfi mövqe nümayiş
etdirməyə məcbur etdilər. Onların bu məsələdə şəxsi
marağı var, çünki cənab Ştrasserin iki il bundan əvvəl
Assambleyada təqdim etdiyi qərəzli məruzə layihəsi
böyük əksəriyyət tərəfindən rədd edilmişdi. Həmin
vaxtdan etibarən onların hiddəti bitmir və hər iki AŞPA
nümayəndəsi heç bir qaydaya məhəl qoymadan və qay-
daların şərh edilməsində monopoliaları olduğunu id-
dia edərək, hər fürsətdə intiqam almağa çalışır.

Bir neçə gün əvvəl AŞPA prezidenti Ann Brassör,
eləcə də həmməruzəçilər Pedro Aqramunt və Tadeuş
İvinski Rəsul Cəfərova dair son hökm barədə bəyanat
verdi. Bəyanat AŞPA-nın internet səhifəsində dərc edil-

di. AŞPA İnsan Haqları Komitəsi Katibliyinin rəhbəri cənab Drjəmçevski isə bu dəfə “öz” komitəsi adından prosedur qaydalarına zidd, imzasız, anonim, tələm-tələsik yenidən bəyanat hazırlayaraq, AŞPA-nın internet səhifəsində dərc etdirməyə təkid edirdi. Bununla o, öz nüfuzunu artırmaq istəyirdi. Heç bir deputat (!) tərəfindən deyil, onun təşəbbüsü ilə özü tərəfindən hazırlanmış bu bəyanat Assambleya Qaydalarına zidd olaraq, gündəlikdə yer almadı. Söhbət Azərbaycana qarşı xüsusi siyasi gündəliyin tətbiq edilməsindən getdikdə isə Katibliyin öz qaydalarına riayət etməməsi artıq adət halını alıb.

Lakin bugünkü hadisələr AŞPA-nın “neytral” məmurları adlanan işçilərinin Azərbaycana qarşı gərgin şəxsi mübarizələrində necə siyasi mövqə tutduqlarını bir daha sübut edir.

AŞPA-nın Cəfərovun işi ilə bağlı verdiyi bəyanatların süni gedişatını nəzərdən keçirdikdə, bir məqam diqqətimizi çəkir ki, AŞPA-nın hər hansı bir orqanı tərəfindən verilən bütün bəyanatlarda heç kim hökmün və ya məhkəmənin qanuniliyini şübhə altına almır. Yalnız hökmün qeyri-proporsional kimi qəbul edilə bilməsi faktı qeyd edilir, burada da cinayət məəcəlləsi və cinayət hərəkəti fakt etibarını ilə AŞPA-nın qiymətləndirməsi üçün yox, yalnız yerli strukturların səlahiyyətindədir.

Nəticə etibarilə, bu yaz sessiyasında böyük erməniyönümlü təzyiqə qarşı güclü mübarizə və işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərinə dair məruzələrlə bağlı bütün problemlərin uğurlu həllindən sonra biz artıq AŞPA-nın növbəti iclaslarını səbirsizliklə gözləyirik. 2015-ci ilin növbəti iyun sessiyasında Monitoring Komitəsinin “Azərbaycanda demokratik institutların fəaliyyəti” adlı məruzəsi komitənin və Assambleyanın gündəliyində olacaq. İnsan Hüquqları Komitəsi katibliyinin bugünkü ucuz tamaşasının əksinə olaraq, iyun

ayında Assambleya bu məsələni tam müzakirəyə çıxara-
caq və hərtərəfli hüquqi sənədi hazırlayaraq səsverməyə
qoyacaq. Biz ədalətli və balanslı hüquqi məruzənin ha-
zırlanmasında bütün deputatların obyektiv olacağına
ümid bəsləyirik”.

**Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanovun
adından şamaxılı müharibə veteranları
təbrik edildi**
07.05.2015

elkhan-suleymanov.az

Mayın 7-də Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanovun adından Şamaxı rayonunda yaşayan Böyük Vətən müharibəsi veteranları təbrik edildi. Millət vəkilinin səlahiyyətli nümayəndəsi Dəyanət Musayev millət vəkilinin Şamaxıdakı qərargahında rayonda yaşayan bir qrup müharibə veteranı ilə görüşdü. Qeyd olundu ki, əvvəlki illərdə olduğu kimi, bu il də millət vəkilinin tapşırığı ilə müharibə veteranları ilə görüş keçirilir. Faşizm üzərində qələbənin 70 illiyi münasibətilə müharibə veteranları təbrik olundu və onlara millət vəkili adından qiymətli hədiyyələr təqdim edildi. Görüşdə iştirak edə bilməyən veteranlara hədiyyələr qərargahın əməkdaşları tərəfindən yaşadıqları ünvanlarda çatdırıldı. Veteranlar Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanova hər zaman onlara göstərdiyi diqqətə görə öz minnətdarlıqlarını bildirdilər.

“Şamaxı ensiklopediyası” saytının təqdimatı oldu

15.05.2015

1905.az

Mayın 15-də Şamaxı şəhərindəki Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzində Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanovun təşəbbüsü və dəstəyi ilə “1905.az studiya”nın yaratdığı “Şamaxı ensiklopediyası” saytının təqdimatı olub.

Rayon rəhbərliyi, alim və ziyalılardan, ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı ilə keçirilən tədbiri giriş sözü ilə açan Şamaxının millət vəkilinin səlahiyyətli nümayəndəsi Dəyanət Musayev iştirakçıları salamladı. Şamaxı rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Asif Ağayev rayon haqqında ensiklopediyanın yaradılmasının mühüm əhəmiyyətə malik olduğunu bildirdi, arzu və tövsiyələrini yaradıcı heyətə çatdırdı. Ensiklopediyanın yaradıcı heyətinin rəhbəri, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Fuad Babayev saytın strukturu ilə bağlı ətraflı məlumat verdi və saytın informasiya baxımından zənginləşdirilməsi üçün şamaxılıların yaradıcı qrupa kömək edəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi. Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin professoru Nadir Abdullayev, “Şamaxı” monoqrafiyasının müəllifi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Nailə Ciddi, filologiya elmləri doktoru, professor Seyfəddin Qəniyev, arxeoloq, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Akif Quliyev, rayon təhsil şöbəsinin müdiri, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Eyvaz Eminaliyev, fizika üzrə fəlsəfə doktoru Əliqulu Xəlilov çıxış edərək “Şamaxı ensiklopediyası”nın yaradılması təşəbbüsünü alqışladılar və saytın fəaliyyətinə uğurlar dilədilər. Tədbirdə qeyd edildi ki, Şamaxı bütün dövrlərdə diqqət mərkəzində olub. Bu baxımdan Şama-

xının 2015-ci il üçün “Azərbaycanın ədəbiyyat paytaxtı” seçilməsi təsadüfi deyil. Şamaxı həm də bu günlərdə Bakı-2015 Avropa Oyunlarının alovunu qarşılamağa hazırlaşır.

Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanov qeyd etdi ki, ensiklopediya Şamaxı haqqında mühüm və etibarlı mənbə olacaq. E.Süleymanov bildirdi ki, yaxın aylarda “Şamaxı ensiklopediyası”nın nəşr variantı da işıq üzü görəcək.

Tədbirdə həmçinin, “Şamaxının millət vəkili – dördüncü il” kitabı təqdim olundu.

Şamaxıda V bədii qiraət müsabiqəsinə yekun vurulub

23.05.2015

elkhan-suleymanov.az

Mayın 22-də Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyası və Söz Azadlığını Müdafiə Fondunun təşkil etdiyi Mirzə Ələkbər Sabir yaradıcılığına həsr olunmuş V bədii qiraət müsabiqəsinə yekun vurulub.

Şamaxının təhsil müəssisələrinin şagird və tələbələri arasında keçirilən müsabiqənin final turunda 100-dən çox iştirakçı M.Ə.Sabirin şeirlərini söyləyib.

Tanınmış şair Musa Yaqubun rəhbərlik etdiyi ədəbiyyatçıların və M.Ə.Sabir yaradıcılığının tədqiqatçılarından ibarət münisflər heyəti iştirakçıların bacarıqlarını qiymətləndirib. Şamaxı şəhər 1 saylı tam orta məktəbin şagirdi Aynur Hökmürəvan I yerə, Məlhəm kənd tam orta məktəbin şagirdi Əfsanə Mahmudova və Şəhriyar qəsəbə tam orta məktəbin şagirdi Türkan Razimi II yerə, Şamaxı şəhər 2 saylı tam orta məktəbin şagirdi Cavid Abdurrəhmanov, Avropa liseyinin şagirdi Nəcməddin Nəcəfli və Texniki-Humanitar Təbiət Təmayüllü liseyin şagirdi Nazilə Daşdıyeva III yerə layiq görülüblər.

Avropa liseyinin şagirdləri Aysel Mirzəliyevaya, Xədicə Nurluya, Bilqeyis Məhərrəmovaya, şəhər 9 saylı tam orta məktəbin şagirdi Aytən Ədilovaya və 6 saylı tam orta məktəbin şagirdi Xuraman Teymurovaya həvəsləndirici mükafatlar təqdim olunub.

Şamaxı şəhər mədəniyyət sarayında keçirilən qalibləri mükafatlandırma mərasimində rayon təhsil şöbəsinin müdiri Eyvaz Eminaliyev, şair Musa Yaqub və başqa-

ları çıxış edərək bildiriblər ki, artıq 5-ci ildir keçirilən M.Ə.Sabirin yaradıcılığına həsr olunmuş bədii qiraət müsabiqəsi rayonun mədəni həyatında mühüm yer tutur.

Sonda qaliblərə diplom və pul mükafatları təqdim edilib.

Milli Məclisində deputatı Elxan Süleymanovun təşəbbüsü ilə keçirilən müsabiqədə fərqlənənlər M.Ə.Sabir təqaüdü alacaqlar. İndiyədək bədii qiraət müsabiqəsinin qalibi olmuş 36 nəfərə M.Ə.Sabir təqaüdü verilir.

Azərbaycan nümayəndə heyəti AŞPA-nın yay sessiyasına qatılacaq

18.06.2015

APA

Azərbaycan Milli Məclisinin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri, Avropa Şurası Parlament Assambleyasında (AŞPA) Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri Səməd Seyidovun başçılığı ilə parlament nümayəndə heyəti qurumun yay sessiyasında iştirak etmək üçün iyunun 21-də Fransanın Strasburq şəhərinə səfər edəcək.

Parlamentdən APA-ya verilən məlumata görə, nümayəndə heyətinin tərkibinə deputatlardan Rafail Hüseynov, Sabir Hacıyev, Rövşən Rzayev, Aydın Abbasov, Sahibə Qafarova, Qənirə Paşayeva, Sevinc Fətəliyeva və Elxan Süleymanov daxildir.

Tədbirdə AŞPA-nın Daimi Komitəsi və Büronun fəaliyyəti ilə bağlı hesabat dinlənəcək, Azərbaycanda demokratiya institutlarının fəaliyyəti, Türkiyədə son parlament seçkilərinin nəticələri, Macarıstandakı son durum, Mərakeş parlamenti ilə münasibətlər, Ukraynada münaqişə zamanı itkin düşmüş şəxslərin taleyi, media etikasına və bu sahədə şəffaflığın artırılması, Rusiya Federasiyası nümayəndə heyətinin səlahiyyətləri ilə bağlı məsələlər ətrafında müzakirələr aparılacaq.

Sessiya çərçivəsində AŞPA Bürosunun və qurumun Sosial məsələlər, səhiyyə və davamlı inkişaf, Qeyri-diskriminasiya və bərabərlik, Demokratiya və siyasi məsələlər, İnsan hüquqları və siyasi məsələlər komitələrinin iclasları keçiriləcək. Deputatlarımız sessiyada müzakirəyə çıxarılaçaq məsələlər barədə öz fikirlərini açıqlayacaqlar.

Səfər zamanı nümayəndə heyətinin üzvü, millət vəkili

Sevinc Fətəliyeva AŞPA-nın Partiya Komitələrinin 12-ci iclasında və uşaqlara qarşı cinsi zorakılığın önlənməsi məsələsinə həsr olunmuş tədbirdə iştirak edəcək. Səfər iyunun 28-də başa çatacaq.

AŞPA Avropa Xalq Partiyası qrupunda Azərbaycanla bağlı müzakirələr aparılıb 23.06.2015

APA

İyunun 22-də Strasburqda AŞPA Avropa Xalq Partiyası (EPP) qrupunun iclası keçirilib.

APA-nın məlumatına görə, iclasda həmməruzəçilər Pedro Aqramunt və Tadeuş İvinski tərəfindən hazırlanmış Azərbaycanda demokratik institutların fəaliyyəti haqqında məruzə müzakirə olunub. Əsas müzakirələr Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş əraziləri ətrafında aparılıb. İclasda Azərbaycanın AŞPA-da nümayəndə heyətinin üzvü Elxan Süleymanov çıxış edərək, fikrini bildirib: “Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğalına göstərdiyiniz münasibətdən çox məyus oluram. Siz bu çıxışınızla Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin 16 iyun 2015-ci il tarixli qərarını inkar edirsiniz. Məhkəmə öz qərarında Ermənistan hökumətinin Ermənistanın Dağlıq Qarabağ və ətraf ərazilərə faktiki nəzarət etməsi faktını vurğulayır. Qərarda Dağlıq Qarabağda və ətraf rayonlarda baş verən insan hüquqları pozuntularına görə beynəlxalq hüquqi məsuliyyət Ermənistanın üzərinə düşməsi təsdiqini tapıb. Məhkəmə bildirir ki, Ermənistan hərbi iştirakı vasitəsilə və hərbi avadanlıq və təcrübəni təmin etməklə, hələ ilk gündən Dağlıq Qarabağ münaqişəsində əhəmiyyətli dərəcədə rola malik olub. Ermənistanın hərbi dəstəyi sözügedən ərazilərə nəzarət üçün həlledici olaraq qalıb”.

Millət vəkilinin fikrincə, həmsədrlər öz çıxışları ilə BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsini, Avropa Parlamentinin 2005, 2010 və 2012-ci illərdə qəbul edil-

miş qətnamələrini, AŞPA-nın 2005-ci il qətnaməsini inkar edirlər: “Siz nə qədər Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğalı həqiqətlərinə göz yumacaqsınız? Dağlıq Qarabağdan başqa ətraf 7 rayonun işğalına necə göz yummaq olar?”

ATƏT-in Minsk Qrupunun bu məsələ ilə məşğul olduğunu bildirirsiniz, onun fəaliyyətsizliyinə istinad edirsiniz. Ukraynanın başına gələn bəzilərinin də səbəbkarları olduğu fəlakətlərə görə Rusiyaya qarşı misli görünməmiş sanksiyalar tətbiq edirsiniz. Lakin işğalçı Ermənistanı müdafiə edirsiniz. Azərbaycan xalqı və mən ədalət tələb edirik.

Mən açıq-aydın bəyan edirəm ki, Azərbaycan xalqı artıq sizin ikilistandartlı siyasətinizə dözə bilmir. Biz təmsil olduğumuz beynəlxalq qurumlarda təmsilçiliyimizi davam etdirməyə icazə vermir.

Sizlərdən bəzilərinin Ermənistanı müdafiə məqsədilə ədaləti və həqiqəti tələbilə debat qurmağınız və Ermənistanı müdafiə etməyiniz nə dərəcədə ədalətlidir?

Məruzənin 1-ci bəndində “Assambleya Azərbaycanın xarici siyasi gündəminin böyük əksəriyyətinə hakim olan Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən işğal edilmiş Dağlıq Qarabağ və digər yeddi rayonu barədə tam məlumatlıdır” ifadəsi ilə kifayətlənmək gülüncdür. Bu Azərbaycan xalqına qarşı açıq-aşkar etinasızlıq və təhqirdir.

Mən həmməruzəçilər Pedro Aqramuntndan, Tadeuş İvinskidən tələb edirəm ki, məruzədə Ukraynaya göstərilən səviyyədə Azərbaycana da dəstək göstərilməsi tələbi əks etdirilsin.

Bu gün Siz Ermənistan tərəfinin Dağlıq Qarabağı və digər ətraf rayonları işğal etməsi faktını inkar edirsinizsə, onda mən təklif edirəm ki, ümumiyyətlə bütün üzv ölkələrin ərazilərindəki işğal faktlarının Assambleyada bir daha baxılmayacağına dair qərar qəbul edilsin.

Sonda bir daha sizləri Ermənistan tərəfindən torpaqlarımızın işğalı ilə bağlı Azərbaycan xalqına qarşı ayrı-seçkiliyə, ədalətsizliyə və qərəzliliyə son qoymağa çağırırım”.

**Elxan Süleymanov: “AŞPA-nın iyun
sessiyasında demokratiya və azadlıq evinin
nümayəndələri işğala və işğalçıya dəstək
verdilər”
25.06.2015**

APA

AŞPA-nın yay sessiyası zamanı, 23 iyun 2015-ci il tarixində həmməruzəçilər Pedro Aqramunt və Tadeuş İvinski tərəfindən hazırlanmış Azərbaycanda demokratik institutların fəaliyyətinə dair məruzə layihəsi müzakirə edilərək qəbul edilmişdir. Müzakirələr çox gərgin keçdi. Gözlənilməli kimi, əsas müzakirələr məruzənin qətnamə layihəsinin Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş əraziləri ilə bağlı bəndi ətrafında baş verdi. Bu problemlə bağlı “mövqelər müharibəsi” kimi qiymətləndirilə biləcək müzakirələr AŞPA-da təmsil olunan anti-Azərbaycan qüvvələrinin və siyasi qurum kimi AŞPA-nın iç üzünü açmış oldu. Assambleya məruzənin 1-ci maddəsində “Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən işğal edilmiş Dağlıq Qarabağ və digər yeddi rayonu barədə tam məlumatlıdır” ifadəsini həmişə istifadə etdikləri “Dağlıq Qarabağ münaqişəsi” ifadəsinə dəyişdi. Bütün Avropa və güc mərkəzləri bu dəyişiklikliyi etmək üçün bütün resursları səfərbər etmiş və bütün güclərini Azərbaycanın və həmməruzəçilərin haqlı tələblərinə qarşı qoymuşdular. Bu gözlənilən idi. Belə ki, hüququn aliliyi, demokratiya carçısı Assambleya bir üzv dövlətin digərinin ərazisini 23 ildir işğal altında saxladığını, Azərbaycan xalqının bu cür ağır faicəsindən məlumatlı olduğunu ifadə etməklə öz fəaliyyətsizliyini ifşa etməklə bərabər, Azərbaycan torpaqlarının işğal altında saxlanması faktına göz yumduğunu etiraf etmiş

olurdu.

Qeyd edim ki, məruzə layihəsi cari ilin may ayında Monitoring Komitəsinin iclasında təqdim edilərkən mənim kəskin çıxışından sonra məruzə layihəsinin 1-ci bəndində Azərbaycan ərazilərinin işğalı faktının “Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən işğal edilmiş Dağlıq Qarabağ və digər yeddi rayonu” ifadəsi kimi əks etdirilməsinə nail olduq. Mən çıxışında eyni zamanda, Azərbaycan torpaqlarının 23 ildən artıq müddət ərzində Ermənistanın işğalı altında olmasına baxmayaraq, Avropa Şurasının yalnız “tam məlumatlı” olmasını bəyan etməklə kifayətlənməsinə öz dərin təəssüfümüzü bildirdim.

Lakin erməni lobbisi və anti-Azərbaycan qüvvələri Ermənistanın işğalçı kimi tanınmasını qəbul edə bilmirdilər və ona görə də bu məruzə Avropa Şurasının saytında yerləşdirildiyi 21 may tarixdən etibarən bütün erməni lobbisi və anti-Azərbaycan qüvvələr bu məsələ ilə məşğul olmağa, Azərbaycana qarşı müxtəlif istiqamətlərdə hücumlar təşkil etməyə başladılar. Nəticə isə sessiya zamanı açıq-aydın üzə çıxdı, AŞPA üzvlərindən demək olar ki, heç kəs erməni işğalını dilə gətirmədi. Hətta anti-Azərbaycan qüvvələri, xüsusən də prezident Ann Brassör və Baş Katib Savitski həmməruzəçilər Pedro Aqramunt və Tadeuş İvinskiyə təzyiq etməkdən belə çəkinmədilər.

Onu da qeyd edim ki, Monitoring Komitəsinin 28 may tarixli iclasında məruzənin qətnamə layihəsinin 1-ci bəndində “Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən işğal edilmiş Dağlıq Qarabağ və digər yeddi rayonu” ifadəsinin saxlanılmasına nail olduqdan dərhal sonra aparıcı güc mərkəzləri özlərinin anti-Azərbaycan kampaniyasını daha da aktivləşdirdi. Onlar müxtəlif beynəlxalq hökumətlərarası təşkilatlarda və qeyri-hökumət təşkilatlarındakı satellitlərinə sinxron şəkildə

müxtəlif istiqamətlərdə Azərbaycana qarşı kampa-niyaları gücləndirmək barədə göstəriş verdilər. Güc mərkəzlərindən gələn göstərişlə anti-Azərbaycan qüvvələri və çoxsaylı beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən Şərqi və Qərbi Avropa, Qafqaz və Balkanlarda 13 ölkədə 18 insan hüquqları evində 90 insan hüquqları təşkilatını özündə birləşdirən İnsan Hüquqları Evi Şəbəkəsi Azərbaycana qarşı sistemli hücumə keçməyə başladılar. Onlar açıq-aydın demokratik institutların fəaliyyəti ilə bağlı məruzədə işgalla bağlı maddənin olmasının əleyhinə çıxış edirdilər. Onlar çıxışlarında hüquququn aliliyinə zidd, məhkəmənin, suveren ölkənin işinə qarışır, insan hüquqları ilə bağlı bir-birini təkrar edən maddələrin əlavə olunmasını təklif edirdilər. Bu isə onların Azərbaycana təzyiq etmək üçün təşkil olunduqlarını bəlli edirdi. Bu qərəzlilik qətnaməyə eyni mahiyyətli və təkrarlanan qərəzli düzəliş və təkliflərin irəli sürülməsində açıq-aydın görünürdü.

Anti-Azərbaycan qüvvələrin strategiyasının ikinci əsas istiqaməti kimi Azərbaycanda keçiriləcək 2015-ci il parlament seçkiləri hədəf seçilmişdi. Bunun üçün onlar məruzəyə belə bir bənd əlavə etməyə çalışırdılar: “DTİHB ilə tam əməkdaşlıq edilsin. Assambleya bu əməkdaşlığı nəzərə alaraq, qarşıdakı seçkilər üçün müşahidə missiyası ilə bağlı qərar qəbul edəcək.”

Anti-Azərbaycan qüvvələrin bu əlavəsinin əsas mahiyyəti Azərbaycanda 2015-ci ildə keçiriləcək parlament seçkilərinin müşahidəsi üçün ATƏT/DTİHB dəvət edilməyəcəyi təqdirdə AŞPA müşahidə missiyasını oktyabr ayında geri çağırmasına nail olmaq idi. Maraqlıdır ki, çıxışlarda hətta biri-birinə zidd olan təkliflər səsləndirildi. Bunlardan biri DTİHB-nin seçkilərə dəvət edilməyəcəyi təqdirdə AŞPA müşahidə missiyasının geri çağırılmasını nəzərdə tuturdusa, digəri bunun əksini – AŞPA müşahidə missiyasının tərkibinin iki dəfə artırıl-

masını nəzərdə tuturdu.

Əslində, DTİHB-lə bağlı bu təklif nə qədər ziddiyyətli olsa da, o qədər də gülünc görünürdü. Belə ki, Azərbaycan hökuməti bu və ya digər təşkilatlar qarşısında seçkiləri müşahidə üçün dəvət etmək öhdəliyi götürməyib, Azərbaycan hökuməti seçkilərə dəvəti özü könüllü şəkildə həyata keçirir və bu dəvət Azərbaycan hakimiyyətinin xoş məramı ilə qaynaqlanır. Odur ki, anti-Azərbaycan qüvvələrin bu cəhdi alınmadı. AŞ-nın Azərbaycan qarşısındakı öhdəliyinə görə, o, seçkiləri müşahidə etməlidir. Bu səbəbdən onların ölkəmizi bu formada hədələmə cəhdləri əbəsdir.

Lakin bu təklifi irəli sürənlərin əsas məqsədi məruzənin 1-ci bəndini dəyişmək, Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər 7 rayonunun işğal edilməsi faktını gizlətmək idi. Onlar bu maddəni zəiflətmək üçün 4 düzəliş vermişdilər. Müxtəlif formada biri-birini təkrarlayan düzəlişləri irəli sürməkdə niyyət onlardan biri keçmədiyi halda digəri ilə məqsədə nail olmaq idi.

Hətta iş o yerə çatmışdı ki, Ukraynanı fəlakətə uğradan bəzi Avropa siyasətçilərinin, güc dövlətlərinin Ukrayna hakimiyyətinə güclü təsiri nəticəsində Ukraynalı deputatlar Azərbaycan torpaqlarının işğalını Ukraynanın işğalına oxşatmamaqla bağlı qətnamə layihəsi təqdim etmişdilər.

Lakin AŞPA üzvləri öz ölkələrindən xüsusi göstəriş almalarına baxmayaraq, bu düzəlişlərdən 3-nü rədd etdilər və sonuncu 1 düzəliş 10 səsle qəbul edildi. Maraqlıdır ki, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin (AIHM) yenicə, 16 iyun 2015-ci il tarixində Çıraqov və digərlərinin işi ilə bağlı qəbul etdiyi qərar belə nəzərə alınmadı. Belə ki, Məhkəmə öz qərarında Ermənistanın Dağlıq Qarabağ və ətraf ərazilərə faktiki nəzarət etməsi faktını vurğulayır, Dağlıq Qarabağda və ətraf rayonlarda baş verən insan hüquqları pozuntularına görə

beynəlxalq-hüquqi məsuliyyətin Ermənistanın üzərinə düşdüyünü bildirir. Azərbaycanın Dağlıq Qarabağla yanaşı 7 ətraf rayonunun işğal edildiyini dəfələrlə vurğulasam da, onlar bunu eşitmək istəmirdilər.

AŞPA prezidenti Ann Brassör öz məkrli məqsədlərinə nail olmaq məqsədilə müxtəlif bəhanələrlə həmin bəndi bir neçə dəfə səsə qoydu. Hətta səsvermədən sonra kullarlarda deputatlar qəbul edilən düzəlişin 10 səs çoxluğu ilə qəbul edilməsinə dair şübhələrini gizlətmirdilər.

Qeyd etməliyəm ki, AŞPA-nın prosedur qaydalarına əsasən, həmməruzəçilər müzakirələr zamanı düzəlişlərlə bağlı öz fikirlərini bildirə bilərlər. Misal üçün, bir neçə il əvvəl Ştrasserin məlum məruzəsi müzakirə edilərkən o, düzəlişlərlə bağlı öz fikrini bildirirdi. Lakin AŞ prezidenti Ann Brassör bu müzakirələr zamanı AŞPA-nın prosedur qaydalarını kobud şəkildə pozaraq, məruzənin birinci bəndinə düzəlişlərin müzakirəsi bitənədək məruzəçilərə söz vermədi.

Məruzəçilər buna etiraz etdikdə, Ann Brassör onlara sizin belə bir hüququnuz yoxdur cavabı verdi və Baş Katib Savitski də bunu təsdiqlədi. Yalnız AŞPA-nın İspaniyalı üzvü cənab Aqustin Kondi buna qarşı çıxış edərək prosedur qaydalarının tələbləri ilə bağlı geniş izahat verdikdən sonra Ann Brassör həmməruzəçilərə söz verdi. Amma artıq gec idi, Savitskinin erməniləri müdafiə missiyası artıq başa çatmışdı.

Azərbaycan xalqına bəyan edirəm ki, Avropa Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və 7 ətraf rayonunun işğal edildiyini hesab etmir və onların bu barədə mövqeyi dünyanı və Azərbaycan ictimaiyyətini aldatmaqdan başqa bir şey deyil. 23 ildir erməni tapdağı altında olan torpaqlarımızı azad etmək üçün Avropaya və beynəlxalq qurumlara etibar etmək və ya onlardan kömək gözləmək sadələvlükdür.

Nəhayət, qeyd etmək istərdim ki, Ermənistan

tərəfi uzun müddət idi ki, AŞPA Siyasi Komitəsinin “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş rayonlarında gərginliyin artması” üzrə məruzəçisi Robert Volterlə əməkdaşlıqdan imtina edirdi və onun mandatı çərçivəsində Ermənistanla səfər etməyə imkan vermir. Bununla belə, AŞ rəhbərliyi və Ermənistan hakimiyyətinin işğalçı gizlətmək cəhdlərinə baxmayaraq, onlar 23 iyunda cənab Robert Volterin məruzəçi kimi öz mandatı çərçivəsində Ermənistanla dəvət edilməsinə məcbur oldular. Sessiya zamanı AŞPA Sosial Komitəsində işğal altında olan Sərsəng su anbarı ilə bağlı məruzəçi Milica Markoviçin Azərbaycana və Ermənistanla növbəti səfəri ilə bağlı qərar veriləcəyi də gözlənilir. Hər iki məruzə bu ilin sonunadək təqdim olunacaqdır.

Sonda bir daha vurğulamaq istərdim ki, AŞPA-da müxtəlif bəhanələrlə ölkəmizə qarşı təzyiqlərin arxasında ərazilərimizin Ermənistan tərəfindən işğalını gizlətməkdən və işğal faktının unudulmasına nail olmaqdan ibarətdir. Lakin biz belə məkrli qüvvələrə qarşı mübarizəmizi sona qədər qətiyyətlə davam etdirməliyik.

Azərbaycanın Avronest PA-da nümayəndə heyətinin rəhbəri Avropa Parlamentinin prezidentinə müraciət edib

09.07.2015

APA

Bakı – APA. Azərbaycanın Avronest PA-da nümayəndə heyətinin rəhbəri Elxan Süleymanov Avropa Parlamentinin prezidenti Martin Şults, İnkişaf Komitəsinin sədri Linda MakAvan və Xarici Əlaqələr Komitəsinin sədri Elmar Broka məktub yazıb.

APA-nın məlumatına görə, məktubda deyilir: “Hörmətli prezidentlər, Avropa Parlamentində Demokratiyaya Dəstək və Seçki Koordinasiyası Qrupunun Avropa Parlamentinin Prezidentinə verdiyi tövsiyə barədə məktub nümayəndə heyətimizin diqqətinə çatdırılıb. Məktubda prezident Şultsa 2015-ci ilin noyabrında Azərbaycana hər hansı seçki müşahidə missiyası göndərməmək məsləhəti verilir və ölkəmiz haqqında olduqca mənfi qeydlər edilir.

Bu məktub Avropa Parlamentində ölkəmizə qarşı görünməmiş kampaniyanın nəticəsidir. Konfranslar və seminarlar, tədbirlər və müzakirələr, yüzlərlə məktub böhtanla dolu ittihamlar və sübut olunmamış iddialarla Azərbaycanın imicinə tamamilə xələl gətirmək məqsədi daşıyır. Bakıda I Avropa Oyunları Avropanın idman və müsbət əməkdaşlıq tədbiri olduğundan görünür, bəzi AP deputatları onun imicinə kölgə salmağa çalışırdı. Biz şadıq ki, onlar buna müvəffəq olmadı və atletlərin nailiyyətləri qitə boyu qeyd edilə bildi.

Lakin Parlamentiniz son həddə çatıb. Biz yalnız o nəticəyə gələ bilərik ki, siz tərəflərimiz arasındakı bütün müsbət əlaqələri məhv etmək üçün fəal

cəhd göstərirsiniz və buna nail olmaq üzrəsiniz. Azərbaycanın beynəlxalq imicini məhv etmək istəyirsiniz və yeganə səbəb odur ki, sizi idarə etməyə və e-poçt ünvanınıza gələn bütün yalanlara inanmağa imkan verirsiniz.

Əgər demokratiya, şəffaflıq və müsbət əlaqələr sizə həqiqətən maraqlıdırsa, xahiş edirəm suallarına cavab verin. Sizi əmin edirəm ki, cavablarınızın, eyni zamanda bu məktubun ictimaiyyətə yayılmasını təmin edəcəyik.

Əvvəla, xahiş edirəm bir fakta şərh verin ki, nə üçün Seçki Qrupu Azərbaycana dair vəziyyət barədə məlumatlı olduğunu iddia etsə də, noyabr ayında ölkəmizdə prezident seçkilərinin deyil, qanunverici seçkilərin keçiriləcəyini qeyd etmir. Siz o qədər qəzəb, nifrət və laqeydliklə ölkəyə yanaşırsız ki, hətta 2015-ci ilin 1 noyabrında keçirilən parlament seçkilərinin olmasını unutmusunuz və Azərbaycanda “1 noyabr 2015-ci ildə prezident seçkilərinə” müşahidə missiyasının göndərilməməsini qeyd etmişiniz. Bu, təsadüfi və texniki hesab etdiyiniz səhvlə Azərbaycanda da Ukraynada olduğu kimi ixtişaşlara start vermək və 2018-ci ildə Azərbaycanda hakimiyyətin zorakılıq yolu ilə dəyişdirilməsi barədə son niyyətinizi və hədəfinizi indidən ictimaiyyətə elan etmirsinizmi?!

Bütün keçmiş seçki illərində olduğu kimi, hələ hökumətimizin qurumunuza rəsmi və formal dəvət məktubu göndərmədiyini də qeyd edilmir! Xahiş edirəm bizə izah edin, hörmətli prezidentlər, nə üçün artıq hökm verilib? Bu, sizin Azərbaycan dövlətinə hörmətsizlik nümayişi, məkrli hegemonluğunuz deyilmi? Bu, Sovet diktaturasından da güclü diktatura deyilmi?

İkincisi, Avropa Parlamentinin 2013-cü il seçkilərində Azərbaycana gəlmiş missiyası seçkiləri

azad və ədalətli hesab etmişdi. Bəs nə üçün ölkəmizdə demokratik seçki keçirilməsi üçün şərait olmadığını iddia edirsiniz? Aydınadır ki, göndərdiyiniz üzvlər komandasının gəldiyi nəticəyə etinasız yanaşırsınız. Siz həqiqətən şəxsi mövqeyiniz əsasında hökm çıxarırsınız? İstifadə edə biləcəyiniz hər bir müsbət dəlilə məhəl qoymamağa üstünlük verirsiniz!

Həqiqətən də həm AP missiyası, həm də ATƏT PA və AŞPA komandalarının 2013-cü il hesabatı müsbət idi. Onlar seçkiləri ədalətli və demokratik standartlara cavab verdiyini bildirmişdilər. Bəs siz dəlilinizə əsas gətirmədən, necə belə mənfə bəyanatlar verə bilərsiniz? Nə üçün öz qurumunuzun müsbət qiymətləndirdiyi keçmiş hadisələr barədə saxta ittihamlara əsaslanaraq, hələ baş verməmiş bir hadisə barədə artıq nəticə çıxarırsınız?!

Onda Avropa Parlamentində Azərbaycana qarşı qərəz olduğunu düşünməliyikmi? Aİ ilə Azərbaycanı müxtəlif istiqamətlərə yönəltmək üçün belə çox səy göstərən qüvvələrin qalib gəldiyi ilə barışmalıyıqmı? Maraqlıdır, bundan kim yararlana bilər?

Keçmişdəki bu məsələlərə baxmayaraq, Avronest vasitəsilə qurumunuzla əməkdaşlığı davam etdirməyə cəhd göstərdik. Mövqeyimizə, məktublarımıza və tələblərimizə etinasız yanaşmağınıza baxmayaraq, bu hücumlarla mübarizənin yollarını tapmağa çalışacağıq. Partiyasından və siyasi qruplardan asılı olmayaraq, noyabrda keçiriləcək demokratik və ədalətli seçkilərdən sonra deputatlarımızın hələ də Avronestlə əməkdaşlıq etmək istəyəcəyinə əminik. Bəs siz?

Prezidentlər, Avropa İttifaqının nümayəndələri, siz xoş niyyətinizi və təsirinizi artıq Ukraynada demək olar ki, itirmisiniz! Siz Moldovanı anti-Avropa partiyalarına uduzmaq üzrəsiniz. Gürcüstan da özünü kənar tutur. Belarusda heç kəs sizi dinləmir. Ermənistan

da artıq müqavilələrinizə və dəyərlərinizə arxa çevirib. Belə görünür ki, Azərbaycanı da itələmək üçün əlinizdən gələni edirsiniz. Bunu necə başa düşək? Mədəniyyətimizə, dinimizə qarşı qərəz kimi? Avropa Parlamenti indi dözümsüzlük və nifrət evinə çevrilibmi?

Siz demokratiya və hüquqlara dəyər verdiyinizi iddia edirsiniz. Lakin demokratik standartlarımıza məhəl qoymursunuz. Siz hətta AP deputatlarınızın hesabatlarını rədd edirsiniz. Siz qətnamə və müzakirələrdə reallıqda əsas olmayan məqamları diqtə edir, daha sonra özünüz gəlib reallığı görməkdən imtina edirsiniz. Belə təəssürat yaranır ki, ətrafınızda etinasızlıq divarı tikmək üçün əlinizdən gələni edirsiniz. Lakin icazənizlə sizə xəbərdarlıq edim ki, bütün qonşularınız sizi unudanda, bu kimi divarlar çox zaman həbsxanaya çevrilir!

Şərq Tərəfdaşlığı lüzumsuz bir quruma çevrilmək üzrədir. Atdığınız addımların köməyi olmur. Siz məktubunuzda deputatlara hədə-qorxu gələrək seçkiləri öz adından müşahidə etməyə qadağa qoyursuz və onları Davranış Kodeksi ilə hədələyirsiniz. Siz AP deputatlarına öz fikirlərini müstəqil şəkildə ifadə etməyə qadağa qoyursunuzsa, digər ölkələri söz və ifadə azadlığını pozmaqda ittiham edərkən utanmırsınızmı?!

Prezidentlər, sizi suallarına cavab verməyə və əsassız ittihamlarınızdan əl çəkməyə dəvət edirəm. Sizi əmin edirəm ki, cavablarınız seçki dairələrimiz və seçicilərimizə tam şəffaf şəkildə çatdırılacaq. Bəlkə də nümayəndə heyətimizə məhəl qoymayacaqsınız, lakin əgər Azərbaycanda demokratik dəyərlərlə maraqlandığınızı iddia edirsinizsə, bəzi avropalı siyasətçilərin, xüsusilə AP deputatlarının ölkəmizə qarşı nümayiş etdirdiyi hörmətsizlikdən fərqli olaraq, Azərbaycan

vətəndaşlarının və siyasətçilərinin hüquqları barədə düşünməyə başlamağın vaxtıdır!”.

**Hörmətlə,
Elxan Süleymanov
Azərbaycanın Avronest PA-da nümayəndə
heyətinin rəhbəri**

**Şamaxının millət vəkili 88 yaşlı
alimi təbrik etdi**
15.07.2015

elkhan-suleymanov.az

Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanovun təşəbbüsü və dəstəyi ilə hazırlanan Şamaxı Ensiklopediyası Elmi-Redaksiya Şurası Tarix bölməsinin toplantısı keçirilib. Millət vəkilinin qatıldığı toplantıda iqtisad elmləri namizədi, professor, tarix, bədii ədəbiyyat və jurnalistika sahəsində 110-dan artıq elmi-publisistik məqalənin və 9 kitabın müəllifi Babaxan Niyazlı, tarix elmləri doktoru, professor Kamil İbrahimov, tarix üzrə fəlsəfə doktorları Nailə Bayramova və Sevinc Qasımova, pedaqoji elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Dəyanət Musayev, ensiklopediyanın yaradıcı heyətinin üzvləri iştirak ediblər. Tədbirdə millət vəkili Elxan Süleymanov çıxış edib. Bir neçə gündən sonra 88-ci ad gününü qeyd edəcək Babaxan Niyazlına təbrik edərək ona cansağlığı, gələcək elmi araşdırmalarında uğurlar arzulayıb. Babaxan Niyazlı minnətdarlığını bildirib, Şamaxı ilə bağlı ensiklopediya yaradılmasını çoxdan arzuladığını, layihənin gerçəkləşməsi üçün əlindən gələn köməyi əsirgəməyəcəyini qeyd edib. Ensiklopediyanın yaradıcı heyətinin rəhbəri, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Fuad Babayev Şamaxı ensiklopediyasının elektron versiyası - www.shamakhi-encyclopedia.az portalının cari işləri ilə bağlı məlumat verib. Sonda Elxan Süleymanov Şamaxı ensiklopediyasının Elmi-Redaksiya Şurasının üzvlərinə və yaradıcı heyətə tezliklə işıq üzü görəcək "Şamaxı Ensiklopediyası" kitabı ilə bağlı tövsiyyələrini çatdırıb.

Şamaxıda millət vəkili Elxan Süleymanovun təşəbbüsü ilə onuncu kəndə su çəkilib

27.07.2015

baymedia.az

İyulun 26-da Şamaxı rayonunun Dağ Bağırılı kəndində Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanovun təşəbbüsü və maliyyə dəstəyi ilə su çəkilməsi və Sabir bulağının açılışı ilə əlaqədar təntənəli mərasim olub.

Mərasimdə millət vəkili Elxan Süleymanov, Şamaxı rayon İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini Qasım Qasimov, rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri və Dağ Bağırılı kəndinin sakinləri iştirak ediblər. E.Süleymanov bu əlamətdar hadisə ilə bağlı kənd sakinlərini təbrik edib və gələcəkdə də bu kimi tədbirlərin davam edəcəyini bildirib. Millət vəkilinin təşəbbüsü ilə rayonda 5-ci ildir keçirilən "M.Ə.Sabir qiraəti günləri"nin qalibləri böyük şairin şeirlərini söyləyiblər. Mərasimdə Aşıq Ağamurad Mərzəngəli bədii proqramla çıxış edib. Daha sonra millət vəkili Dağ Bağırılı kəndinin gənc sakinləri Tural və Günayın toy mərasimində iştirak edib.

Qeyd edək ki, Şamaxının millət vəkilinin təşəbbüsü və dəstəyi ilə rayonun artıq onuncu kəndinə su çəkilib və Sabir bulaqları inşa edilib

**Avronest PA-da Azərbaycan nümayəndə
heyətinin rəhbəri Elxan Süleymanov Avronest
PA həmsədrlərinə, Avronest PA Büro
üzlərinə məktub göndərib**
29.07.2015

APA

**Avronest PA həmsədrlərinə,
Avronest PA Büro üzlərinə**

Hörmətli həmkarlar,

Katibliyin bu günlərdə göndərdiyi məktubda iki Komitə üzrə məruzənin AP komponenti katibliyi, digər iki Komitə üzrə isə ŞT komponentinin katibliyi tərəfindən hazırlanması təklif edilir.

Katibliyin məktubunda “ədalətli” bölüşdürülmə təklif edilsə də, AP komponenti katibliyinin Siyasi Komitə üzrə məruzəni götürdüyü bildirilir. Bununla bağlı bildirmək istərdik ki, Avronest PA-da hər iki komponent bərabər hüquqlara malikdirlər, AP ilə ŞT ölkələri bərabər hüquqlu tərəflərdirlər.

Hesab edirik ki, AP katibliyinin Siyasi Komitə üzrə məruzə layihəsinin hazırlanmasını öz üzərinə götürməsi AP-nin ŞT ölkələrinə təsir vasitəsini saxlamaq cəhdi kimi qiymətləndirilməlidir. Biz dəfələrlə belə təzyiqlərin və ayrışdırılışın şahidi olmuşuq. Məsələn, AP-nin seçkiləri müşahidə missiyasının 2013-cü ildə Azərbaycanda prezident seçkilərini ədalətli və şəffaf seçkilər kimi qiymətləndirməsinə baxmayaraq, bu qurum müxtəlif qeyri-obyektiv və qərəzli bəhanələrlə 2015-ci ildə seçkilərə müşahidə missiyası göndərməməyi qərara alıb. Bununla yanaşı, AP deputatlarına da müstəqil şəkildə Azərbaycanda seçkiləri müşahidə etməyə qada-

ğa qoyulub.

Azərbaycan nümayəndə heyəti qeyd edilənlər kontekstində Siyasi Komitənin məruzəsinin ilkin variantının AP komponenti katibliyinin hazırlamasına qəti etiraz edir və bu etiraz nəzərə alınmayacağı təqdirdə Siyasi Komitənin iclaslarına, o cümlədən Assambleyada həmin məruzənin müzakirələrinə qatılmayacağını bildirir.

**Hörmətlə,
Elxan Süleymanov,
Avronest PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin
rəhbəri**

Azərbaycan Milli Məclisinin üzvü ABŞ Senatında Çoxluqların və Azlıqların liderlərinə müraciət edib

31.07.2015

APA

Azərbaycan Milli Məclisinin üzvü Elxan Süleymanov ABŞ Senatında Çoxluqların lideri Mitç Makkonnel və Azlıqların lideri Harri Reydə müraciət edib.

APA-nın məlumatına görə, E. Süleymanov müraciətində bildirib ki, bu ilin mart ayında Azərbaycana dəfələrlə səfər etmiş, sonuncu səfərində 2013-cü ildə seçkiləri müşahidə etmiş keçmiş konqresmen Silvestr Reyesin “Roll Call”-dakı məqaləsini oxuyub (Məqaləni bu linkdən oxumaq mümkündür: <http://blogs.rollcall.com/beltway-insiders/azerbaijan-must-remain-a-strong-ally-of-the-united-states/?dcz=>). “Konqresmen Reyes ölkəmizi araşdırıb və haqqımızda bir çox məlumatlar öyrənib. Biz ona çox hörmət edirik və Azərbaycanın ABŞ-a dəstəyinin əhəmiyyətini təsvir edən mart tarixli məqaləsi çox düzgündür. Daha sonra iyulun ortalarında hökumətim 16 senatorun imzaladığı və Azad Avropa Radiosu/Azadlıq Radiosunun şikayətlərindən bəhs edən fərqli bir məktub aldı. Bu senatorların çox az hissəsi Azərbaycana səfər edib və bizimlə əlaqələri prioritet hesab edənlərin heç birinin imzasını görmədik. Onların Azərbaycana gəlib bizimlə vaxt keçirməsinə, bizi, mədəniyyətimizi və tariximizi və əməkdaşlıq edə biləcəyimiz sahələri müzakirə etməyə şad olarıq. Bu gün İsrailə və Avropa-ya xidmət edən Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru-kəmərinin

tikilməsində əlaqələrimizin əhəmiyyətini xatırlayarsınız. Qarşılıqlı fayda verəcək əməkdaşlıq üçün böyük imkanlar var. İcazənilə senatorların məktubunda ifadə edildiyi kimi, Azadlıq Radiosunun başlıca şikayətindən danışmaq istərdim. Onlar mühitimizdə “azad və müstəqil” olmadıqlarından şikayətlənirlər. Bizdə belə təəssürat yaranır ki, onlar ümumiyyətlə azad və müstəqil deyil, çünki Amerikanın İdarəçilərin Yayım Şurasının Beynəlxalq Yayım Əməliyyatları hökumət agentliyinin rəhbərliyi altında xüsusi “missiyalar”a yönəlmiş Amerika hökumət fondlarından illik 734,000,000 \$ ilə maliyyələşir. Azadlıq Radiosu “Soyuq müharibə” zamanı hədəf hökumətləri zəiflətmək məqsədilə dünyanın bir çox hissələrinə Amerika hökumətinin maliyyələşdirdiyi ismarışları verən Amerika təbliğat silahı kimi təsis edilib. Düşünürük ki, Azadlıq Radiosu dəyişməyib və bu gün hələ də ABŞ-ın seçdiyi hökumətləri zəiflətməyə yönəlib. O, yalnız Amerika hökuməti tərəfindən maliyyələşir. Bunu sizinlə müzakirə etməyə məmnun olarıq. Eyni zamanda iyul ayında dövlətin və Xarici Əməliyyatların Təxsisatlar qanununda 2016-cı maliyyə ilinizdə Komitə səviyyəsindəki hesabat dili barədə narahatlığımızı ifadə etmək yerinə düşər. Bu dil ABŞ Dövlət Departamentinə ölkəmdə hökumət proseslərinə birbaşa müdaxilə etmək və nəticələr haqqında Senata məruzə etmək göstərişi verir. Biz buna heyrətlənir və bunu “Soyuq müharibə”yə bənzədirik. Sizdən atduğunuz addımları nəzərdən keçirib, yenidən diqqətlə düşünməyi xahiş edirəm. Biz ABŞ-la əlaqələrimizə hörmət edir və dəyər veririk və bu əlaqələrin müsbət istiqamətdə irəliləyə biləcəyinə ümidvarıq. Nəticə etibarilə, 1991-ci ildən etibarən müstəqil və demokratik dövlət kimi əldə etdiyimiz irəliləyişlə fəxr edirik. Biz donor dövlətik. Biz vətəndaş cəmiyyətini

irəli aparacaq bir çox beynəlxalq təşkilatların fəal və müsbət üzvüyük. Biz sizinlə müsbət yöndə işləmək perspektivinə inanırıq”, - deyə E. Süleymanov müraciətində bildirib.

Elxan Süleymanov: “Sərsəng su anbarı işğalçı Ermənistanın əlində Azərbaycana qarşı çox təhlükəli bir silahdır”

13.08.2015

APA

24-27 avqust 2015-ci il tarixlərində “Azərbaycanın sərhədyanı bölgələrinin sakinlərinin qəsdən sudan məhrum edilməsi” üzrə AŞPA məruzəçisi xanım Miliça Markoviçin Azərbaycana növbəti səfəri baş tutacaq.

APA-nın məlumatına görə, Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyasının (AVCIYA) prezidenti Elxan Süleymanov bildirib ki, məruzəçi 5 nəfərlik nümayəndə heyəti ilə ölkəmizə gəlir. Nümayəndə heyətinə müstəqil ekspert Styliani Lydia Vamvakieriou da daxildir. Səfər zamanı Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Xarici İşlər Nazirliyi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyində, Su Ehtiyatları Dövlət Agentliyində, eləcə də AŞPA-da-kı milli nümayəndə heyətinin üzvləri, Dünya Bankının Azərbaycan Ofisinin nümayəndələri və Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyasının təmsilçiləri ilə görüşlər planlaşdırılır. Məruzəçi avqustun 26-sı regiona, Sərsəng su anbarının təsiri altında olan rayonlara səfər edəcək, müvafiq qurumlarla, yerli icma ilə görüşlər keçirəcək və Sərsəng su anbarının yerli sosial-iqtisadi duruma təsiri vəziyyətini araşdıracaq:

“Xatırladım ki, 2014-cü ilin 14-20 dekabr tarixlərində məruzəçi Azərbaycana ilk səfərini etdi. Bundan sonra xanım Miliça Markoviç Ermənistana da səfər etməli idi. Lakin işğalçı Ermənistan və onun havadarları hər vəchləbu səfərin qarşısını almağa çalışırlar. Miliça Markoviç ötən ilin oktyabr ayından bəri bu səfərin baş tut-

masına çalışsa da, Ermənistan tərəfindən razılıq alınmasına nail ola bilməyib. AŞPA Sosial Məsələlər, Səhiyyə və Davamlı İnkişaf Komitəsi tərəfindən məsələ ilə bağlı Ermənistan hökumətinə rəsmi məktub göndərilsə də, hələ də müsbət nəticə əldə olunmayıb.

Bosniya və Herseqovinanın AŞPA-dakı nümayəndə heyətinin üzvü Miliça Markoviç 2014-cü il mayın 12-də AŞPA-da təqdim etdiyim "Azərbaycanın cəbhəyanı rayonlarında mülki əhalinin qəsdən sudan məhrum edilməsinə dair" qətnamə layihəm əsasında məruzəçi təyin edilib. Ermənistan tərəfi məruzəçinin təyin olumasının qarşısını almaq məqsədilə bütün resurslarını səfərbər edib, hətta ölkə başçısı səviyyəsində buna mane olmaq istədilər. Nəinki Ermənistan tərəfi, onların işğalçı siyasətinə, işğala dəstək verən AŞPA-dakı tərəfdarları da bizə qarşı çıxdı. Hətta bu məsələ ilə bağlı təklif etdiyim ilk qətnamə layihəsinə AŞPA Prezidenti tərəfindən 3 dəfə veto qoyulmuşdu. Bütün bu maneələrə baxmayaraq davamlı mübarizənin nəticəsində məruzəçi təyin edildi və Ermənistanın işğalçı tərəf olması növbəti dəfə beynəlxalq səviyyədə bəyan olundu.

Lakin Sərsəng su anbarı nə qədər ki Ermənistanın işğalı altındadır, bu işi davam etdirmək, nəinki AŞPA, bütün beynəlxalq təşkilatları, bütün dünya birliyini Azərbaycana qarşı ögey münasibətdən, ikili standartlardan əl çəkməyə çağırmaq, xalqımızı gözləyən böyük fəlakətin qarşısını almağa dəstək vermələrinə nail olmaq olduqca zəruridir. Çünki bir tərəfdən işğalçı Ermənistan Sərsəng su anbarını qış aylarında suyu buraxmaqla 6 rayonu sel altında qoymaq üçün, yay mövsümündə isə, əksinə suyun qarşısını kəsməklə cəbhəyanı rayonların kənd təsərrüfatına ciddi ziyan vurmaq üçün istifadə edir, digər tərəfdən Sərsəng su anbarı işğalçı Ermənistanın əlində Azərbaycana qarşı çox təhlükəli bir silahdır.

Sərsəng su anbarı işğal altında olması səbəbindən

texniki qurğular baxımsızlıq təhlükəsi ilə üzləşib və onlara xidmət göstərilməməsi səbəbindən hazırda qəza vəziyyətinə düşüb. Odur ki, bu su anbarının təbii fəlakət, texniki və əvvəlcədən düşünülmüş təxribat xarakterli səbəblər üzündən dağılma ehtimalı böyükdür.

Statistik göstəricilərə görə, dünyada su anbarlarının partlaması və ya daşması nəticəsində son 50 ildə 179.815 insan həlak olub. Sərsəng su anbarının partladılması və ya baxımsızlıqdan hər hansı bir qəzanın baş verməsi bütün dünyada son 50 ildə baş vermiş bu kimi hadisələrin nəticələrinin cəmindən daha çox insanın (400 000) həlak olmasına, ev – eşiyindən didərgin düşməsinə və daha böyük faciəyə səbəb ola bilər. Bu göstərici Sərsəng su anbarının işğalçı Ermənistanın, qatil, cinayətkar ermənilərin əlində nə dərəcədə ciddi və təhlükəli silah olduğunu açıq-aydın göstərir.

Məlumat üçün bildirim ki, bu məsələ ilk dəfə 2013-cü ilin may ayında AVCIYA “Sərsəng - humanitar faciənin qarşısının alınması” layihəsinin icrasına başlaması ilə gündəmə gətirildi. AVCIYA- nın fəaliyyətində prioritet istiqamətlərdən biri ermənilərin Azərbaycan xalqına qarşı sistemli və davamlı şəkildə həyata keçirdiyi soyqırımını cinayətləri, Ermənistanın Azərbaycana qarşı silahlı təcavüzü, işğal altında olan ərazilərdə xalqa qarşı həyata keçirdiyi etnik təmizləmə siyasəti, müharibə cinayətləri, insanlığa qarşı cinayətlər haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasıdır. Qeyd olunan bu layihə də bu qəbildən olan layihələrdən biri idi.

Hesab edirəm ki, vətəndaş cəmiyyəti Sərsəngin işğalı nəticəsində yaranan böhranlı vəziyyətin dünyaya çatdırılmasında fəal olmalı, KIV bu problemi yetərincə işıqlandırmalıdır”.

Elxan Süleymanov Avropa Parlamentinin prezidentinə etiraz məktub göndərib

19.08.2015

APA

Avronest PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri Elxan Süleymanov Avropa Parlamentinin prezidenti Martin Şultsa etiraz məktub göndərib.

APA-nın xəbərinə görə, məktubda bildirilir: “Maliyyə pozuntuları və vergidən yayınmaya görə xanım Leyla Yunus və cənab Arif Yunusa qarşı irəli sürülmüş hüquqi proseslərə dair 15 avqustda etdiyiniz müraciəti təəssüflə oxuduq. Lakin siz yenidən üçüncü ölkənin – azad və suveren dövlət olan Azərbaycanın məhkəmə məsələlərinə qarışmağı seçdiniz. İsmarışınız heç bir halda Yunus cütlüyünə qarşı irəli sürülmüş ittihamlardan bəhs etmir və siz bu hökmlərin əsaslı olduğuna qəti məhəl qoymamısınız. Mən, sizdən fərqli olaraq, məhkəmənin işinə qarışmaq istəmirəm, lakin bu iki şəxsə qarşı irəli sürülmüş real ittihamların olduğunu belə qəbul etmədən tənqid yolunu seçməyiniz görünməmiş haldır. İstənilən ölkənin vergi və maliyyə qanunvericiliyi həmin ölkənin daxili məsələsidir. Azərbaycanın vergi siyasəti heç bir halda Aİ-yə üzv dövlətlərin vergi siyasətindən daha sərt deyildir. Bu qanunlara görə, əgər hər hansı bir şəxs cinayət əməli törədirsə, gəlirlərini düzgün formada elan etmirsə, maliyyədən sui-istifadə edirsə və maliyyə əməliyyatlarını elan etmirsə, Azərbaycanda olduğu kimi, sizin ölkənizdə də məhkəməyə cəlb edilir. Və əgər həmin şəxs təqsirli hesab edilsə, törətdiyi cinayət əməlinin ağırlığına görə barəsində hökm çıxarılır. Azərbaycanın “mühüm tərəfdaş” olduğunu hesab edirsinizsə, buna uyğun

davranın. Mülki və cinayət hüququ məhkəmələrində məhkum edilmiş cinayətkarları daima müdafiə etmək istəmədiyinizi göstərin və haqlı olaraq məhkum edilmiş şəxslərin azadlığa buraxılması üçün çağırışlar etməyin! Azərbaycan parlamenti Almaniya qanunlarına uyğun olaraq məhkəməyə cəlb olunub, həbs edilmiş müxtəlif alman vətəndaşlarını azadlığa buraxmaq üçün fasiləsiz çağırışlar etsə (siz bunu müvafiq hesab edirsiniz), necə reaksiya verərdiniz? Lakin məlumatınız olsun ki, Azərbaycanda bütün məhbuslarla humanitar hüququn ən ali standartlarına uyğun rəftar olunur. Xanım Yunusun və digər məhbusların sağlamlığına nəzarət olunur və hər zaman tibbi yardım göstərilir. Bundan əlavə, son illər Prezident bir çox xəstə məhbusla bağlı dəfələrlə əfv fərmanı imzalayıb. Buna baxmayaraq, fasiləsiz hücumlarınız nəticəsində Azərbaycan ictimaiyyəti ümumilikdə Avropa İttifaqı və xüsusilə Avropa Parlamentinə qarşı çox tənqidi və mənfi fikirdədir. Sizin bu kimi ismarışlarınız mənfi şərh ediləcək. Bu səbəbdən çətin ki bu kimi imarışlarınızla kimsə azad oluna, çünki əhali bunu Aİ-nin şəxsi, daxili məsələlərimizə müdaxiləsi kimi qəbul edəcək. Xahiş edirəm öz etibarlılığınız və nüfuzunuz, eyni zamanda Azərbaycanda məhkəmənin vəziyyəti naminə bu kimi əsassız ittihamlar yaxud qeyri-müvafiq çağırışlar etməzdən əvvəl yaxşı düşünün. İsmarışlarınız Aİ-Azərbaycan əlaqələrinə, Azərbaycan vətəndaşlarının və siyasətçilərinin Aİ-yə inamına xələl gətirir və lüzumsuz olaraq adi cinayətkarların məhkəmə işlərinə siyasi çalar verir. Cənab Prezident, siz bu insanlara yaxşılıq deyil, pislik edirsiniz. Xahiş edirəm Azərbaycanla bağlı strategiyanız (əgər varsa) haqqında yenidən düşünün. Tərəfdaşlığımıza dəyər verirsinizsə, Avropa Parlamentinin bu dəyəri göstərməyinin vaxtıdır”.

Millət vəkili dağ kəndində məktəb tikdirib 24.08.2015

APA

Millət vəkili Elxan Süleymanov hər il olduğu kimi bu il də yüksək balla ali məktəblərə daxil olmuş gənc Şamaxı sakinləri, onların valideynləri, müəllimləri ilə görüşüb. Görüş millət vəkilinin Şamaxıdakı qərargahında baş tutub.

Ölkənin aparıcı ali təhsil müəssisələrində oxuyaçaq Elimxan Cəbrayilovu, Turab Eybaliyevi, Mehriban İsgəndərovanı, Şikar Zərbaliyevi, Nərgiz Məmmədovanı, Ağaxan Mehraliyevi, Mətləb Qarayevi, Tural Bayramlı-nı və Yusif Abdullayevi təbrik edən Elxan Süleymanov gənclərin hər birinə özünün 2011-ci ildə təsis etdiyi, yüksək balla ali məktəbə daxil olan gənc şamaxılılara verdiyi aylıq təqaüdü təqdim edib.

Tədbirdə rayon təhsil şöbəsinin müdiri Eyvaz Emina-liyev də çıxış edib, Şamaxıda ildən-ilə yüksək balla ali məktəbə daxil olan gənclərin sayının artmasını vurğula-yıb. Şamaxı Rayon İcra Hakimiyyətinin məsul əməkdaşı İsmayil Manafov da Şamaxı təhsilindən danışıb.

Tədbirdən dərhal sonra Elxan Süleymanov rayon mərkəzindən 30 km aralıda yerləşən ucqar Ərçiman kəndinə yola düşüb. Millət vəkili öz təşəbbüsü və dəstəyi ilə inşa etdirdiyi yeni məktəb binasının qarşısında yerli sakinlərlə görüşüb.

Dəniz səviyyəsindən 1500-1550 m hündürlükdə yerləşən Ərçiman kəndindəki Cavanşir İslamov adına məktəbin yeni korpusunun açılışı dərs ilinin ilk günündə baş tutacaq.

AŞPA məruzəçisi AVCIYA üzvləri ilə görüşüb

25.08.2015

APA

Bakı-APA. “Azərbaycanın sərhədyanı bölgələrinin sakinlərinin qəsdən sudan məhrum edilməsi” üzrə AŞPA məruzəçisi xanım Meliça Markoviçin Azərbaycana növbəti səfəri başlayıb.

Səfərin ilk günü məruzəçi və onu müşayiət edən müstəqil ekspert Styliani Lydia Vamvakeriounun də daxil olduğu 5 nəfərlik nümayəndə heyəti ilə Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyasının (AVCIYA) üzvləri ilə görüşüb. AVCIYA-dan APA-ya verilən məlumata görə, görüşdə Sərsəng su anbarının Ermənistanın işğalı altında olması səbəbindən su anbarının təsiri altında olan 6 rayonun - Ağcabədi, Ağdam, Bərdə, Goranboy, Tərtər və Yevlax rayonlarının sosial-iqtisadi vəziyyətində baş vermiş dəyişikliklər, bu regionda yaşayan əhəlinin içməli su çatışmazlığından əziyyət çəkməsi, habelə regionda kənd təsərrüfatının su qıtlığı səbəbindən böhran içərisində olması, ərazidə biomüxtəlifliyin pozulması, Su anbarına və onun qurğularına 20 ildən artıq müddətdir ki, texniki xidmət göstərilmədiyi üçün qəza vəziyyətində olması səbəbindən onun aşağı axımında yerləşən ərazilərin 400 min nəfər əhalisi üçün ciddi təhlükə yaratması və sair bu kimi mühüm məsələlər müzakirə edilib, bu məsələlərlə bağlı vətəndaş cəmiyyətinin ciddi narahatlığı ifadə olunub.

Xatırladaq ki, Sərsəng su anbarı ilə bağlı məsələ ilk dəfə 2013-cü ilin may ayında AVCIYA-nın “Sərsəng - humanitar faciənin qarşısının alınması” layihəsinin

icrasına başlaması ilə gündəmə gətirilib. Millət vəkili, Azərbaycanın AŞPA-da nümayəndə heyətinin üzvü Elxan Süleymanovun gərgin mübarizəsi nəticəsində və AŞPA-ya təqdim etdiyi “Azərbaycanın cəbhəyanı rayonlarında mülki əhalinin qəsdən sudan məhrum edilməsinə dair” qətnamə layihəsi əsasında 12 may 2014-cü ildə AŞPA-nın Sosial Məsələlər, Səhiyyə və davamlı inkişaf Komitəsində Bosniya və Herseqovinalı deputat, xanım Meliça Markoviç məsələ ilə bağlı məruzəçi təyin edilib.

Hazırkı səfər məruzəçi Meliça Markoviçin Azərbaycana ikinci rəsmi səfəridir. Avqustun 24-dən başlayan səfər 27 avqustədək davam edəcək. Səfər çərçivəsində Bakıda bir sıra nazirlik rəsmiləri ilə görüşlər keçiriləcək, regiona səfər ediləcək və su anbarının təsiri altında olan rayonların bir sıra qurumları, eləcə də yerli icmaları ilə görüşlər baş tutacaq.

**Robert Valter: “Ermənistan bizimlə
əməkdaşlıqdan boyun qaçırır və məruzənin
hazırlanmasını əngəlləyir”**

02.09.2015

APA

“Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş ərazilərində gərginliyin artması” məsələsi üzrə məruzəçi AŞPA Komitəsində bəyanatla çıxış edib

Sentyabrın 1-də Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Siyasi Məsələlər və Demokratiya Komitəsinin iclası keçirilib.

Azərbaycanın AŞPA-dakı nümayəndə heyətinin üzvü Elxan Süleymanovun APA-ya verdiyi xəbərə görə, iclasda iştirak edən komitənin “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş ərazilərində gərginliyin artması” üzrə məruzəçisi Robert Valter çıxış edərək məruzənin hazırlanmasına Ermənistan tərəfinin maneə yaratdığını və məhz bu səbəbdən məruzənin 1 sentyabr iclasında təqdimatının mümkün olmadığını bəyan edib. O bildirib ki, AŞPA-nın cəhdlərinə və onun çoxsaylı təkidlərinə baxmayaraq, Ermənistan tərəfi məruzəçi ilə əməkdaşlıqdan boyun qaçırır, onun Ermənistana və təmas xəttinə səfərinin təşkilindən imtina edir, bununla da məruzənin hazırlanmasını əngəlləyir.

Məruzəçi bəyanatında Azərbaycan tərəfinin əməkdaşlığa açıq olduğunu və müraciəti əsasında cari ilin mart ayında Azərbaycana səfərinin baş tutduğunu, Bakıda bir sıra görüşlər keçirdiyini deyib. R. Valter nəzərə çatdırıb ki, bu günlərdə yenidən Azərbaycan hökumətinə müraciət edərək Ermənistan tərəfi əməkdaşlıqdan imtina etdiyi üçün məruzəni hazırlamaq məqsədilə təhlükəsizlik şəraitini nəzərə alaraq Azərbaycan ərazisi

tərəfdən təmas xəttinə getmək və ya yaxınlaşmaq imkanı yaradılmasını istəyib. O, Ermənistan tərəfinin əməkdaşlıq etməkdən imtina etməsinə baxmayaraq, AŞPA-nın 2015-ci il oktyabr sessiyasında və Komitə iclasında öz məruzəsini təqdim etməkdə israrlı olduğunu vurğulayıb.

Qeyd edək ki, R. Valter E. Süleymanovun təqdim etdiyi qətnamə layihəsi əsasında 01 oktyabr 2014-cü il tarixində AŞPA Siyasi Məsələlər və Demokratiya Komitəsində “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş ərazilərində gərginliyin artması” mövzusu üzrə məruzəçi təyin olunub.

**Azərbaycan Milli Məclisinin üzvü Avropa
Parlamentinə təşəkkür və etiraz məktubları
göndərib**
11.09.2015

APA

Azərbaycanın “Avronest” Parlament Assambleyasında nümayəndə heyətinin rəhbəri Elxan Süleymanov Avropa Parlamentinin sentyabrın 10-da qəbul etdiyi qətnamə ilə bağlı Avropa Parlamentinə iki məktub ünvanlayıb.

APA-nın məlumatına görə, bir məktubunda Azərbaycanla dostluq və əməkdaşlığı dəstəkləyən Avropa Parlamenti üzvlərinə təşəkkür edib. Məktubda deyilir: “Görünür ki, bir daha böhtan həqiqətə, yalanlar isə əməkdaşlığa üstün gəlib və təəssüf ki, Avropa Parlamenti Azərbaycana qarşı daha bir qərəzli təcili qətnamə qəbul etdi. Bununla belə, problemlər və böhranı aradan qaldırmağın yeganə yolunun əsassız hücumlar deyil, əməkdaşlıq və dialoq olmasını anlayan sizin kimi bir çox Avropa Parlamenti üzvünün olması bizi ruhlandırır. Azərbaycana qarşı görünməmiş yanlış məlumatlandırma kampaniyasında mövqeyiniz, ölkəmiz və Avropanın müqəddəratının bir-biri ilə dostluqla bağlı olduğunu anladığınız üçün sizə ürəkdən təşəkkür etmək istərdik! Düşünürük ki, bu məsələ ilə bağlı doğru mövqe seçmişiniz və bunu dəyərləndiririk.

Avropa Parlamenti daxilində aydın anti-Azərbaycan qərəzi olduğuna baxmayaraq, hələ də həqiqətə və sağlam düşüncəyə maraq göstərən şəxslərin olmasını uğurla nümayiş etdirirsiniz. Sizin mövqeyiniz hər iki tərəfə yalnız fayda gətirə bilər. Azərbaycan dinamik gəncliyi

olan, müasir düşüncəli güclü, çiçəklənən ölkədir. Onun vətəndaşları azad, qanunları güclüdür və hakimiyyət də daxil olmaqla, hər kəs tərəfindən qanunlara hörmət edilir. Məhkəmə sistemi beynəlxalq standartlara uyğun fəaliyyət göstərir. Sənəti və ya siyasi mənsubluğundan asılı olmayaraq, hər hansı bir vətəndaş qanunları pozduğu halda, müvafiq olaraq cəzalandırılır.

Ölkədə problemlərin olması fikri doğrudur. 23 il silahlı təcavüzdən əziyyət çəkməsi, xeyli sayda qaçqınların olması, çox mürəkkəb regionda yerləşməsi Azərbaycanda çətin vəziyyətin yaranmasına səbəb olub. Bizim həqiqətən də sizin əməkdaşlıq və yardımınıza ehtiyacımız var. Bizim daha yaxşı ticarət tərəfdaşlıqlarına, təqaüdlərə, mədəni əməkdaşlığa və erməni işğalı ilə bağlı məsələlərdə dəstəyinizə ehtiyacımız var. Ümumi məsələlərin həlli üçün sizinlə "Avronest" də daxil olmaqla, müxtəlif çərçivələrdə çalışmağa hazırıq.

Son qətnamə kimi hadisələrdən sonra sizə müraciət etmək istərdik. Bizə qarşı tez-tez baş verən belə böhtan və ittihamlarla qarşılaşdığınız zaman məsələni aydınlaşdırmaq üçün bizə müraciət etməkdən çəkinməyin. Biz sizi Azərbaycan reallıqları ilə bağlı bütün mümkün məlumatlarla təmin etməkdə hər zaman maraqlı olacağıq. Yalnız belə açıq və səmimi dialoq vasitəsilə biz, Avropada bəzi siyasətçilərin bizə qarşı tətbiq etmək istədiyi uzaqlaşdırma siyasətindən yayına bilərik".

Digər məktub isə deputatlar Marietye Şaake, Ulrike Lunaçek və anti-Azərbaycan kampaniyasını dəstəkləyən digər AP üzvlərinə ünvanlıb.

Məktubda deyilir: "Siz bir daha və sağlam düşüncəyə zidd olaraq, qurumunuzun plenar iclası vasitəsilə Azərbaycana, Aİ-Azərbaycan əlaqələrinə, sonda, qoruduğunuzu iddia etdiyiniz Aİ vətəndaşlarının maraqlarına qarşı böhtanlı və aqressiv hücumu müvəffəq oldunuz. Reallığı danaraq, yarı-həqiqətdən, dezinformasiyadan

istifadə edərək və uydurma və yalanlara istinad edərək, sənədi ittihamlarla doldurdunuz. Çox güman, ümid edirdiniz ki, bu sənəd Azərbaycanı kənarlaşdırmağa, onu inkişaf və sabitlik yolundan uzaqlaşdırmağa və Avropaya və qlobal cəmiyyətə inteqrasiyasını təhlükəyə atmağa xidmət edəcəkdir.

Sizin məyus olacağınıza heç bir şübhəmiz yoxdur. Azərbaycan özünün dinamik gəncliyi və müasir görünüşü ilə güclü və çiçəklənən bir ölkədir. Vətəndaşları azad, qanunları isə güclüdür və hökumətdən başlayaraq, hər bir kəs bu qanunlara riayət edir. Məhkəmə sistemi beynəlxalq standartlara uyğun şəkildə fəaliyyət göstərir. Tutduğu vəzifədən və siyasi baxışından asılı olmayaraq, istənilən vətəndaş qanun pozuntusuna görə təqsirləndirilir və sizin ölkənizdə olduğu kimi, müvafiq qaydada cəzalandırılır. Vergidən yayınanlar nə Niderland və Avstriyada, nə də Azərbaycanda siyasi məhbus hesab olunur. Əgər bizimlə bəhs etdiyiniz hər bir nüans barədə dialoq aparmağa zaman ayırıydınız, biz sizi reallığı əks etdirən faktlarla təmin edərdik.

Davamlı olaraq haqlı yerə həbs edilmiş şəxslərin azad edilməsinə çağırış etməyin məhkəmə sisteminə müdaxilə hesab olunduğunu bildiyiniz kimi, çox güman ki, bundan da xəbərdarsınız. Siz hətta bilirsiniz ki, qətnamədə qaldırdığınız və haqqında çağırış etdiyiniz digər məsələlərin çoxu əsassızdır və tamamilə absurdur.

Görünür, həqiqət odur ki, siz Azərbaycan və onun vətəndaşları barədə çox az düşünürsünüz. Ürəyinizdə onların maraqlarını düşündüyünüzü iddia edərək, əslində Aİ ilə ölkəmiz arasında əməkdaşlıq və danışıqların kəsilməsinə vasitəçilik edirsiniz. Bu isə yalnız Avropa İttifaqında çalışmağa və əməkdaşlıq etməyə cəlb edilmiş həmin azərbaycanlılara zərər vura bilər. Siz hətta xalqımıza yalnız ziyan vuracaq sanksiyalar

tələb edirsiniz! Qəti surətdə işğal altında olan digər bir dövləti, Ukraynanı müdafiə edən Siz mövcud olmayan “təzyiqlər” barədə olduqca müfəssəl danışırsınız, lakin azərbaycanlıların təzyiqə məruz qalması ilə bağlı narahatlıqlarını düzgün çatdırmırsınız.

Daha doğrusu, torpaqlarını işğal etmiş düşmən ordusu ilə birgə yaşamaq, həmvətənlilərini hər gün atəşə tutmaq, yüz minlərlə insanın qaçqın və məcburi köçkün düşməsinə səbəb olmaq. Qayğı göstərdiyinizi iddia edirsinizsə, bir dəfə belə 23 ildən artıqdır bizdən əl çəkməyən bu böhranla bağlı nə isə etmişinizmi?

Sizin etmək istədiyiniz yalnız ittiham, ittiham və hələ keçirilməmiş seçkilərlə bağlı ittihamlar səsləndirdiyiniz qeyri-müvafiq sənəd layihələri qəbul etməkdir. Bu davranışınız ölkəmizə qarşı kor-koranə strategiyanızı vurğulamağa xidmət edir. Bu, təəssüf doğurur, lakin sonda çox az əhəmiyyət kəsb edəcəkdir. Avropa və Azərbaycanın gələcəyinin bir olmasının səbəb və reallığını bilən çoxsaylı Avropalı siyasətçilər də çoxdur!”

Elxan Süleymanov: “Bu proseslər Azərbaycana qarşı başlanmış genişmiqyaslı kampaniyanın tərkib hissəsidir”

12.09.2015

APA

Avronest PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri Avropa Parlamentinin qətnaməsini təhlil edib

“Avropa Parlamentinin 9 sentyabr 2015-ci ildə qəbul etdiyi qərəzli anti-Azərbaycan qətnaməsi ölkə ictimaiyyətində ciddi etirazlarla qarşılanıb. Qətnamənin qəbulu sırf onun mətninin qərəzli və qeyri-obyektiv xarakterli olması ilə yanaşı, bir çox daha böyük və düşünlümlü proseslərlə müşayiət olunub. Bu proseslər bu və ya digər formada Azərbaycan Respublikasının milli maraqları ilə bağlıdır və dövlətimizə qarşı başlanmış genişmiqyaslı kampaniyanın tərkib hissəsidir”.

Bu sözləri APA-ya açıqlamasında Avronest PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri Elxan Süleymanov Avropa Parlamentinin qəbul etdiyi qətnaməni şərh edərkən deyib.

E. Süleymanov bildirib ki, Avropa İttifaqının demokratik ürəyi olan Avropa Parlamentində bu və ya digər məsələyə görə dəstək qazanmaq uğrunda mübarizə gedir: “Ötən bir neçə il Azərbaycan üçün çox gərgin keçib və ölkə hər zaman müzakirə mövzusu olub. AP-də bütün siyasi qrupları və bir çox ölkələri təmsil edən çoxlu sayda deputatlar bir tərəf kimi Azərbaycanla dostluq, əməkdaşlıq və anlaşmanı dəyərləndirir. Onlar Azərbaycan ərazilərinin işğalı problemini anlayır və çox zaman ölkəyə kömək edən strategiyalar irəli sürməyə çalışır. Onlar eyni zamanda Azərbaycanın Avropa üçün mühüm iqtisadi, işgüzar və turizm potensialına dəyər

verir.

Bu ilk düşərgə Brüssel və Strasburqda mədəni əməkdaşlıq, Ermənistanın Azərbaycan ərazilərini qanunsuz ilhaq etməsinə dair konfrans və tədbirlər təşkil edən və Azərbaycanla əməkdaşlığın davam etdirilməsini nəzərdə tutan bütün qanunverici AP sənədlərinin və ya Xarici Əlaqələr Komitəsində ölkəyə dair proqres məruzənin lehinə səs verən deputatlardır. Lakin anti-Azərbaycan proqramı yürüdən, yaxud sistemli kampaniyalarda Azərbaycana qarşı yayılan əsassız iddialara, yalana və yanlış məlumatlara inanmağı üstün tutan AP deputatları da var. Hər dəfə bu və ya digər şəxsin həbs edildiyini eşitdikdə və bu həbs qərarı əsaslı sübut və Konstitusiya qanunlarına tam riayət edilməklə verildikdə belə, Azərbaycana qarşı kampaniya aparan və hücum edən AP deputatları da var. Qanunverici aktlar qəbul edə bilməyən bu AP deputatları bunu çıxışlar və vaxtaşırı insan hüquqlarının iddia edilən pozulması hallarına dair təcili, qeyri-qanunverici qətnamələr vasitəsilə edir. Bu qətnamələr qeyri-məcburi bəyanatlar toplusudur və digər Avropa institutları və Avropa ölkələri onu nəzərə almağa yaxud qəbul etməyə məcbur deyil. Azərbaycana qarşı olan tərəf hər zaman Azərbaycana “faktaraşdırıcı missiyalar” təşkil etmək istədiyini iddia edir, məsələn, onlar bu missiyalardan birini İnsan Hüquqları Alt Komitəsi üçün 2016-cı ilin əvvəlinə planlaşdırır. Lakin onların həmişə pasport yaxud viza ilə əlaqədar problemləri ortaya çıxır, beləliklə, sonradan onlar Azərbaycan hakimiyyəti tərəfindən təqib edildiklərini iddia edirlər”.

E. Süleymanov qeyd edib ki, məsələlərə böyük maraq göstərmədən, yalnız mənsub olduğu siyasi qrupun yolu ilə gedərək, hər hansı məsələyə səs verən bitərəf AP deputatları da var:

“Lakin bu kimi AP deputatları 2013-cü il prezident

seçkilərində Azərbaycanca gələrək olduqca müsbət hesabat verdilər. Həmin AP deputatları ölkənin demokratik xarakterində müsbət irəliləyişlərin olduğunu qeyd etdilər və seçkilərin demokratik, şəffaf və azad keçirildiyini təsdiqlədilər. Onlar bunu, Azərbaycana qarşı tərəfin seçkilərdən əvvəl və sonra göstərdiyi təzyiqlərə baxmayaraq, etdilər. Azərbaycanı dəstəkləməyə cəsarət etdikləri üçün onların bəzisinə hətta mətbuatda hücum edilmişdi! Bu səbəbdən lüzumsuz təcili qətnamələr vasitəsilə və Avronest Parlament Assambleyası kimi qurumlar çərçivəsində yalnız Azərbaycana hücum etmək marağında olanlar anladılar ki, Avropa Parlamenti 2015-ci ildə yenidən nümayəndə heyəti göndərsə, həmin nümayəndə heyəti yalnız insan hüquqları, yaxud demokratik qanun pozuntularının olmadığını və ölkədə vəziyyətin normal olduğunu görəcək. Onlar 2015-ci ilin iyun ayında Bakıda keçirilən Avropa Oyunlarına dair müzakirə vasitəsilə bir daha ölkəyə hücum etməyə cəhd göstərdilər, lakin hər hansı mətn yaxud qətnamə qəbul edə bilmədilər. Beləliklə, onlar 2015-ci il noyabr seçkilərində AP-nin Azərbaycana seçki müşahidə missiyası göndərməsinin qarşısını aldılar. Buna baxmayaraq, aydın işarələr var ki, Azərbaycanda demokratik və azad seçkiləri müşahidə etməyə qoyulmuş bu görünməmiş qadağaya baxmayaraq, bir çox AP deputatları hələ də ölkəni çox dəstəkləyir. Strasburqda anti-Azərbaycan lobbisinin Azərbaycana qarşı irəli sürdüyü digər təcili qətnaməyə dair bugünkü səsvermənin nəticəsi də bunu göstərir”.

E. Süleymanovun sözlərinə görə, Avropa institutlarında Azərbaycana qarşı uzunmüddətli kampaniya 2014-cü ildə başlayıb: “Avropa Parlamenti son dəfə 2014-cü ilin sentyabrında Azərbaycanı ittiham edən təcili qətnamə qəbul etmişdi, beləliklə, 2015-ci ilin sentyabr ayında bunun bir ili tamam olur və anti-Azərbaycan lobbisinin

bir daha hər il qəbul etdiyi həmişəki təcili, qeyri-qanunverici qətnamə irəli sürməsinin vaxtıdır. Qeyd etmək lazımdır ki, kampaniyaya anti-Azərbaycan lobbisinin mühüm logistika və maliyyə səyləri də daxil idi. Hər ay təşkil olunan iki konfrans, saysız-hesabsız məruzə və məktublarnın hamısında presedent hüququ hallarından istifadə etməklə, əsaslı sübut olmadan insan hüquqlarının pozulması hallarının baş verdiyi iddia edilirdi. Lakin kampaniya Avropa Parlamentində Azərbaycanın imicinə xeyli xələl gətirdi. AP təcili qətnaməsinin əsasını həqiqətə uyğun olmayan, yanlış, yoxlanılmamış və saxtalaşdırılmış faktlar təşkil edir. Misal üçün, qətnamənin E bəndi əsassız olaraq və ümumi şəkildə heç bir fakt göstərilmədən iddia edir ki, çoxlu sayda jurnalist və vətəndaş cəmiyyəti fəallarının sərbəst hərəkət etmə hüququ məhdudlaşmış və ya F bəndində iddia olunur ki, guya 2006-cı ildən Bakının mərkəzində mitinqlərin keçirilməsinə tam qadağa qoyulub. RATİ-nin sədri Emin Hüseynov olmasına baxmayaraq, G bəndində tam yanlış olaraq mərhum jurnalist Rasim Əliyev bu qurumun sədri adlandırılır. Qətnamədə faktların təqdim edilməsi ilə bağlı çoxsaylı saxtakarlıqlar var. Qətnamənin xarakteri, faktların təqdim edilməsi metodları və hadisələrin təhrif edilməsi göstərir ki, qətnamə müəllifləri seçkilər qabağı anti-Azərbaycan kampaniyasının genişlənməsinə nail olunması üçün saxtakarlığa yol verməkdən belə çəkinmirlər. Adətən bu qətnamələrə dair səsvermələr AP sessiyasının tam sonunda, çox az sayda AP deputatının səsverməyə qaldığı bir vaxtda keçirilir, çünki bu qətnamələr maraqlı azdır. Bu səbəbdən həmin qətnamələr adətən asanlıqla qəbul edilir, çünki yalnız bu sənədlərin qəbul edilməsində maraqlı olan az sayda AP deputatı səsvermədə iştirak edir. Lakin planlaşdırmada fərq olduğundan, bu dəfə irəli sürülən qətnamə iclaslarında AP deputatlarının çox olduğu bir vaxtda keçirildi

və səslər say etibarilə bir-birinə həmişəkindən daha yaxın idi. Qeyd etmək lazımdır ki, bütün siyasi qruplardan olan AP deputatlarının heç də hamısı Azərbaycana hücumu dəstəkləmədi. Bütün qruplarda bu məsələni gündəlikdən çıxarmaq, düzəlişlər və çıxışlar üçün əvvəlkindən daha çox cəhdlər edildi. Bir çox AP deputatı bildirdi ki, bu, AP-nin Azərbaycanla əməkdaşlığa yaxud danışıqlar aparmağa marağ göstərmədiyinə dair yanlış təəssürat yarada bilər. Bir çox digərləri daha çox dəlil tələb edirdi. Beləliklə, anti-Azərbaycan lobbisi bu qətnaməni plenar iclasın gündəliyinə salmaq məqsədilə bütün resurslarından istifadə etməli idi. İstənilən halda bu, bütün siyasi qruplar tərəfindən imzalanmamış mətn idi. EPP səsə qoyulan mətni imzalamadı, beləliklə, əslində təcili qətnamə Avropa Parlamentini deyil, yalnız sənədi imzalamış siyasi qrupların bir hissəsini təmsil edir (hətta bu da daxili icaslardakı xeyli etirazlardan sonra baş verdi). Parlamentdə ən böyük qrup olan EPP anti-Azərbaycan düşərgəsinin qətnamədə irəli sürdüyü siyasi ittihamları reallıqla qarışdırmağı yanlış hesab etdi. Onlar eyni zamanda hesab etdilər ki, Azərbaycandakı problemləri həll etməyin ən yaxşı yolu daha çox proqram, görüş və dərin tərəfdaşlıq vasitəsilə hökumətlə əməkdaşlıq və danışıqlar aparmaqdır. EPP-dəki AP deputatları liberal, sosialist və ya mühafizəkar qrupdakı AP deputatları ilə birlikdə bildirdi ki, Azərbaycana qarşı olan tərəfin hərəkətlərinə görə Avropa İttifaqı daha da zəifləyir və öz maraqlarına xələl gətirir. Sonda səslərin sayı çox yaxın idi, belə ki, 365 nəfər qətnamənin lehinə, 202 nəfər əleyhinə səs verdi, 72 nəfər isə bitərəf qaldı. Bu isə faktiki olaraq qətnaməyə etirazla dəlalət edirdi, çünki 365 AP deputatı tənqidi təcili qətnamənin lehinə səs versə də, 274 deputat onu dəstəkləmədi. Bu, belə tipli son qətnaməyə etiraz edən AP deputatlarının az qala onda birini göstərən rəqəmdir”.

E. Süleymanov deyib ki, anti-Azərbaycan lobbisi Azərbaycana qarşı güclü təsirini itirmək istəmir, bu səbəbdən noyabr seçkilərinə seçki müşahidə missiyasının göndərilməsinin qarşısını almağa müvəffəq oldu: "Anti-Azərbaycan lobbisi artıq mənfi fikirlərini bildirməyə və hələ baş verməmiş hadisələr haqqında yalanlar yaymağa başlayıb. Aydınır ki, onlar artıq Azərbaycanı mühakimə ediblər və bu lobbinin qərəzli və yanlış fikirləri artıq həqiqətən nəzərə alınmamalıdır. Son qətnamənin qəbul edilmə forması, əvvəlki qətnamə ilə müqayisədə daha az səs fərqi, ən böyük siyasi qrup tərəfindən deyil, siyasi qrupların yalnız bir hissəsi tərəfindən imzalanması anti-Azərbaycan tərəfinin ümitsizliyini açıq-aydın göstərir. Onlar bizə hücum üçün hər vasitədən istifadə etməyə çalışır və bu təcili qətnamə onların ən qeyri-münasib və məntiqsiz sənədi idi. Onlar hər il bir sənəd qəbul edir, lakin qətiyyətlə heç nə baş vermir. Onlar bu dəfə daha çox uğursuzluqla qarşılaşdı. Fərqli saatda baş tutan səsvermə demək olar ki, onların planını pozdu, belə ki, AP-nin Xarici Əlaqələr Komitəsinin EPP-dən olan sədri Elmar Brok hətta məsələnin gündəlikdə olduğunu görüb, gündəlikdən çıxarılmasını təklif etdi. Məsələnin gündəlikdə qalmasının yeganə səbəbi Marietye Şaake (Niderland, ALDE) yaxud Ulrike Lunaçek (Azərbaycana qarşı uzunmüddətli təşviqatçı, Avstriya, Yaşılılar) kimi anti-Azərbaycan mövqeli AP deputatları tərəfindən aqressiv formada dəstəklənməsi idi. Bu, Azərbaycana hücumu davam etdirir bilməyin yeganə yolu idi: aqressiv və geniş yanlış məlumatlandırma kampaniyası. Ən mühüm məqam ondan ibarətdir ki, Avropa Parlamenti tarixində ilk dəfə olaraq deputatların 43%-i insan hüquqları ilə bağlı qətnamənin əleyhinə səs verdi. Bir qayda olaraq, insan hüquqları həssas və daim ictimaiyyətin diqqət mərkəzində olduğundan, bu rəqəm adətən 5-10%-dən yüksək olmur. Adətən belə qətnamələrin mütləq səs çox-

luğu ilə qəbul edildiyini nəzərə alaraq, bu səsvermənin nəticəsi Azərbaycanda insan hüquqları məsələsi ilə bağlı AP-də ciddi fikir ayrılığı və siyasi parçalanmanın sübutudur. Əvvəlki səsvermələrlə müqayisədə, bu dəfə Avropa Parlamentinin ən böyük siyasi qrupu olan sağ yönümlü Avropa Xalq Partiyası Azərbaycana qarşı çıxmaqdan imtina etdi. Buna görə də anti-Azərbaycan lobbisinin güclü olmasına baxmayaraq, Azərbaycan yönümlü tərəfdə də aydın irəliləyiş müşahidə olunur. Qeyd etmək lazımdır ki, bir neçə AP deputatı səsvermədən əvvəlki müzakirədə Azərbaycanın həqiqi problemlərini və Avropa İttifaqının ona kömək etməsinin zəruriliyini qeyd etdi: ərazilərin Ermənistan tərəfindən qanunsuz işğalı, Ermənistanın davamlı təhdidi, məcburi köçkünlər və qaçqınlar. Digərləri də bildirdi ki, Azərbaycan ən inkluziv, demokratik və tolerant müsəlman dövlətidir və dünyanın digər hissələrindəki bir çox problemlər burada yoxdur. Həqiqət budur ki, anti-Azərbaycan tərəfi təcili sənədlər, hücumlar və seçkiləri müşahidə etməkdən imtinası ilə öz nüfuzuna xələl gətirir. O, Avropa Parlamentinin mövqeyini və hörmətini zəiflədir və onun tərəfdaşlığının əhəmiyyətini azaldır. Lakin ümidvarıq ki, onların fikrini bölüşməyən bir çox digər AP deputatlarının fəaliyyəti və dostluğu vəziyyəti yaxşılaşdırıla bilər.

Şamaxının Ərçiman kənd məktəbi üçün tikilən əlavə tədris korpusu istifadəyə verilib 15.09.2015

AZƏRTAC

Sentyabr 15-də Şamaxı rayonunun Ərçiman kənd ümumi orta məktəbi üçün inşa edilən üç sinif otağından ibarət əlavə korpusun açılış mərasimi keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, kənd məktəbi üçün əlavə korpus Milli Məclisin deputatı Elxan Süleymanov tərəfindən inşa etdirilib.

Kənd sakinlərinin, rayon icra hakimiyyətinin və təhsil şöbəsinin nümayəndələrinin qatıldığıları mərasimdə çıxış edən E.Süleymanov məktəbin pedaqoji kollektivini və şagirdləri təbrik edib. O, rayonun ən ucqar yaşayış məntəqələrindən olan, Şamaxı şəhərindən 30 kilometr məsafədə yerləşən Ərçiman kənd ümumi orta məktəbindəki darısqallığı, bunun təhsil prosesində yaratdığı çətinlikləri, sakinlərin müraciətini nəzərə alaraq əlavə korpusun tikilməsinə qərar verdiyini bildirib. Bu gün artıq 45 nəfərlik üç sinif otağı məktəblilərin istifadəsinə verilir.

E.Süleymanov çıxışında kəndin dağlıq ərazidə yerləşdiyini, digər yaşayış məntəqələri ilə əlaqədəki çətinlikləri nəzərə alaraq ümumi orta məktəbin tam orta məktəbə çevrilməsi barədə əlaqədar təşkilatlar qarşısında məsələ qaldırıldığını da diqqətə çatdırıb.

Açılış mərasimində kənd ağsaqqalları və ziyalılardan Binyət Məhərrəmov, Günay Babayeva və başqaları çıxış edərək bu xeyirxahlığa görə deputata təşəkkürlərini bildiriblər.

Rayon icra hakimiyyəti başçısının birinci müavini Qasım Qasimov E.Süleymanovun Şamaxı rayonunda gör-

düyü xeyirxah işlərdən danışıb, yeni dərs ilində müəllim və şagirdlərlə uğurlar arzulayıb.

Sonra şagird və müəllimlər hər cür avadanlıqlarla təchiz edilən sinif otaqlarına daxil olaraq ilk dərsə başlayıblar.

Məktəbin bütün şagirdlərinə deputat E.Süleymanov tərəfindən hədiyyələr verilib.

Azərbaycanda seçkilərlə bağlı beynəlxalq qurumların tövsiyələrinin təhlili

21.09.2015

APA

ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları Bürosu (DTİHB) avqust ayının sonunda Azərbaycanda 1 noyabr 2015-ci ildə keçiriləcək parlament seçkiləri ilə bağlı Ehtiyacların qiymətləndirilməsi üzrə missiya (EQM) hesabatını açıqlamışdır. Hesabatda seçki mühiti və seçki prosesi ilə bağlı əhəmiyyət kəsb edən məsələlər 7 mövzuda birləşdirilib: gender bərabərliyi, seçki komissiyaları, müraciət prosedurları, namizədlərin qeydiyyatı prosesi, toplaşma azadlığı, QHT-lərin seçki monitorinqi, diffamasiya qaydaları və mətbuat.

Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyası (AVCIYA) DTİHB-nin EQM hesabatını hərtərəfli araşdırmışdır. Araşdırmalar nəticəsində məlum olmuşdur ki, Azərbaycanda seçkilərlə bağlı beynəlxalq qurumların (AP, AŞPA, ATƏT PA, ATƏT/DTİHB və Venesiya Komissiyası) indiyədək müxtəlif dövrlərdə irəli sürdükləri tövsiyələri EQM hesabatında toxunulan mövzular ətrafında ümumiləşdirilmişdir və bir sıra tənqidi fikirlər bildirilmişdir. Bu tənqidi fikirlərin obyektivlik və əsaslandırılma dərəcəsi vacib əhəmiyyət kəsb edir.

Odur ki, AVCIYA-nın ekspertləri bu mövzularla bağlı Azərbaycanda formalaşdırılmış hüquqi çərçivəni və praktikanı tədqiq etmişdir. DTİHB-nin EQM hesabatında irəli sürülmüş tənqidi fikirlərin nə dərəcədə obyektiv olub-olmamasını dəyərləndirmək məqsədilə seçki prosesinə dair Azərbaycanda formalaşdırılmış qanunvericiliyin bir neçə Avropa ölkələrinin (Almaniya, Fran-

sa, Niderland, Norveç) qanunvericiliyi və praktikası ilə müqayisəli təhlili edilmişdir. Müqayisəli təhlildə bütün başlıca məsələlər öz əksini tapmışdır, gender bərabərliyi isə ayrıca, beynəlxalq yönümlü perspektivdən təhlil edilmişdir. Əldə edilmiş nəticələrin maraqlı olmasını və bir sıra məqamlara aydınlıq gətirilməsini nəzərə alaraq, AVCIYA ekspertlərinin hazırladığı sənədin qısa icmalını Azərbaycan ictimaiyyətinə çatdırmağı zəruri hesab edirəm.

DTİHB-nin EQM hesabatında qadınların dövlət idarələrində az təmsil olunması, onların hazırkı parlamentdə yerlərin təxminən 16%-ni və 42 nazirlik postundan 1-ni tutması diqqətə çatdırılır. Bununla bağlı qeyd edilməlidir ki, qadınların qərarverici vəzifələrdə az təmsil olunması məsələsi yalnız Azərbaycanda deyil, bir çox yetkin demokratiyalarda mühüm əhəmiyyət kəsb edən məsələlərdəndir.

Bununla bərabər, AVCIYA-nın apardığı müqayisəli təhlil göstərir ki, 2010-2014-cü illərdə milli parlamentlərdə qadınların təmsil olunma faizi beynəlxalq və Avropa nümunələri ilə oxşardır, yaxud əksər hallarda Azərbaycandan aşağıdır. Məsələn, Çex Respublikası (20%), Estoniya (19%), Macarıstan (10%), İrlandiya (16%), Yaponiya (8%), Malta (14%), Rumıniya (14%), Birləşmiş Krallıq (23%) və Birləşmiş Ştatlar (19%).

Bundan əlavə, Azərbaycan Respublikası parlamentindəki deputatların 16%-nin qadın olması göstəricisi ilə regionumuzda ən yaxşı nəticəyə malikdir, belə ki, Ermənistanda bu rəqəm 11%, Gürcüstanda 12%, İranda 3%, Rusiya Federasiyasında 14% və Türkiyədə 14%-ə bərabərdir.

Maraqlıdır ki, EQM hesabatında seçki komissiyalarında tarazlaşdırılmış gender iştirakı ilə bağlı heç bir müddəanın olmadığı bildirilir. Lakin AVCIYA-nın təhlili nəticəsində aşkar edilmişdir ki, nəzərdən keçir-

rilmiş seçki qanunlarının heç birində dövlətlərin müvafiq seçki komissiyalarında qadınların təmsil olunmasına dair xüsusi müddəalar nəzərdə tutulmamışdır. Beləliklə, Azərbaycanın nümunəsində seçki komissiyasının tərkibinə dair seçki qanunlarında gender bərabərliyi məsələsinə toxunmağın əsassız və qeyri-obyektiv olması sübuta yetirilmişdir.

DTİHB-nin EQM hesabatında müzakirə edilən digər mövzu seçki komissiyaları ilə bağlıdır. Hesabatda bildirilir ki, seçki komissiyalarının təşkili formulası, namizədlərin qeydiyyat proseduru və şikayət və müraciətlərə baxılması mexanizmləri uzunmüddətli tövsiyələrin mövzusu olaraq qalır və hələ də nəzərdən keçirilməmişdir.

AVCİYA ekspertləri tərəfindən seçkilərin təşkili, seçkilərə müvafiq nəzarət və seçki prosesinə məsul olan təsisat və onun formalaşması mexanizminə dair Azərbaycan qanunvericiliyinin Almaniya, Niderland, Norveç və Fransa qanunvericiliyi ilə müqayisəli təhlili aparılmışdır. Göstərilən dövlətlərin seçki qanunlarının müqayisəli təhlili göstərir ki, müəyyən hallarda (misal üçün, Almaniya yaxud Niderland) icra hakimiyyətinin bir hissəsi olan Daxili İşlər Nazirliyinə mərkəzi seçki komissiyalarının irəli sürülməsində geniş səlahiyyət verilir. Odur ki, Mərkəzi Seçki Komissiyasının ölkəmizdə seçki prosesinin təşkili, keçirilməsi, nəzarəti ilə bağlı məsuliyyət daşıyan və müstəqil administrasiya kimi fəaliyyət göstərən mərkəzi orqan olmasını nəzərə alsaq, Azərbaycanın qəbul etdiyi sistemin tənqidi əsassız və ədalətsiz olduğunun şahidi oluruq.

Bununla yanaşı aşkar edilmişdir ki, qeyd edilən Avropa dövlətlərinin heç biri seçki komissiyasının təşkili barədə qərar kimi məsələlərdə hakim siyasi partiyanın mümkün təsiri ilə mübarizə məqsədilə heç bir qanunu müddəalar qəbul etməmişdir. Bundan əlavə, qanuni

müddələrdə seçki orqanları üzvlərinin hüquqi potensialı və peşəkarlığına dair xüsusi qaydalar nəzərdə tutulmamışdır.

Nəticədə belə bir qənaətə gəlinmişdir ki, seçki komissiyalarının təşkili və fəaliyyətində irəliləyişlərin mümkünlüyü fikri ilə əsasən razılaşımaq olsa da, Azərbaycanda seçki komissiyalarının təşkilində siyasi pariteti təmin edən cari sistem təhlil edilmiş modellər arasında ən münasib və tarazlaşdırılmış sistemdir. Hesab edirik ki, DTİHB-in EQM hesabatında bu məsələ ilə bağlı əsassız və dərinədən təhlil olunmamış mülahizələr yer almışdır.

DTİHB-nin EQM hesabatında tənqid obyektinə olan məsələlərdən biri də seçki kampaniyasının müddəti ilə bağlıdır. Məlumdur ki, Azərbaycanda seçki kampaniyası qanuni olaraq səsvermə günündən 23 gün əvvəl başlaya bilər və seçki təşviqat fəaliyyəti səsvermə başlamazdan azı 24 saat əvvəl dayandırılmalıdır.

Araşdırmalar zamanı müəyyən edilmişdir ki, Almaniya, Niderland və Norveçdə qanunla müəyyən olunmuş seçki kampaniyası müddəti nəzərdə tutulmayıb. Lakin Fransa qanunvericiliyində Milli Assambleyaya keçirilən seçkilərdə təşviqat kampaniyasına səsvermə günündən əvvəl dəqiq iyirmi gün müddəti ayrılmışdır. Bununla bərabər qeyd edilməlidir ki, Almaniya, Niderland və Norveçdə seçki kampaniyası müddəti nəzərdə tutulmasa da, bu dövlətlərin hər birində adətlər, eləcə də əlavə hüquqi tələblər və təcrübi mülahizələr, məsələn, xərclər de-fakto 3-5 həftəlik kampaniya müddətini diqtə edir.

Beləliklə, Azərbaycan qanunvericiliyi təhlil edilmiş Avropa dövlətləri ilə oxşar kampaniya müddətini nəzərdə tutur. Sırf hüquqi baxımdan Fransada ən sərt hüquqi müddəalar mövcuddur, belə ki, qanuni icazə verilən seçki kampaniyasının müddəti yalnız iyirmi gündür. Azərbaycandakı qaydalar Fransa ilə müqayisədə bu baxımdan daha yumşaqdır və eyni zamanda faktiki ola-

raq təhlil edilmiş digər Avropa ölkələrindəki kampaniya müddəti ilə eynidir.

Müraciət prosedurları DTİHB EQM hesabatında toxunulan mövzulardan biridir. Qeyd edilməlidir ki, Azərbaycan qanunvericiliyinə əsasən, seçki qanununun mümkün pozulması halları barədə şikayətlər iddia edilən qanunsuz qərar yaxud tədbir qəbul edildikdən 3 gün ərzində aidiyyəti tərəflər tərəfindən sənədləşdirilə bilər. Bütün bunlar 9 üzvdən ibarət Mərkəzi Seçki Komissiyasında və 3 üzvdən ibarət Dairə Seçki Komissiyasında yaradılmış ekspert qrupları tərəfindən araşdırılır. Azərbaycanda mövcud olan ikili hüquq çərçivəsinə əsasən, şikayətlərə əvvəlcə müstəqil seçki komissiyalarında baxılır, daha sonra ərizəçi həm seçkidən əvvəl, həm də seçkidən sonra apelyasiya üçün məhkəməyə müraciət edə bilər (Apelyasiya Məhkəməsi).

Qeyd edilməlidir ki, Azərbaycan qanunverici hakimiyyəti müraciətlər prosesindən kənar tutur, beləliklə, siyasi baxımdan daha tarazlaşdırılmış orqan olan Mərkəzi Seçki Komissiyasına qərar hüququ verir, eyni zamanda məhkəmənin çox fəal rol oynamasına şərait yaradır. Təhlil edilən digər Avropa dövlətləri hakim parlament partiyasının mümkün sui-istifadə hallarını aradan qaldırmağa yönəlmiş müddəalar qəbul etmir və yalnız məhdud hallarda, məsələn, konstitusiyaya hüququ olan səsvermə hüququ ilə bağlı məsələlərdə məhkəməyə müraciəti nəzərdə tutur.

Ümumilikdə, aparılan müqayisəli təhlil göstərir ki, Azərbaycanda seçki müraciəti prosedurları digər Avropa dövlətləri tərəfindən qəbul edilmiş prosedurlarla təxminən eynidir. Odur ki, bu məsələ ilə bağlı səsəndirilən tənqidi fikirlər qərəzli hesab edilməlidir. DTİHB-nin EQM hesabatında namizədlərin qeydiyyatı prosesinə xüsusi yer ayıraraq, potensial namizədin qeydiyyata alınmış seçicilərinin 450 imzasını müvafiq DSK-

ya təqdim etməsini bildirir, müxalifət partiyalarının və bəzi digər müsahiblərin öz namizədlərinə dəstək kimi imza atmaqdan çəkinmələri üçün göstərilən potensial təzyiq barədə narahatlıq ifadə edir.

Təhlil edilmiş digər ölkələrin milli parlamentlərində (Niderland, Almaniya) yer qazanmış və ya son seçkilərdə minimum seçici sayı əldə etmiş (Norveç) qeydiyyatlı siyasi partiyalar üçün lazımi sənədlərin və partiyanın icraçı rəhbərlərinin imzasını təqdim etmək kifayətdir. Fransa parlament seçkiləri üçün imzaların qəbuluna dair xüsusi tələblər nəzərdə tutmur. Qeyd edilənlərdən əlavə hallarda, milli seçkilərdə namizədin qeydiyyatı üçün Norveçdə 500, Almaniyada 200, Niderlandda 30 etibarlı imza tələb olunur. Bu isə qeyd-şərtsiz onu göstərir ki, parlament partiyalarına digər qruplara nəzərən daha asan hüquqi məhdudiyyətlər tətbiq olunur.

Bundan əlavə, Azərbaycan xüsusi olaraq seçicilərə bir neçə namizədi dəstəkləmək üçün imza atmalarına icazə verir və bu, qeydiyyat prosesini daha asan edir. Niderland seçici imza atdığı zaman onların dövlət hakimiyyəti qarşısında fiziki iştiraklarını tələb edir, Almaniya isə seçicilərə eyni zamanda dəstək imzalarını geri götürmək imkanı verir və onların əksəriyyəti bu müddəa ilə hərəkət edərsə, namizədlik ləğv edilir, o cümlədən namizədlərdən partiya tərəfindən daxili seçki prosesində namizədliklərinin irəli sürülməsi tələb olunur.

Azərbaycan, Almaniya və Norveçdə namizədlərin qeydiyyatı üçün heç bir maliyyə məhdudiyyəti tətbiq edilmir. Niderlandda isə parlamentdə təmsil olunmayan siyasi partiyalardan mütləq depozit tələb edilir (minimum 11,250 avro miqdarında). Seçki prosesində minimum səs toplanılmadıqda isə bu depozit dövlətə qalır və beləliklə, onların milli səviyyədə seçki prosesində iştirakları ilə bağlı yeni və məhdud müraciət üçün baryer

yaradır.

Beləliklə, təhlil edilmiş Qərb demokratiyalarında qüvvədə olan proseslərlə müqayisədə, Azərbaycanda namizədlərin qeydiyyatı prosesinin maraqlanan partiyalar (siyasi qruplar yaxud müstəqil namizədlər) üçün mühüm çətinliklər yaratması fikri əsassızdır.

DTİHB-nin EQM hesabatında toplaşma azadlığı, birləşmə azadlığı və ifadə azadlığının icrasına qoyulan məhdudiyətlərin sadələşdirilməməsindən ciddi narahatlıq ifadə edilir.

Təhlil olunmuş Avropa ölkələrində dinc toplaşma keçirmək hüququ ilə nümayişin digər növlərinin keçirilməsi hüququnu bir-birindən ayırd edilməsinə diqqət yönəldilmiş və belə bir qənaətə gəlinmişdir ki, bu ölkələrdə ümumilikdə ictimai yığıncaqlarla bağlı fundamental qaydalar Azərbaycanda olduğundan fərqli deyil.

Həmçinin qeyd edilməlidir ki, Azərbaycanın nəzərdə tutduğu hüquqi müddəalar eyni zamanda qanunsuz toplantıların iştirakçıları ilə təşkilatçılar arasında aydın və nəzərə çarpan fərq qoyur. Belə ki, bütün Qərb dövlətlərində olduğu kimi, təşkilatçılar hər hansı qanunsuz davranışa görə daha çox məsuliyyət daşmalıdır. Buna görə də istənilən mülahizə iddialara deyil, xüsusi nümunələrə əsaslanmalıdır. İctimai yığıncaqlar üçün hüquq müddəalarına məsul rəsmilər tərəfindən məhəl qoyulmaması, adı çəkilən yığıncaq və nümayişlərin təşkilatçıları, müvəffəqiyyətli şəkildə və ya əksinə, bu məsələni məhkəməyə çıxarması nümunələrə misal ola bilər.

Belə nümunələr olmadığı halda və qərb dövlətləri ilə müqayisədə Azərbaycandakı toplaşma azadlığı ilə bağlı fundamental hüquq müddəalarının onların qaydalarına heç bir əngəl törətməməsini nəzərə alaraq, bununla bağlı yalnız belə nəticəyə gələ bilərik ki, EQM hesabatı qanuni faktlar yaxud potensial hüquq pozuntuları və ya yan-

lış tənzimləmələrin həll edilməsi qeyd olunan konkret faktlar əsasında deyil, maraqlı tərəflər olan bəzi radikal müxalif partiyaların ifadə etdiyi fikirlər əsasında hazırlanmışdır.

QHT-lərin seçki monitorinqi DTİHB-nin EQM hesabatında narahatçılıq ifadə edilən məsələlərdən biri kimi göstərilir və bildirilir ki, bir sıra vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları seçkiləri müşahidə etmək niyyətlərini bəyan etsələr də, çoxları qeyd etdi ki, maliyyə resurslarının çatışmazlığı, çox güman ki, onların fəaliyyətini məhdudlaşdıracaq.

AVCIYA ekspertlərinin araşdırmaları göstərir ki, Azərbaycan, Niderland və Norveçdə xüsusilə milli və beynəlxalq müşahidəçilərin qeydiyyatdan keçərək seçki zamanı seçki məntəqələrində iştiraklarını və səsverməni müşahidə etmələrinə icazə verilir. Norveçdə isə həm milli, həm də beynəlxalq müşahidəçilərin qeydiyyatdan keçmələri tələb olunur. Fransa və Almaniyada isə əsasən monitorinqin aparılmasına icazə verilsə də, bununla bağlı xüsusi hüquqi müddəa və ya müvafiq nizamnamə yoxdur.

DTİHB-nin EQM hesabatında səsləndirdiyi Azərbaycanda icra edilən monitorinq qaydaları ilə bağlı narahatlıqlar təhlil edilmiş qərb ölkələri ilə bir-baş a eynilik təşkil edir. Azərbaycan Respublikasının bu məqsədlə qəbul etdiyi qanunun əhatəli və liberal təbiətini, eləcə də bütün maraqlı partiyalar və seçicilər tərəfindən aparılan çarpaz monitorinqinə icazə verilməsi deyil, sadələşdirilməsi faktını nəzərə alaraq, istəkli müşahidəçilərin və seçicilərin seçki prosesinə nəzarət etmək imkanları ilə bağlı narahatlıqlar əsassızdır və süni şəkildə şişirdilmişdir.

Nəhayət, DTİHB-nin EQM hesabatında ifadə edilən sonuncu narahatlıq diffamasiya qaydaları və mətbuat ilə bağlıdır. Hesabatda vurğulanır ki, İfadə, media azadlığı

və informasiya əldə etmək hüququnun azadlığı Konstitusiyaya ilə təmin edilsə də, diffamasiya iki ilə qədər həbs cəzası olan cinayət əməli olaraq qalmaqdadır.

Qeyd edilməlidir ki, Azərbaycan qanunvericiliyində diffamasiya adətən ən müzakirə edilən məsələlərdən biri olaraq qalır. Lakin müqayisəli təhlil göstərir ki, Azərbaycan qanunvericiliyində diffamasiya müddəaları Niderland, Fransa, Norveç və Almaniya qanunlarından tamamilə fərqli deyil və bəzi qərb ölkələrində cinayət əməli üçün tətbiq edilə biləcək cəzalar baxımından daha mülayimdir.

Misal üçün göstərmək olar ki, Almaniyada insan ləyaqəti təhqirdən Cinayət Məcəlləsinin müddəaları ilə qorunaraq iki ilədək həbslə, diffamasiya iki ilədək həbslə və qazet məqaləsi də daxil olmaqla yazılı material vasitəsilə açıq aşkar edilən pis niyyətli böhtan isə beş ilədək həbslə cəzalandırılır. Alternativ olaraq yuxarıda qeyd edilən pozuntular nəzəri baxımdan minimum 5 avrodan başlayan və 10,8 milyon avroya qədər çatan cərimələrlə cəzalandırıla bilər.

Niderlandda böhtan maksimum altı ayadək həbs və ya 8100 avro məbləğində cəriməylə, şər atma bir ilədək həbs və ya 8100 avro məbləğində cəriməylə, qəsdən böhtan və ya şər atma iki ilədək həbs və ya 20250 avroyadək cəriməylə, təhqir isə üç ayadək həbs və ya 4050 avro məbləğində cəriməylə cəzalandırılır.

Norveçdə bir şəxsə qarşı törədilmiş sadə diffamasiya cinayət əməlidir və üç ilədək həbslə cəzalandırılır. Fransada diffamasiya cinayət əməli hesab edilir və 12,000 avroyadək cəriməylə cəzalandırılır.

Göstərilən misallardan aydındır ki, təhlil edilmiş ölkələrin hamısında təhqir və diffamasiya cinayət əməlləridir və bu məsələ ilə bağlı ən liberal qanunlar Fransadadır. Ən sərt cəza isə Almaniyada, xüsusilə

məsələyə ictimai xadimlər və ya dövlət rəməzləri daxil olduğu halda təcbiq edilir ki, bu da maksimum beş ilədək həbs cəzası təşkil edir. Alternativ cərimə cəzalarına gəldikdə isə Azərbaycanda bu cərimələrin maksimum miqdarı 840 avro (1000 manat) təşkil etdiyi halda, Almaniya bu göstərici ən yüksək olaraq nəzəri baxımdan maksimum 10,8 milyon avro təşkil edə bilər.

Beləliklə, Avropa ölkələrində diffamasiya qaydaları qalmaqdadır və bu qaydalar onlarla müqayisədə Azərbaycanda daha mülayimdir. Lakin o da aydındır ki, DTİHB-nin EQM hesabatı cinayət diffamasiya müddələrinin ləğv edilməsini tövsiyə etdiyi halda, Avropa İttifaqına üzv ölkələr üzrə EQM hesabatlarında belə tövsiyələr yer almır. Bu isə DTİHB-nin EQM hesabatında neytrallıq prinsipinin qorunub saxlanılmasını şübhə altına alır və açıq şəkildə qərəzli mövqe nümayiş etdirildiyini bildirir.

AVCIYA Azərbaycan, Niderland, Norveç, Almaniya və Fransanın seçkilər zamanı namizədlərin mediaya çıxışının təmin edilməsi ilə bağlı müqayisəli təhlil apardığı zaman məlum olmuşdur ki, Niderland, Almaniya, Fransa və Azərbaycan seçki kampaniyasının iştirakçılarına ödənişsiz efir vaxtı təqdim edir. Almaniya efir vaxtı cari parlamentdə təmsil edilmə nisbətində əsasən ayrılır, bununla da, böyük partiyalar, dolayısıyla isə hakim partiyanın xeyrinə addım atılır. Azərbaycan, Fransa və Niderlandda isə efir vaxtı lotereya üsulu ilə müəyyən edilərək bərabər əsaslarda ayrılır. Azərbaycanda kiçik partiyaların ictimaiyyətə daha yaxşı çıxışını təmin etmək üçün məcburi minimum qanunla müəyyən edilir, Niderland isə bu məsələ üzrə səlahiyyətləri Media Təşkilatına verir.

Beləliklə, namizədlərin mediaya bərabər çıxışı ilə bağlı təmin etdiyi müddəalar qərblə ölkələri tərəfindən təmin

edilən cari prosedurlarla bir sırada durur. Yuxarıda edilmiş təhlili nəzərə alaraq belə nəticəyə gələ bilərik ki, media çıxışıyla bağlı qeyd edilən narahatlıqlar əsassızdır. Belə ki, Azərbaycan tərəfindən təmin edilən müddəalar qərb ölkələrinin müvafiq müddəaları ilə eynidir.

Sonda bildirmək istərdik ki, DTİHB-nin EQM hesabatında müzakirə edilən və bir sıra hallarda tənqid edilən qanunlar göstərilən ölkələrdə mövcud olan analoji qanunlarla, demək olar ki, eynidir. Bundan əlavə, hesabatda göstərilən təndiqlərin konkret faktlara deyil, maraqlı tərəflərin iddialarına və mülahizələrinə əsaslanması, mövcud olmayan və mümkün ola bilən potensial təzyiqlərə istinad edilməsi neytrallığın pozulmasından və qeyri-obyektivlikdən xəbər verir. Bəzi məsələlərlə bağlı (misal üçün diffamasiya qaydaları) əksər Aİ ölkələrində qanunvericiliyin Azərbaycanla müqayisədə daha sərt olmasına və Azərbaycan üzrə hesabatda göstərilməsinə baxmayaraq, bu məsələlərin Aİ ölkələri üzrə EQM hesabatında göstərilməməsi ölkəmizə qarşı ikili standartların və qərəzli yaxınlaşmanın tətbiq edilməsini sübuta yetirir.

Elxan Süleymanov, AVCIYA-nın prezidenti

MÜSAHİBƏLƏR

**“1905-ci il soyqırımının 110 illiyi, uydurma
“erməni soyqırımı”nın 100 illiyi ərəfəsində
erməni yalanları ilə mübarizə daha da
güclənməlidir”**

04.02.2015

1905.az

Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyasının prezidenti, Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanov 1905.az portalının suallarını cavablandırır.

-Elxan müəllim, Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyasının yaradılmasından on il ötür. AVCIYA yarandığı ilk gündən Ermənistanın Azərbaycan təcavüzünü, onun aradan qaldırılması yollarını ön plana çəkib. Bu illər ərzində həyata keçirilən hansı mühüm layihələri qeyd edə bilərsiniz?

- Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü mahiyyət etibarilə 1828-ci ildə ermənilərin bizim ərazilərimizə köçürülməsindən sonra həyata keçirilən soyqırım və deportasiya siyasətinin tərkib hissəsidir. Bu təcavüz və onun nəticəsində ölkəmizin üzləşdiyi acınacaqlı vəziyyətin nəticələrinin geniş dünya ictimaiyyətinə çatdırılması əslində hər bir təşkilatın və vətəndaşımızın ümdə vəzifələrindən biri olmalıdır. AVCIYA-nın üzvü olan təşkilatların adına sadəcə olaraq diqqət yetirsəniz, bu məsələyə bizim necə həssas yanaşdığımızın şahidi ola bilərsiniz. Burada bu problemlə həm birbaşa, həm də dolayısı ilə əlaqədar olan bir sıra qurumlar – qaçqın və məcburi köçkünlərin hüquqlarını müdafiə edən, insan hüquqları ilə bağlı, azadlıqdan məhrum etmə yerlərinin monitorinqini həyata keçirən, və s. təşkilatlar təmsil

olunub. AVCIYA-nın xəttilə bu ümummilli problemlə əlaqədar çoxsaylı konfrans və simpoziumlar keçirilib, xarici dillərdə müxtəlif kitablar nəşr etdirib. AVCIYA Ermənistanın Azərbaycana təcavüzünün ən dramatik hadisəsi – Xocalı soyqırımı ilə bağlı böyük əks-səda doğurmuş tədbirlər həyata keçirib. 2006-cı ildə biz Xocalı faciəsi şahidlərinin ifadələrini, faktları, hadisənin dünya mətbuatındakı əks-sədası ilə bağlı materialları toplayaraq, Azərbaycan, ingilis və rus dillərində “Xocalı soyqırımı (sənədlər, faktlar və xarici mətbuatda)” adlı kitabda çap etdirdik.

2007-ci ildə “Xocalı soyqırımı: milyon imza, bir tələb” şüarı altında miqyaslı aksiya çərçivəsində Xocalı soyqırımının beynəlxalq aləmdə tanınmasını tələbilə bir milyon Azərbaycan vətəndaşının imzası toplandı. İmzalar kitab halında çap etdirilərək, qabaqcıl dünya ölkələrinin parlamentlərinə və kitabxanalarına təqdim olundu. Xocalı hadisələri zamanı öldürülənlərin fotosəkilləri bəzən ermənilər tərəfindən saxtalaşdırılaraq, erməni qurbanları kimi qələmə verilir. Növbəti erməni saxtakarlığının qarşısını almaq üçün AVCIYA 2010-cu ildə ingilis dilində “Bir faciə haqqında iki foto-söhbət” kitabını çap etdirdi. Kitaba Xocalı faciəsi ilə bağlı ən geniş yayılmış foto-şəkillərin müəllifi olan iki fotoqrafla söhbət və fotolar daxil edilib. Fotoqraflar fotoların lentə alındığı gün haqqında və həmin hadisələr barəsində öz təəssüratlarını söyləyirlər. Və hadisələrə heç bir qiymət vermədən mühakimə yürütmək hüququnu oxucunun öhdəsinə buraxırlar. 2010-cu ildə həmçinin, ingilis dilində “Tarixi faktlar erməni miflərinə qarşı”, 2012-ci ildə isə daha bir məşum hadisə haqqında Azərbaycan və ingilis dillərində “Qaradağlı faciəsi” adlı kitab çap etdirmişik. Xocalı faciəsinin 20-ci ildönümü ilə əlaqədar Bakı şəhərində 24 fevral 2012-ci il tarixində “İnsanlığa qarşı cinayətlər: Xocalı soyqırımı” adlı beynəlxalq konfrans

keçirilib. 2014-cü ildə çap etdirdiyimiz “Azərbaycanın erməni vətəndaşları: təhlükəsizlik təmin olunur!” adlı kitabda Azərbaycanın işğaldan kənar bölgələrində yaşayan erməni əsilli Azərbaycan vətəndaşlarının həyat hekayələri öz əksini tapıb.

2012-ci ildə Assosiasiyamızın karabakhinfo.com beynəlxalq elektron jurnalı fəaliyyətə başlayıb. Karabakhinfo.tv də məzmunlu proqramları ilə tamaşaçı auditoriyasının diqqətini cəlb etməyə müvəffəq olub.

2012-ci ildə mənim və iqtisad elmləri doktoru Vurğun Süleymanovun müəllifliyi ilə “Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü və işğalın ağır nəticələri” kitabı nəşr edildi. Kitabda təcavüz nəticəsində Azərbaycana vurulmuş maddi və mənəvi zərər ilk dəfə olaraq kompleks araşdırıldı, ölkəmizə dəyən zərərin 431 milyard dollar olduğu müəyyənləşdirildi. Qeyd edirəm ki, bu kitab növbəti ildə Vaşinqtonda ingilis, Parisdə fransız, Kiyevdə Ukrayna, Sankt-Peterburqda rus dilində, Bakıda isə həm də ərəb dilində çap olundu.

- AVCIYA-nın Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü ilə bağlı layihələrindən danışanda ön plana çıxan əsas layihələrdən biri də “Sərsəng SOS”dur. Bu layihə ilə bağlı oxucularımıza bir qədər əhatəli məlumat verməyinizi xahiş edirik.

- 23 ildən artıq işğal altında qalmış Sərsəng su anbarı 6 cəbhəyanı rayonda məskunlaşmış 400 000 mülki əhali üçün real təhlükə mənbəyinə çevrilib. Ermənistan hakimiyyətinin bu su anbarının yüksəklikdə yerləşməsindən istifadə edərək istənilən an planlı və düşünülmüş şəkildə cəbhəyanı zonada azərbaycanlı əhalini kütləvi şəkildə məhv etmək məqsədilə silah kimi istifadə edəcəyi şübhə doğurmur. “Sərsəng SOS” layihəsi vasitəsilə biz diqqəti Azərbaycanın işğal edilməmiş ətraf rayonlarının əhalisi üçün həyatı əhəmiyyətə malik Sərsəng su anbarının işğal nəticəsində baxımsızlıqdan

təhlükəli vəziyyətə düşməsinə və hər an dağılma ehtimalına yönəlmək istəyirik. Layihənin irəli sürüldüyü il Bakıda keçirilən Dünya Bankı və Beynəlxalq Valyuta Fondunun Parlament Şəbəkəsinin İllik Konfransı və iyunun 10-da Vyanada keçirilmiş “Azərbaycanın geosiyasəti və Avropanın enerji təhlükəsizliyi” beynəlxalq konfransının tribunalarından Sərsəng su anbarı ilə bağlı məsələnin ciddiliyi səsləndirildi. Jurnalistlər və gənc rəssamlar arasında “Sərsəng harayı” mövzusunda müsabiqə keçirildi. “Sərsəng harayı” mövzusunda Tərtər şəhərində beynəlxalq konfrans, Yevlax şəhərində isə regional toplantı keçirildi. Daha bir kitabçaya isə Sərsənglə bağlı hər hansı bir fəlakət baş verəcəyi təqdirdə məhv olmaq təhlükəsi ilə üzləşə biləcək tarix və mədəniyyət abidələrinin siyahısını daxil etdik. Nəhayət, 2014-cü ilin mayında bütün təzyiqlərə rəğmən, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) Sosial Məsələlər, Səhiyyə və Davamlı İnkişaf Komitəsinin Nikosiyadakı iclasında mənim təqdim etdiyim “Azərbaycanın cəbhəyanı rayonlarında mülki əhalinin qəsdən sudan məhrum edilməsinə dair” qətnamə layihəsi əsasında məruzəçi təyin olundu. Dekabr ayında mən Avropa Şurasının Sərsəng bəndi ilə bağlı məruzəçisi xanım Milica Markoviç və onu müşaiət edən şəxslərlə görüşdüm. Görüşdə Sərsəng bəndinin yaradığı sosial fəlakət, ekoloji böhran Yevlax, Bərdə, Ağdam, Tərtər, Goranboy və Ağcabədi rayonlarının su ilə təminatında mövcud olan acınacaqlı vəziyyət və s. məsələlər ətrafı müzakirə olundu. Ümidvaram ki, məruzəçinin qaldırdığımız problemlə əlaqədar məruzəsi obyektiv olacaq.

- **Yeri gəlmişkən, Avropa təsisatlarında Qarabağ problemi ilə əlaqədar bu və ya digər sənədin qəbulu ciddi müqavimətlə üzləşir. Bununla belə cari il ərzində Sizin təqdim etdiyiniz qətnamə layihəsi əsasında “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edil-**

miş ərazilərində gərginliyin artması” mövzusunda da məruzəçi təyin olundu. Buna nail olmaq çoxmu çətin idi?

Təəssüf ki, bir çox hallarda dünya birliyi Dağlıq Qarabağı Ermənistan və Azərbaycan arasında mübahisəli ərazi, problemi isə münaqişə kimi təqdim edir. Lakin bu, münaqişə deyil, Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzüdür. Ermənistan Azərbaycana hərbi təcavüz edərək müharibə aparıb və Azərbaycan ərazilərini işğal edib. Ermənistan işğalçı, Azərbaycan isə işğala məruz qalan tərəfdir. Amma faktiki olaraq işğalçı dövlət olan Ermənistanla işğala məruz qalmış Azərbaycan arasında fərq qoyulmur, əksinə, əksər hallarda Ermənistan müdafiə olunur. Heç bir beynəlxalq təşkilat bu dövlətə qarşı sanksiyalar tətbiq etmir ki, bu da onlara işğalçılıq siyasətini davam etdirmək üçün bir növ şərait yaradır. Qeyd etməliyəm ki, Ermənistan hakimiyyəti, AŞPA-dakı ermənipərəst qruplaşmalar, dünyanın aparıcı güc mərkəzlərindəki ermənipərəst qüvvələr Ermənistanın işğalçılıq siyasətini ifşa edən, bu işğalçı dövlətə qarşı sanksiyaların tətbiq edilməsini tələb edən hər hansı bir sənədin nəinki qəbul edilməsinin, hətta hazırlanmasının qarşısını almaq üçün bütün imkanlarını səfərbər ediblər. AŞPA Bürosunun mənim təqdim etdiyim qətnamə layihəsi əsasında 2 sentyabrda qəbul edilən, 23 sentyabrda isə təsdiq etdiyi qərar əsasında oktyabrın 1-də Avropa Şurası Parlament Assambleyası Siyasi Məsələlər Komitəsində “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş ərazilərində gərginliyin artması” adlı məruzənin hazırlanması üçün məruzəçi təyin edildi. Yeni təyin edilmiş məruzəçi britaniyalı deputat Robert Volterdir. Siyasi məsələlər üzrə komitənin iclasında da müzakirələr iki əsas məsələ – hesabatın adının dəyişdirilməsi və kimin məruzəçi təyin ediləcəyi ətrafında aparıldı. Ermənistan nümayəndə heyətinin üzvləri hər vaxtlə hesabatın

adının dəyişdirilməsinə çalışıblar. Toplantıda çıxış edən erməni deputatlar məruzənin bu adda qalacağı və məruzəçinin təyin ediləcəyi təqdirdə, Ermənistanın bu məsələdə AŞPA və onun məruzəçisi ilə əməkdaşlıq etməyəcəklərini bildiriblər. Lakin səsvermələrdə məruzənin adı dəyişilməyərək, olduğu kimi, yəni “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş ərazilərində gərginliyin artması” kimi qalıb. Bu bizim üçün çox prinsipial bir məqamdır və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən həyata keçirilən xarici siyasətimizin uğurudur. Biz ümid edirik ki, məruzəçi “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş ərazilərində gərginliyin artması” adlı sənədi hazırlayarkən Ermənistan hakimiyyətinin, AŞPA-dakı ermənipərəst qüvvələrin, ermənipərəst aparıcı güc mərkəzlərinin təzyiqlərinə baxmayaraq obyektiv məruzə hazırlayacaq. Məruzədə Ermənistanın işğalçı dövlət olduğu və işğal etdiyi ərazilərdə mülki əhaliyə qarşı kütləvi şəkildə cinayətlər törətdiyini bir daha dünyaya ictimaiyyətinə çatdırılacağına, işğalçı Ermənistana qarşı konkret sanksiyaların tətbiq edilməsinin vacibliyinin əks olunacağına böyük ümid bəsləyirik. Həmçinin, mənim tərəfimdən Dağlıq Qarabağdakı separatçı rejimin oyuncaq məhkəməsi tərəfindən azadlıqdan məhrum edilən Rusiya vətəndaşı Dilqəm Əsgərov və Azərbaycan vətəndaşı Şahbaz Quliyevin ədalətli mühakimə hüququnun təmin olunmasına dair qətnamə layihəsi hazırlanaraq AŞPA katibliyinə təqdim olunub. Bu məsələdə də irəliləyiş olacağına ümid bəsləyirik.

- Artıq beşinci ildir ki, Siz Şamaxı rayonunu Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində təmsil edirsiniz. Məlumdur ki, 1918-ci il mart-aprel aylarında ermənilərin Azərbaycana qarşı törətdikləri soyqırımın ən dəhşətli hadisələri Şamaxıda cərəyan edib.

- Həqiqətən də Şamaxıda ermənilərin törətdikləri qır-

ğın həm qurbanlarının sayına, həm də əhatə dairəsinə görə fərqlənir. O zaman qəza mərkəzi olan Şamaxı şəhərini ermənilər fürsətdən istifadə edərək ələ keçirmək istəyirdilər. 1918-ci ilin mart ayında başda Stepan Şaumyanın əlaltısı olan Şamaxı ermənişi Lalayan olmaqla Bakı Sovetinin erməni-daşnaklardan ibarət cəllad dəstələri dinc, günahsız şamaxılılara, sözün həqiqi mənasında, divan tutdular. Şamaxı soyqırımı bəşəriyyət tarixinin ən qatı cinayətlərindən biridir. Ona görə də bu soyqırım haqqında həqiqətlərin çatdırılması bizim əsas prioritetlərimizdən biridir. AVCIYA 2011-ci ilin martından başlayaraq “Azərbaycanda erməni terrorunun izləri – Şamaxı soyqırımı (1918-ci il)” adlı layihə həyata keçirməyə başlayıb. Layihə çərçivəsində 2011-ci ilin martında Şamaxıda yüksək səviyyədə beynəlxalq konfrans keçirilib, həqiqətləri çatdırmaq üçün Azərbaycan və ingilis dillərində “Şamaxı soyqırımı” adlı kitab nəşr edilərək müxtəlif ölkələrə yayılıb. 2012-ci ilin martında Bakıda “İnsanlıq əleyhinə cinayətlər: Şamaxı soyqırımı” mövzusunda eilmi-praktik konfrans keçirilib. Assosiasiya erməni cinayətlərinin dünyaya çatdırılması sahəsindəki məqsədyönlü işini davam etdirərək, 2012-ci ilin oktyabr ayında “Şamaxı qırmızı terrorun hədəfində (XX əsrin 30-cu illər repressiyaları)” kitabını nəşr etdirib. Ümumiyyətlə, bu sahədə görəcəyimiz işlər hələ ki, yetərincədir.

- Elxan müəllim, 2014-cü il martın 28-də Şamaxı şəhərində Sizin təşəbbüsünüzle yeni bir layihənin – “1905.az” portalının təqdimatı oldu. Artıq həmin tarixdən 10 aya yaxın müddət keçir. Bu layihə ilə bağlı gözləntiləriniz özünü doğrultdu mu?

- Məlumdur ki, ermənilər tarix boyu xalqımızı dəfələrlə soyqırma məruz qoyublar. Əslində onların bu siyasətinə bölgəyə qədəm qoyduqları gündən start verilib. Onlar öz fəaliyyətlərində Rusiya imperiyasının əməli yardımını

nı daim hiss ediblər. Bu hadisələrlə bağlı bizim görkəmli alimlərimiz böyük tədqiqatlar aparıb, fundamental elmi əsərlər yazıblar. Lakin təəssüflə qeyd etməliyəm ki, bir çox hallarda bu əsərlər Azərbaycan və ya rus dillərində yazıldığından, geniş dünya ictimaiyyətinin bunlardan xəbəri olmur. Və təəssüf hissi ilə qeyd etmək istəyirəm ki, çox uzun illər ərzində erməniliyin uydurmaları, yalanları ayaq tutub yeriyib.

“1905.az” portalını yaratmaqda bizim əsas məqsədimiz azərbaycanlıların məruz qaldıqları soyqırım həqiqətini, yaşadıkları tarixi torpaqlardan deportasiya olunmaları haqqında məlumatları, eləcə də Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü ilə bağlı gerçəklikləri müasir texnologiyalardan istifadə etməklə, 12 dildə geniş dünyaya oxucusuna çatdırmaqdan ibarət idi. Bu gün hər ay dünyanın 100-dən çox ölkəsindən on minlərlə istifadəçi “1905.az” portalı vasitəsilə bu məlumatlarla tanış olur. Portal fəaliyyət göstərdiyi müddətdə Azərbaycanın tanınmış tarixçilərinə tribuna verib, onların məqalə və müsahibələrini xarici dillərə tərcümə edərək xarici ölkə oxucularına çatdırıb. Portalın əsas mövzuları ilə əlaqədar alim və tədqiqatçıların iştirakı ilə müxtəlif diskussiyalar təşkil olunur. Şamaxı məktəbliləri arasında “Şamaxı soyqırımı” mövzusunda inşa müsabiqəsini, eləcə də oxucular arasında “Tarixi hekayə müsabiqəsi”ni “1905.az”ın uğurlu layihələrindən hesab edirəm. Portalın əməkdaşları vizual effektə böyük diqqət verir, müxtəlif infoqrafikalar, videolar, işğal olunmuş rayonlarımızdakı tarixi abidələrin fotolarından istifadə etməklə maraqlı “divar kağızları” hazırlayırlar. Mən həmçinin, “1905.az” portalının Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzi (aliyeheritage.org) ilə faydalı əməkdaşlığını vurğulamaq istərdim. Belə ki, “1905.az” portalında Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzinin materiallarından, ümum-milli liderimiz Heydər Əliyevin qeyd olunan mövzular-

la bağlı çıxış, məktub və bəyanatlarının mətnlərindən uğurla bəhrələnilir. Bir sözlə, 10 ay o qədər də böyük müddət olmasa da portalın artıq inamla özünü təsdiq etdiyini söyləyə bilərik. 1905-ci il soyqırımının 110 illiyi, uydurma “erməni soyqırımı”nın 100 illiyi ərəfəsində erməni yalanları ilə mübarizə güclənməlidir. Bir daha vurğulamaya bilmirəm. Təsəvvür edin, 110 il bundan əvvəl azərbaycanlılara qarşı soyqırım törədilib. Dünyada isə qondarma “erməni soyqırımı”ndan, bu yalanın 100 illiyindən danışıılır.

Tarixi həqiqətlərin geniş auditoriyaya çatdırılması baxımından biz “1905.az” portalından daha böyük nailiyyətlər gözləyirik.

Biz azərbaycanlı kimi, bir millət vəkili kimi erməniliyin saya gəlməz cinayətlərini ifşa edən 1905.az portalını ruhumun qidası kimi dəyərləndirirəm.

Buradaca 1905.az portalının yaradıcı heyətinə minnətdarlığımı bildirirəm. Portalın Elmi-Redaksiya Şurasına AMEA-nın müxbir üzvü, tarixçi alim İlyas Babayev rəhbərlik edir. Portalın direktoru, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Fuad Babayevə, resursun bütün əməkdaşlarına, 1905.az saytı ilə əməkdaşlıq edən bütün yazarlara, dəyərli tədqiqatçılara uğurlar arzulayıram.

- Minnətdarıq. Çox sağ olun.

Gündüz Nəşibov, Aynur Hüseynova
1905.az

Elxan Süleymanov: “Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevlə bağlı Ermənistana qarşı iddia qaldırılmalıdır”

12.02.2015

APA

“Girov götürülmüş azərbaycanlıların ədalətli məhkəmə hüququnun təmin edilməsinə dair qətnamə layihəsini katibliyə təqdim etmişəm və artıq assambleyanın rəsmi internet resursunda yerləşdirilib”

AŞPA-nın yanvar sessiyası zamanı Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvü Elxan Süleymanov Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevin ədalətli məhkəmə hüququnun təmin edilməsinə dair qətnamə layihəsini katibliyə təqdim edib. E. Süleymanov D. Əsgərov və Ş. Quliyevin işinə Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsində baxılması perspektivləri ilə bağlı APA-nın suallarını cavablandırıb:

- AŞPA-nın yanvar sessiyasında işğal altında olan Kəlbəcər rayonunda girov götürülmüş azərbaycanlıların ədalətli məhkəmə hüquqlarının təmin edilməsi ilə bağlı qətnamə layihəsi irəli sürdünüz. Maraqlıdır ki, bu, sayca Dağlıq Qarabağ problemi ilə bağlı irəli sürdüyünüz üçüncü qətnamə layihəsidir.

- Doğrudan da, son il ərzində mən AŞPA-ya üç qətnamə layihəsi təqdim etmişəm. Bu sənədlərin hər üçü Ermənistanın ölkəmizə qarşı silahlı təcavüzü və ərazilərimizin işğal edilməsi və işğalın 22 ildən artıq müddət ərzində davam etməsi nəticəsində yaranmış vəziyyətlə bağlıdır.

Birinci sənəd 22 ildən artıq müddət ərzində işğal altında qalmış Sərsəng su anbarının Azərbaycanın 6 cəbhəyanı rayonlarında törədəcəyi humanitar və ekoloji

fəlakət vəziyyətinin təhdidləri ilə bağlıdır. Bu təklif üzrə Sosial Məsələlər Komitəsində Bosniya və Herseqovina təmsilçisi olan AŞPA üzvü Meliça Markoviç məruzəçi təyin edilib. Məruzəçi artıq ölkəmizə ilkin səfər edib, Azərbaycanın Sərsəng su anbarında yaranmış təhlükəli vəziyyətlə bağlı əziyyət çəkən cəbhəyanı rayonlarında görüşlər keçirib.

AŞPA-ya təqdim etdiyim ikinci sənəd “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş ərazilərində gərginliyin artmasına dair” qətnamə layihəsidir. Bu sənəd üzrə Siyasi Məsələlər Komitəsində britaniyalı deputat Robert Volter məruzəçi təyin edilib. Biz bu sənəd vasitəsilə işğalçı Ermənistanı sanksiyaların tətbiq edilməsini tələb edirik. Məruzəçi hazırda məruzə üzərində işlər aparır.

Onu da qeyd etməliyəm ki, hər iki qətnamə layihəsini irəli sürdükdən sonra biz AŞPA-da anti-Azərbaycan qüvvələrin böyük müqaviməti ilə üzləşdik, bu qətnamə layihələrinin qarşısının alınması və gündəlikdən çıxarılması istiqamətində AŞPA rəhbərliyi və katibliyinin birbaşa iştirakı ilə bütün anti-Azərbaycan qüvvələr, erməni lobbiləri səfərbər olmuşdular. Biz onların müqavimətini dəf edə bildik və birinci mərhələni qələbə ilə başa vurduq. Çox inanmaq istərdik ki, məruzəçilər öz məruzələrini hazırlayarkən obyektivlik və prinsipiallıq nümayiş etdirəcəklər.

Nəhayət, 2015-ci il AŞPA-nın yanvar sessiyası zamanı üçüncü qətnamə layihəsini təqdim etdim. Bu, girov götürülmüş Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevin ədalətli məhkəmə hüququnun təmin edilməsinə dair qətnamə layihəsidir. Layihə Avropa Şurasına üzv olan 24 dövləti təmsil edən 46 deputat tərəfindən imzalandı. Onu da bildirim ki, prosedur qaydalarına əsasən qətnamə layihəsi ən azı 5 üzv dövləti təmsil edən 20 deputat tərəfindən imzalandıqdan sonra gündəliyə daxil edilməlidir. Gö-

ründüyü kimi, prosedur qaydalarına əməl edilib və biz məsələyə yaxın gələcəkdə Sədarət Komitəsi və Bürodə baxılacağına ümid edirik.

- Kəlbəcərdə girov götürülmüş azərbaycanlıların hüquqlarının təmin edilməsi ilə bağlı işin Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinə çıxarılması perspektivlərini necə qiymətləndirirsiniz?

- Məlum olduğu kimi, Rusiya vətəndaşı Dilqəm Əsgərov və Azərbaycan vətəndaşı Şahbaz Quliyev 2014-cü ilin iyun ayında Azərbaycanın işğal altında olan Kəlbəcərrayonunda öz ata-baba yurdlarını ziyarət etmək istəyərkən Ermənistan qüvvələri tərəfindən girov götürülmüşlər, digər Azərbaycan vətəndaşı Həsən Həsənov isə güllələnərək öldürülüb və onun meyiti sonradan Azərbaycan tərəfinə verilərək dəfn edilib.

Bu torpaqlar Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri hüdudlarındadır və Azərbaycan əraziləridir. Azərbaycan vətəndaşları öz ölkələri hüdudlarında sərbəst hərəkət etmək hüququna malikdirlər və yalnız Azərbaycan qanunları onların hərəkətlərinə məhdudiasıyatlər tətbiq edə bilər. Odur ki, mülki insanlar öz ata-baba yurdlarını ziyarət etmək istəyərkən heç bir cinayət əməli törətməyiblər və heç bir hüquqazidd hərəkət etməyiblər. Bu baxımdan həmin ərazilərdə hər hansı hüquq pozuntusu və ya hüquqazidd əməllər baş verərsə, onda bu hərəkətlərin baxılması Azərbaycan məhkəmələrinin yurisdiksiyasına aid edilməlidir. Bu variantın reallaşdırılması isə yalnız sülh şəraitində, həmin ərazilərin işğal altında olmadığı halda mümkündür. Lakin həmin ərazilər hazırda Ermənistanın hərbi işğalı altındadır və beynəlxalq hüquq normalarına görə işğalçı dövlət olan Ermənistan işğala görə tək Azərbaycan qarşısında deyil, bütövlüklə beynəlxalq ictimaiyyət qarşısında məsuliyyət daşıyır. Beləliklə, işğal altında olan ərazilərdə hər hansı fəaliyyət və ya fəaliyyətsizlik nəticəsində baş

verənlərə görə məsuliyyət məhz Ermənistanın üzərinə düşür. Bunu diqqət mərkəzində saxlamaq çox vacibdir. Odur ki, mülki şəxslərin işğal altında olan ərazilərdə girov götürülməsinə görə məsuliyyəti məhz Ermənistan daşıyır. Digər tərəfdən, işğal altında olan ərazilərdə girov götürülmüş mülki şəxslərin mühakimə edilməsi beynəlxalq humanitar hüquq normalarının kobud şəkildə pozulması deməkdir. Burada diqqəti çəkən əsas məqam ondan ibarətdir ki, Ermənistan ordusu tərəfindən girov götürülmüş mülki insanlar Ermənistan məhkəməsi tərəfindən mühakimə edilməyib. Bu təsadüfi deyil, məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilmiş aksiyadır və Ermənistan tərəfi bu məsələdə özünü kənarında saxlamaq görüntüsü yaradaraq beynəlxalq məsuliyyətə cəlb edilməkdən sığortalanmaq istəyir.

Ermənistan özünü məhz beynəlxalq ictimaiyyət qarşısında hüquqi məsuliyyətdən sığortalamaq üçün işğal etdiyi ərazilərdə məskunlaşmış ermənilərin təmsilçiliyi ilə "Dağlıq Qarabağ Respublikası" adı altında işğalçı rejim formalaşdırıb. Bu rejim eyni zamanda mahiyyətə separatçı rejimdir, heç bir dövlət və beynəlxalq təşkilat tərəfindən tanınmayıb. Odur ki, "Dağlıq Qarabağ Respublikası" adı altında mövcud olan "qurum" beynəlxalq hüququn subyekti deyil, bu "qurum" hüquqi baxımdan qeyri-legitimdir və ən yaxşı halda onu tanınmamış separatçı siyasi təsisat kimi nəzərdən keçirmək olar.

Göründüyü kimi, "Dağlıq Qarabağ Respublikası" adlı tanınmamış separatçı siyasi təsisatın yaratdığı "birinci instansiya məhkəməsi"nin özü qeyri-legitimdir, bu "məhkəmə"nin D. Əsgərov və Ş. Quliyevlə bağlı çıxardığı hökmün heç bir hüquqi qüvvəsi yoxdur, bu insanların qeyri-legitim olan "məhkəmə" tərəfindən mühakimə edilməsi oyundur. Məsələ burasındadır ki, hökm çıxarmış "məhkəmə" nə hər hansı dövlətin məhkəmə orqanı tərəfindən hüquqi şəkildə tanınmır, nə də ümumi yu-

risdiksiya məhkəməsi proseslərinin əsaslandığı təməl prinsiplərə uyğun gəlmir. Belə ki, bu “məhkəmədə” həmin tanınmamış separatçı siyasi təsisatın insan hüquqları yaxud hüququn aliliyinə zəmanət verən beynəlxalq müqavilələrə qoşulmasından irəli gələn nəzarət və əsas qaydalar mövcud deyildir. Məhz bu səbəbdən D. Əsgərov və Ş. Quliyevin işi ilə bağlı “Dağlıq Qarabağ Respublikası” adlı tanınmamış separatçı siyasi təsisatın yaratdığı “birinci instansiya məhkəməsi”nin qərarından Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinə müraciət etmək qeyri-mümkündür və siyasi aksiya və ya dividend kimi belə addımın atılması tam zərərli olardı. Odur ki, bu kontekstdə D. Əsgərov və Ş. Quliyevin işinə Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsində baxılması perspektivi yoxdur.

Lakin məsələyə başqa müstəvidə baxılması, zənnimcə, daha perspektivli ola bilər. Yuxarıda vurğuladığımız kimi, Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində girov götürülmüş mülki şəxslərin hüquqlarının təmin edilməsinə görə işğalçı dövlət olan Ermənistan Respublikası məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, Azərbaycan və Ermənistan Avropa Şurasına üzv olarkən Dağlıq Qarabağ məsələsinin sülh yolu ilə həll edilməsi üzrə öhdəlik götürüblər. Eyni zamanda, Ermənistan Respublikası özünün formalalaşdırmış olduğu “Dağlıq Qarabağ Respublikası” adlı separatçı rejimə təsir etmək öhdəliyini də üzərinə götürüb. Digər tərəfdən, Azərbaycan Respublikası 2001-ci ildə Avropa Şurasına daxil olduğu və insan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Avropa Konvensiyasını ratifikasiya etdiyi zaman belə bir qeyd-şərt edib: “Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Ermənistan Respublikası tərəfindən işğal olunmuş ərazilərində Konvensiyanın müddələrinin yerinə yetirilməsinə işğal olunmuş ərazilər azad olunana qədər təminat vermək iqtidarında deyildir (işğal olunmuş

ərazilərin sxematik xəritəsi əlavə olunur)”.
Bundan əlavə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin praktikasına gəldikdə, məşhur “Loizido Türkiyəyə qarşı” işində ərazilərə faktiki olaraq nəzarət edən razılığa gələn tərəf həmin ərazilərdə hakimiyyət orqanlarının hərəkətlərinə görə tam məsuliyyət daşıyır. Məlumdur ki, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin qərarları prezident hüququna malikdir və bu baxımdan Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində baş verənlərə görə məsuliyyəti Ermənistan daşıyır.

Qeyd edilməlidir ki, Avropa Şurasında bu və sonrakı dövrlərdə qəbul edilmiş digər sənədlər əsas verir ki, Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində baş verən hər hansı hüquq pozuntularına görə Ermənistan Respublikasına qarşı iddialar qaldırılsın. Mülki şəxslər olan Dilqəm Əsgərov, Şahbaz Quliyev və mərhum Həsən Həsənovla bağlı İnsan Hüquqlarına dair Avropa Konvensiyasının 2-ci (yaşamaq hüququ), 3-cü (işğəncələrin qadağan olunması), 5-ci (azadlıq və toxunulmazlıq hüququ) və 6-cı (ədalətli məhkəmə hüququ) maddələri kobud şəkildə pozulub. Odur ki, girov götürülmüş şəxslərlə bağlı Ermənistan Respublikasına qarşı Avropa Konvensiyasının yuxarıda qeyd edilən maddələrinin pozulması barədə iddia qaldırılmalıdır.

Xatırlatmaq istərdim ki, Azərbaycanlı məcburi köçkünlər tərəfindən Ermənistana qarşı Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsində iddia qaldırmaq praktikası mövcuddur. Bu, Laçından olan 6 nəfər məcburi köçkünün 2005-ci ildə Avropa Məhkəməsində Ermənistana qarşı qaldırdığı “Çıraqov və başqaları Ermənistana qarşı” işidir. Avropa Məhkəməsi bu işdə Ermənistanın işğalçı əməllərini və Azərbaycan torpaqlarının təcavüzə məruz qalması faktını təsdiqləyib.

- Bəs onda girov götürülmüş şəxslərin ədalətli məhkəmə hüququnun təmin edilməsinə dair Si-

**zin təqdim etdiyiniz qətnamə layihəsinin baxılması
perspektivləri ilə bağlı nə deyə bilərsiniz?**

- Girov götürülmüş azərbaycanlıların ədalətli məhkəmə hüququnun təmin edilməsinə dair qətnamə layihəsini prosedur qaydalarına tam əməl edilməklə katibliyə təqdim etmişəm və layihə artıq assambleyanın rəsmi internet resursunda yerləşdirilib. Həmin qaydalara əsasən qətnamə layihəsi ilkin mərhələdə Sədarət Komitəsinin iclasında baxılmalıdır və bu iclasın qəbul etdiyi qərara əsasən Büroya tövsiyə edilməlidir və Büro müvafiq qərar qəbul etməli, məruzəçi təyin olunması üçün sənədi komitələrin birinə göndərməlidir.

Məsələnin dünya ictimaiyyətinə əsaslı təqdim edilməsi üçün bu qətnamə layihəsi ilə bağlı müstəqil məruzə hazırlanmalı və bu məruzədə konkret maddə ilə girovların azadlığa buraxılması assambleya tərəfindən tələb olunmalıdır. Belə bir qətnamənin qəbul edilməsinə nail olunarsa, Ermənistan tərəfi üzərinə düşən öhdəlikləri könüllü yerinə yetirməli, ya da Ermənistan Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi vasitəsilə girovların hüquqlarının təmin edilməsinə məcbur edilməlidir. Ancaq hər kəsə məlum olduğu kimi, beynəlxalq təşkilatlar Ermənistana havadarlıq edir. Yuxarıda qeyd olunan 2 qətnamə layihəsinə dəfələrlə veto qoyulmasına və geri qaytarılmasına baxmayaraq, çox gərgin mübarizədən sonra onların qəbul edilməsinə nail olduq. Bu qətnamə layihəsinin qəbul edilməsi üçün də gərgin mübarizə tələb olunacaq. Odur ki, gəlin tələsərək hadisələri qabaqlamayaq və real nəticəni gözləyək.

**Elxan Süleymanov: “İlk dəfədir ki,
hazırlanacaq məruzənin adında Azərbaycanın
Dağlıq Qarabağ və digər ərazilərinin işğalı
faktı əks etdirilir”
11.03.2015**

APA

“İnanmaq istərdim ki, cənab Robert Volter məruzəsində Azərbaycan torpaqlarının işğalı və əsir götürülmüş soydaşlarımızın hüquqlarının təmin edilməsi məsələsini gündəmə gətirəcək”

Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Siyasi Məsələlər Komitəsinin “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş ərazilərində gərginliyin artması” üzrə məruzəçisi Robert Volter martın 12-13 tarixlərində Azərbaycanda rəsmi səfərdə olacaq. AŞPA-da belə bir sənədin hazırlanması uğrunda mübarizənin təfərrüatları və bu məruzədən olan gözləntilərlə bağlı suallarımızı məruzənin təşəbbüskarı, eyni adlı qətnamə layihəsinin müəllifi Azərbaycanın AŞPA-da nümayəndə heyətinin üzvü Elxan Süleymanov APA-ya cavablandırır.

- Məruzənin adında münafiqşə deyil, məhz işğal faktının vurğulanmasına necə nail oldunuz?

- Öncə qeyd edim ki, məruzənin təsdiq edilmiş adı Azərbaycanın mövqeyinə uyğun olmaqla bərabər, həm də problemin mahiyyətini obyektiv və dolğun şəkildə ehtiva edir. Ermənistan nümayəndə heyəti və onlara qəyyumluq edən anti-Azərbaycan qüvvələri və erməni lobbiləri məruzənin adının dəyişdirilməsini istəyirdilər. Onlar bunun üçün bütün mövcud resurslarını işə salaraq, bizim işimizə maneələr yaratmağa çalışırdılar. Lakin biz bütün bu maneələrə baxmayaraq 01 oktyabr 2014-cü il tarixində AŞPA-da məhz bu adla qətnamə layihəsi üzrə

məruzəçi təyin edilməsinə nail olduq.

Məsələ burasındadır ki, bizim üçün məruzənin adında baş vermiş hadisələrin mahiyyətinin dəqiqliklə göstərilməsi çox böyük əhəmiyyət kəsb edirdi, bu prinsipial məsələ idi. Digər tərəfdən, Ermənistan tərəfi çox gözəl başa düşürdü ki, hadisələrin belə gedişatı onların cinayətkar mahiyyətini dünya ictimaiyyətinə tam çılpaqlığı ilə açacaqdır. Odur ki, onlar və onlara qəyyumluq edən anti-Azərbaycan qüvvələr məruzənin adının ümumi formada qeyri-müəyyən ifadələrlə göstərilməsi üçün dövlət səviyyəsində bütün diplomatik imkanları işə salmışdı. Ermənistanın Avropa ölkələrindəki səfirliklərinin nümayəndələri bu ölkələrin rəsmiləri ilə görüşlər keçirərək, deputatlara göstəriş vermələrini faktiki olaraq tələb edirdilər.

Lakin biz başa düşürdük ki, məruzənin adının "Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş ərazilərində gərginliyin artması" kimi təsdiq edilməsi bizim üçün prinsipial əhəmiyyət daşıyır və onun adının dəyişdirilməsi Azərbaycanın maraqlarına qətiyyən cavab vermir. Çünki, bu münaqişə deyil, Ermənistanın silahlı təcavüzlə torpaqlarımızı işğalındır.

Onu da bildirim ki, biz bu qətnamə layihəsinin müzakirəsi prosesində Avropalı deputatların bizim problemimizdən tam məlumatlı olmadıqlarını gördük. Lakin bu prosesdə apardığımız müzakirələr zamanı onlar da məsələdən agah oldular və bir çox Avropalı deputatlar məruzənin adında Azərbaycan torpaqlarının işğal olunması faktının ifadə edilməsini dəstəklədilər.

Düşünürəm ki, hər kəs, eləcə də beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərinə münasibətdə bütün sənədlərdə və çıxışlarda "münaqişə" ifadəsini işlətməkdən çəkinməli, birmənalı olaraq işğal faktını vurğulamalıdırlar və biz öz tərəfimizdən bu istiqamətdə yekdil ideoloji mübarizə aparmalıyıq.

- Bildiyimiz qədər Siz AŞPA-ya bundan əlavə bir neçə başqa qətnamə layihəsi, o cümlədən Ermənistan nümayəndə heyətinə qarşı sanksiyalar tətbiq edilməsinə, Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevin ədalətli məhkəmə hüququnun təmin edilməsinə dair qətnamə layihələrini də təqdim etmisiz. Bəs bu layihələrin aqibəti necə oldu?

- Bəli, mənim təşəbbüslə Azərbaycan ərazilərini silahlı işğal altında saxladığına görə Ermənistan nümayəndə heyətinə qarşı sanksiyalar tətbiq edilməsinə dair qətnamə layihəsi 2014-cü il iyunun 18-i AŞPA-nın saytında dərc edildi. Qətnamə layihəsi AŞPA-nın 14 üzv dövlətini təmsil edən 58 deputat tərəfindən imzalandı. Lakin AŞPA-nın Baş Katibi cənab Savitski erməni maraqlarını üstün tutaraq, qətnamə layihəsinə qarşı saxta prosedur etirazı qaldırdı və müxtəlif vasitələrlə layihənin qarşısını aldı. Bundan sonra Katiblik reallıqdan tam uzaq olan və amorf xarakterli qətnamə layihəsi təklif etdi. Mən isə Savitski ilə görüşdən sonra yeni bir layihə təklif etdim. Beləliklə, mənim müəllifliyimlə ilkin variant kimi təqdim edilmiş Ermənistana sanksiyaların tətbiq edilməsinə tələb edən qətnamə layihəsinə müxtəlif adlarla yeni 2 layihə də əlavə olundu. Qeyd edirəm ki, gərgin mübarizə nəticəsində Büronun qərarı ilə hər üç qətnamə layihəsi əsasında "Azərbaycanın Dağlıq Qaraba və digər işğal edilmiş ərazilərdə gərginliyin artması" adlı məruzə hazırlanması üçün Siyasi Məsələlər Komitəsinin təyin etdiyi məruzəçiyə göndərildi və ondan hər üç qətnamə layihəsinin müddəalarını öz məruzəsində əks etdirməsi tövsiyyə edildi.

AŞPA-nın 2015-ci ilin yanvar sessiyasında təqdim etdiyim və Avropa Şurasının 24 üzv dövlətini təmsil edən 46 deputat tərəfindən imzalanmış Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən girov götürülmüş Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevin ədalətli məhkəmə hü-

ququnun təmin edilməsinə dair qətnamə layihəsinin AŞPA Sədarət Komitəsinin 5 mart 2015-ci il tarixli iclasında “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və işğal olunmuş digər ərazilərində gərginliyin artmasına dair” hazırlanacaq məruzədə nəzərə alınması üçün Siyasi Məsələlər Komitəsinin məruzəçisi Robert Volterə göndərilməsi tövsiyə edilib. Bu isə o deməkdir ki, cənab Volter öz məruzəsində əsir götürülmüş Azərbaycanlıların hüquqlarının təmin olunması məsələsinə də ətraflı işıqlandıracaq.

- Hazırlanacaq məruzədən gözləntiləriniz nədən ibarətdir?

- Öncə qeyd edim ki, bu məruzənin əsas əhəmiyyəti odur ki, bu sənəd AŞPA-da son 10 il ərzində işğal edilmiş ərazilərə dair hazırlanan ilk məruzədir və ilk dəfədir ki, hazırlanacaq məruzənin adında Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər ərazilərinin işğal edilməsi faktı əks etdirilir. Məruzə belə adlanan halda artıq işğalçı tərəfin beynəlxalq-hüquqi məsuliyyətdən boyun qaçırması daha da müşkül məsələyə çevrilir.

Nəzərə alsaq ki, işğalçı Ermənistan dövləti bu qətnamə layihəsinin qarşısının alınması üçün başda prezident olmaqla və bütün hökumət səviyyəsində mübarizə aparmış, rəsmi müraciətlər edilmiş, lobbicilik işi görmüşdür, məruzənin hazırlanması zamanı da müxtəlif vasitələrlə məruzəçiyə təzyiqlər edilməsinə əl atılacağı istisna deyil.

Amma məruzəçi Robert Volter Avropanın tanınmış, nüfuzlu, prinsipli ilə seçilən siyasətçilərindəndir. Odur ki, inanmaq istərdim ki, cənab Robert Volter bu təzyiqlərə baxmayaraq, ədalətsizliyə yol verməyəcək və öz məruzəsində Azərbaycan torpaqlarının işğalı məsələsini, habelə əsir götürülmüş soydaşlarımızın hüquqlarının təmin edilməsi məsələsini gündəmə gətirəcək.

Sonda bir məsələyə də toxunmağı vacib hesab

edirəm. Bu Ukraynada baş verən hadisələr fonunda ABŞ, Avropa Birliyi və digər güc mərkəzləri ilə yanaşı Avropa Şurasının da bu ölkəyə göstərdiyi dəstəklə bağlıdır. Azərbaycan tərəfi Ukraynaya səviyyəsində bizim ölkəyə də dəstək göstərilməsini haqlı olaraq tələb edir. Biz bu istiqamətdə dəfələrlə ciddi söylər göstərmişik və AŞPA-da Azərbaycana qarşı yürüdülmən ayrışeçkiliyin, ikistandartlığın aradan qaldırılmasını tələb etmişik. Ümid edirəm ki, cənab Volterin hazırlayacağı məruzə bu ayrışeçkiliyin aradan qaldırılmasına yardım edəcək, Azərbaycan ərazilərini 23 ildən artıq müddət ərzində işğal altında saxlayan və işğal etdiyi ərazilərdə azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə həyata keçirmiş Ermənistan dövlətinə qarşı AŞPA-da, daha sonra isə digər beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində, sanksiyaların tətbiq edilməsi istiqamətində real addım olacaq.

**Elxan Süleymanov: “AŞPA-nın seçkiləri
müşahidə etməsi tək Azərbaycan üçün deyil,
AŞPA-nın özü üçün də çox önəmlidir”**

23.09.2015

APA

“Anti-Azərbaycan qüvvələri hər vəchlə AŞPA-nın Azərbaycanada seçkiləri müşahidə etməsinin qarşısını almağa çalışırlar”

Sentyabrın 21-22-də AŞPA seçkiqabağı missiyası Azərbaycanda səfərdə olub, parlamentdə təmsil olunan və olunmayan siyasi partiyalar, insan hüquqları müdafiəçiləri, QHT-lər, vətəndaş cəmiyyəti fəalları və KİV nümayəndələri ilə görüşlər keçirib. Azərbaycanın AŞPA-da nümayəndə heyətinin üzvü, millət vəkili Elxan Süleymanov AŞPA seçkiqabağı missiyasının səfəri ilə bağlı APA-ya müsahibə verib.

AŞPA-nın seçkiqabağı missiyası öz səfərini başa çatdırdı. Missiyanın nəticələri ilə bağlı fikirlərinizi bilmək istərdik.

Bildiyiniz kimi, Azərbaycan Avropa Şurasına üzv olarkən hər iki tərəf öz üzərinə müəyyən öhdəliklər götürüb. Avropa Şurasının üzərinə götürdüyü öhdəliklərdən biri də seçkilərin müşahidəsinin aparılması ilə bağlıdır. Beləliklə, AŞPA nümayəndə heyəti tərəfindən Azərbaycanda keçiriləcək seçkilərin müşahidə edilməsi bu qurumun öhdəliklərinin tərkib hissəsidir. Odur ki, AŞPA-nın seçkiqabağı missiyasının seçkiqabağı prosesi və 1 noyabr 2015-ci ildə keçiriləcək parlament seçkilərinə hazırlıqları qiymətləndirmək məqsədilə 21-22 sentyabrda Bakıya səfər etmələri təqdir olunmalıdır. Onu da qeyd etməliyəm ki, 1 noyabr parlament seçkilərində seçki müşahidə missiyasının həyata keçirilməsi vacibdir Belə

ki, Prosedur Qaydalarına əsasən monitoring prosesində olan istənilən üzv ölkədə belə müşahidə missiyasının keçirilməsi məcburidir. Odur ki, seçkiqabağı missiyanın ölkəmizə səfər etməsi, müxtəlif görüşlər keçirməsi, seçkilərə hazırlıqla bağlı məlumatlar əldə etməsi müsbət dəyərləndirilməlidir.

Avropa Parlamenti parlament seçkilərini müşahidə etməyəcək. ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Haqları Bürosu da seçkiləri müşahidə etməkdən imtina etdi. Deyə bilərsinizmi, nə baş verir?

Çox vacib sualdır. Bir müddətdir ki, aparıcı güc mərkəzlərində və beynəlxalq təşkilatlarda anti-Azərbaycan isterikası hədsiz dərəcədə güclənib və müəyyən qüvvələr seçkilərdən öz məkrli məqsədləri üçün istifadə edərək Azərbaycanı beynəlxalq aləmdən təcrid etməyə çalışırlar. Həmin qüvvələr Avropa Parlamentində seçkiləri müşahidə etməmək barədə qərarın qəbul edilməsinə nail oldular. Anti-Azərbaycan qüvvələrin planlarına əsasən AP-nin qəbul etdiyi bu qərar seçkilərlə bağlı Azərbaycanın təcrid edilmə kampaniyasına start verməli idi. Təəssüflər olsun ki, DTİHB də sentyabr ayında müxtəlif bəhanələrlə seçkiləri müşahidə etməkdən imtina etdi. Onu da qeyd etməliyəm ki, Azərbaycan tərəfi seçkiləri müşahidə etməklə bağlı DTİHB-yə dəvət göndərmişdi. DTİHB-də seçkiləri müşahidə etməkdən imtina qərarı qəbul edilərkən anti-Azərbaycan qüvvələri bütün beynəlxalq təşkilatların oxşar qərarlar verəcəyinə ümid edirdi. Odur ki, DTİHB-də bu qərarının qəbul edilməsi ölkəmizi Avropa cəmiyyətindən təcrid olunmasına əmin olmaq üçün təşkil edilib. Biz anti-Azərbaycan qüvvələrinin ölkəmizi təcrid etmə planları və addımları barədə dəfələrlə KİV vasitəsilə ölkə ictimaiyyətini məlumatlandırmışıq. Odur ki, bu məsələ ətrafında gəniş dayanmağa ehtiyac yoxdur. Yalnız onu əlavə etmək istərdim ki, AŞPA-da da kifayət qədər güclü mövqeyə

malik olan anti-Azərbaycan qüvvələri mövcuddur və bu qüvvələr hər vəchlə AŞPA-nın Azərbaycanda seçkiləri müşahidə etməsinin qarşısını almağa çalışırlar. Bununla belə, xüsusi vurğulamalıyam ki, Avropa Şurasının Bakı ofisi açıq şəkildə bildirdi ki, 5 il bundan əvvəl keçirilən parlament seçkilərindən sonra irəliləyiş əldə edilib və bu ölkə təcrid oluna bilməz. Avropa Şurasının Bakı nümayəndəliyi seçki müşahidə missiyasını dəstəkləyib.

Siz 1 noyabr seçkilərində AŞPA müşahidə missiyasının baş tutacağına əminsinizmi?

Mən faktiki olaraq, yuxarıda bu sualı cavablandırdım. AŞPA-da kifayət qədər güc imkanlarına malik olan anti-Azərbaycan qüvvələri var. Kənardan müxtəlif güc mərkəzlərindən də müdaxilələr istisna olunmamalıdır və ayrı-ayrı deputatlara təzyiqlər edilir. Odur ki, korporativ maraqları müdafiə edən bəzi gizli qüvvələr ölkəmizi Avropadan təcrid etmək və Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzuna ziyan vurmaq məqsədi güdürək, bu missiyanın ləğv edilməsinə çalışırlar. Yəqin ki, bu günlərdə məsələyə tam aydınlıq gətiriləcək. Bir daha xatırlatmaq istəyirəm ki, Azərbaycanda seçkiləri müşahidə ilə bağlı qərar AŞPA-nın iyun sessiyasında qəbul edilib, nümayəndə heyəti formalaşdırılıb. Büronun 31 avqust iclasında bir daha baxılıb. Lakin hər dəfə anti-Azərbaycan qüvvələri bu məsələni müxtəlif bəhanələrlə yenidən müzakirəyə çıxarıb, əvvəlcədən qəbul edilmiş qərarın ləğv edilməsinə çalışırlar. Bu məsələdə baş katib Savitskinin də xüsusi rolu var. Həsab edirəm ki, AŞPA-da seçkilərin müşahidəsi ətrafında aparılan təkrar “müzakirələr” ölkəmizə qarşı ayrı-seçkilikdir və ikili standartlıq siyasətinin təzahürüdür. Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, AŞPA-nın seçkiləri müşahidə ilə bağlı öhdəliyi var. Bundan əlavə, Azərbaycan AŞPA-nın monitorinqi altında olan üzv ölkədir. Prosedur qaydalarına əsasən monitorinq altında olan üzv ölkələrdə

seçkilərin müşahidəsinin aparılması zəruridir. AŞPA-nın Azərbaycanda keçiriləcək seçkiləri müşahidə etməsi tək bizim ölkəmiz üçün deyil, eyni zamanda AŞPA-nın özü üçün çox önəmlidir. Bu, AŞPA-nın üzv dövlətlə yaxşı, qarşılıqlı anlayış əsasında əlaqələr qurmasını sübut edəcək. Bu, eyni zamanda sübut edəcək ki, AŞPA Azərbaycanla təşkilati səviyyədə açıq, konstruktiv dialoq aparılmasının həqiqi dəstəkçisidir. Fikrimcə, AŞPA seçki müşahidə missiyasının 1 noyabrda Azərbaycana gəlməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edəcək. Onların iştirakı qiymətləndirməsindən daha çox vacibdir. Bu işə həmin günlərdə onu göstərəcək ki, onlar digər beynəlxalq təşkilatların mənfi təsiri altına düşməyiblər. Bu, daha yaxşı, əsl gələcəyə inamın və ümidin işarəsi olacaq.

HESABAT

Şamaxının millət vəkili, Avronest Parlament Assambleyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının üzvü Elxan Süleymanovun fəaliyyəti haqqında

Hesabat (yanvar - sentyabr 2015)

Seçici müraciətləri

2015-ci il yanvar ayının 1-dən 2015-ci il sentyabr ayının 20-dək Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanova seçicilər tərəfindən müxtəlif xarakterli müraciət, ərizə və şikayətlər, o cümlədən ümumilikdə 46 yazılı müraciət daxil olmuşdur ki, bunlardan 19-u maddi yardım, 11-i hüquqi məsələlər, 16-ı sosial problemlərlə əlaqədar olmuşdur.

Seçicilər tərəfindən yazılı müraciətlərlə yanaşı, 128 şifahi müraciət də daxil olmuşdur ki, həmin müraciətlərin 67-i maddi yardım və şəxsi məsələlər, 8-i hüquqi, 53-ü sosial problemlərlə bağlı olmuşdur.

Daxil olmuş bütün müraciətlər diqqətlə araşdırılmış və hər biri barədə müvafiq tədbirlər görülmüşdür. Belə ki, 12 ərizə ilə əlaqədar aidiyyatı üzrə müvafiq orqanlara sorğu göndərilmiş, həmin müraciətlərin 3-ü icra olunmuşdur, 2-si icra olunmaq ərəfəsindədir, 7-i isə aidiyyatı üzrə orqanlardadır və nəticəsi barədə hələlik cavab daxil olmamışdır. Vətəndaşlar tərəfindən edilmiş 22 müraciət hüquq normaları ilə müəyyən edilməyən hallara dair olduğundan, əsassız sayılmış və bu barədə müraciət sahiblərinə müvafiq izahat verilmişdir

Seçicilərlə görüşlər

29 dekabr 2014-cü ildə Şamaxı rayonunda yaşayan 72 Qarabağ müharibəsi və 20 Yanvar şəhidi ailəsinə millət vəkili adından bayram sovqatları təqdim edilib.

Şamaxıda fəaliyyət göstərən uşaq bağçalarında tərbiyə alan 1150 uşağa da bayram hədiyyələri verilib. Şamaxının millət vəkili Şamaxı rayon 5 sayılı uşaq bağçasındakı yeni il şənliyində şəxsən iştirak edərək, 75 nəfər balacaya bayram təbriklərini və hədiyyələrini çatdırıb.

7 martda Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə 148 nəfər şamaxılı Qəhrəman ana təbrik edildi və onlara hədiyyələr təqdim olundu.

19 martda Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanov Novruz bayramı münasibətilə seçicilərini təbrik etdi. Şamaxı rayonunda yaşayan 72 Qarabağ müharibəsi və 20 Yanvar şəhidi ailəsinə, Şamaxının millət vəkili adından bayram sovqatları çatdırıldı.

7 mayda Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanovun adından Şamaxı rayonunda yaşayan Böyük Vətən müharibəsi veteranları təbrik edilir, onlara bayram sovqatları çatdırılır.

15 mayda millət vəkili Şamaxı şəhərindəki Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzində öz təşəbbüsü və dəstəyi ilə "1905. az studiya"nın yaratdığı "Şamaxı ensiklopediyası" saytının təqdimat mərasiminə qatılıb. Çıxışında ensiklopediyanın Şamaxı haqqında mühüm və etibarlı mənbə olacağını vurğulayıb və bildirib ki, yaxın aylarda "Şamaxı ensiklopediyası"nın nəşr variantı da işıq üzü görəcək.

Tədbirdə həmçinin, "Şamaxının millət vəkili – dördüncü il" kitabı təqdim olunub

22 mayda Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyası və Söz Azadlığını

Müdafifə Fondunun təşkil etdiyi Mirzə Ələkbər Sabir yaradıcılığına həsr olunmuş V bədii qiraət müsabiqəsinin yekun mərasimində iştirak edib. Qaliblərə pul mükafatları təqdim edib.

2 iyunda Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanovun Mirzə Ələkbər Sabir yaradıcılığına həsr edilmiş Beşinci Bədii Qiraət Müsabiqəsi qaliblərinin ədəbiyyat müəllimləri ilə görüşüb, onlara hədiyyələrini təqdim edib.

12 iyulda Şamaxının Cümə Məscidində iftar süfrəsi təşkil edildi. Şamaxının millət vəkili mərasimə şəxsən qatıldı.

26 iyulda öz təşəbbüsü və dəstəyi ilə Şamaxı rayonunun Dağ Bağırlı kəndinə su çəkilməsi və sayca onuncu Sabir bulağının açılışı ilə əlaqədar təntənəli mərasimə qatılıb. Daha sonra kəndin gənc sakinləri Tural və Günayın toy mərasimində iştirak edib.

24 avqustda hər il olduğu kimi bu il də yüksək balla ali məktəblərə daxil olmuş şamaxılı məzunlar, onların valideynləri və müəllimləri ilə görüşüb. Tədbirdən dərhal sonra rayon mərkəzindən 30 km aralıda yerləşən ucqar Ərçiman kəndinə yola düşüb. Millət vəkili öz təşəbbüsü və dəstəyi ilə inşa etdirdiyi yeni məktəb binasının qarşısında yerli sakinlərlə görüşüb.

15 sentyabrda öz təşəbbüsü və dəstəyi ilə Şamaxı rayonunun Ərçiman kəndində inşa edilmiş yeni məktəb binasının açılış mərasimində iştirak edib. Kənd sakinlərinin, rayon icra hakimiyyətinin və təhsil şöbəsinin nümayəndələrinin qatıldığı qatıldığı mərasimdə çıxış edən E.Süleymanov məktəbin pedaqoji kollektivini və şagirdləri təbrik edib. O, rayonun ən ucqar yaşayış məntəqələrindən olan, Şamaxı şəhərindən 30 kilometr məsafədə yerləşən Ərçiman kənd ümumi orta məktəbindəki darısqallığı, bunun təhsil prosesində yaratdığı çətinlikləri, sakinlərin müraciətini nəzərə ala-

raq əlavə korpusun tikilməsinə qərar verdiyini bildi-
rib. Bu gün artıq 45 nəfərlik üç sinif otağı məktəblilərin
istifadəsinə verilir. Məktəbin bütün şagirdlərinə
hədiyyələrini təqdim edib.

Beynəlxalq fəaliyyət

7 yanvarda AŞPA Hüquq Məsələləri və İnsan Hü-
quqları Komitəsinin Azərbaycan üzrə məruzəçisi Pedro
Aqramuntun “Azərbaycanın Avropa Şurasına sədrliyi:
insan hüquqlarına hörmət ilə bağlı nə edilməlidir?”
məlumat memorandumu (21 oktyabr 2014-cü il) ilə bağ-
lı izahatı çap edilib. Məruzəçinin hazırladığı məlumat
memorandumunda insan hüquqlarının vəziyyətinə
dair təqdim edilmiş məlumatlarla bağlı yerli QHT-
lərin və hakimiyyətin mövqeyi, o cümlədən beynəlxalq
QHT-lərin mülahizələri təqdim edilib.

22 yanvarda AŞPA Hüquq Məsələləri və İn-
san Hüquqları Komitəsində “Avropada QHT-lərin
fəaliyyətinə qeyri-müvafiq məhdudiyətlərin qarşı-
sını necə almalı?” mövzusunda hazırlanmış memo-
randumda, Azərbaycanda QHT-lərin fəaliyyətinə
dair qanunvericiliyə edilmiş son dəyişikliklər və
yeni qaydaların icrasına həsr edilmiş xüsusi bölmədə
Azərbaycanla bağlı təqdim edilən məlumatların real
vəziyyəti əks etdirmədiyini vurğulayan yazı ilə ölkə
mediasında çıxış edib.

29 yanvarda Ermənistan əsgərləri tərəfindən girov
götürülən və Dağlıq Qarabağdakı separatçı rejimin
oyuncaq məhkəməsi tərəfindən azadlıqdan məhrum
edilən Rusiya vətəndaşı Dilqəm Əsgərov və Azərbaycan
vətəndaşı Şahbaz Quliyevin ədalətli mühakimə hüqu-
qunun təmin olunmasına dair qətnamə layihəsini AŞPA
katibliyinə təqdim edib.

9 fevralda Azərbaycanın Avronest PA-nın martın
16-18-də İrəvanda keçiriləcək 4-cü sessiyasında iştirak
etməyəcəyi ilə bağlı açıqlama verib, bu təşkilatın

işğalçı Ermənistanı Azərbaycana qarşı həyata keçirdiyi cinayətlərə görə hər hansı sanksiyalardan və məsuliyyətdən sığortalamağa çalışdığını vurğulayıb.

12 fevralda APA agentliyinə müsahibəsində Ermənistanın ölkəmizə qarşı silahlı təcavüzü və ərazilərimizin işğal edilməsi və işğalın 22 ildən artıq müddət ərzində davam etməsi nəticəsində yaranmış vəziyyətlə bağlı irəli sürdüyü qətnamə layihələrindən bəhs edib. Birinci sənədin işğal altında qalmış Sərsəng su anbarının Azərbaycanın 6 cəbhəyanı rayonlarında törədəcəyi humanitar və ekoloji fəlakət vəziyyətinin təhdidləri, ikinci sənədin “zərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş ərazilərində gərginliyin artması, üçüncü sənədin girov götürülmüş Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevin ədalətli məhkəmə hüququnun təmin edilməsi ilə bağlı olduğunu bildirib.

5 martda AŞPA Sədarət Komitəsi Ermənistan tərəfindən girov götürülmüş azərbaycanlılarla bağlı qərar qəbul etməsi barədə açıqlama verib. Elxan Süleymanov bildirib: “Bu qərar Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevin məhkəmə hüququnun təmin edilməsinə dair AŞPA-da qərar qəbul edilməsi üçün ən qısa və mühüm addımdır”

11 martda Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Siyasi Məsələlər Komitəsinin “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş ərazilərində gərginliyin artması” üzrə məruzəçisi Robert Volterin Azərbaycana rəsmi səfəri ərəfəsində AŞPA-da belə bir sənədin hazırlanması uğrunda mübarizənin təfərrüatları və bu məruzədən olan gözləntilərlə bağlı APA-nın suallarını cavablandırılıb.

12 martda AŞPA Siyasi Məsələlər Komitəsinin “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və işğal edilmiş digər ərazilərində gərginliyin artması” üzrə məruzəçisi cənab Robert Volterin rəsmi səfəri ərəfəsində, səfərlə bağ-

lı AŞPA-nın rəsmi internet resursunda yerləşdirilmiş məlumatın mətnində ciddi yanlışlığa yol verilməsi, məruzənin adının Dağlıq Qarabağ münaqişəsi kimi qeyd olunması ilə bağlı AŞPA prezidenti xanım Ann Brassörə, AŞ Bürosunun üzvlərinə, AŞ baş katibi Torbyörn Yaqlanda, AŞPA baş katibi Voysix Saviçkiyə və məruzəçi Robert Volterə etiraz məktubu göndərilib, gələcəkdə belə sui-istifadə hallarının qarşısını almaq üçün qurumun rəsmi internet resursunun idarə edilməsi səlahiyyətinin AŞPA baş katibindən alınaraq müstəqil ekspertlərə verilməsini təklif edib.

16-19 martda Parisdə, AŞPA Monitoring Komitəsinin iclasında iştirak edib.

17 martda Avronest PA-nın işğalçı Ermənistanın paytaxtı İrəvanda keçirilən 4-cü sessiyası barədə açıqlama verib, tədbirin erməni deputatların təxribatı ilə başladığını vurğulayıb.

18 martda Avronest PA-nın İrəvanda keçirilən 4-cü sessiyasında üzvlərin 50 faizinin iştirak etməsinin qəbul edilən qərarların legitimliyini sual altına salması ilə bağlı açıqlama verərək vurğulayıb ki, Azərbaycan nümayəndə heyəti ilə yanaşı, Moldova nümayəndə heyəti də demək olar ki sessiyaya qatılmayıb. Moldovanı yalnız bir deputat təmsil edib, Gürcüstan və Ukrayna nümayəndə heyətləri isə İrəvana tam tərkiblə getməyiblər". E.Süleymanov qeyd edib ki, sessiya zamanı 4 məruzə - Siyasi Komitədə "2014-2020-ci illər Avropa Qonşuluq Aləti vasitəsilə Aİ ilə Şərqi Avropa tərəfdaşı ölkələri arasında tərəfdaşlığın daha da gücləndirilməsi", İqtisadi Komitədə "Aİ ilə Şərq Tərəfdaşlığı ölkələri arasında infrastruktur əməkdaşlığı: şose, dəmiryol və hava nəqliyyatı sahəsində birgə layihələrə dair", Enerji Komitəsində "Şərq Tərəfdaşlığı çərçivəsində enerjinin səmərəliliyi və bərpa edilə bilən enerji mənbələri sahəsində əməkdaşlıqda problemlər,

potensial və yeni iştiraka dair”, Sosial və Mədəniyyət Komitəsində “Şərqlə Tərəfdaşlığı müstəvisində mədəniyyət və mədəniyyətlərarası dialoq” mövzusunda məruzələr qəbul edilib.

8 apreldə “Human Rights Watch” beynəlxalq təşkilatı növbəti anti-Azərbaycan bəyanatını şərh edib. Bəyanatın Avropa İttifaqının Avropa qonşuluq siyasəti və genişlənmə üzrə komissarı Yohannes Hanın Bakıya səfəri ərəfəsində yayımlanması maraqlı doğurduğunu bildirən Elxan Süleymanov xatırladı ki, bir qrup xarici QHT Avropa İttifaqının İnsan hüquqları üzrə xüsusi nümayəndəsi Stavros Lambrinidisin fevralın 23-26 tarixlərində Azərbaycana rəsmi səfəri ərəfəsində də analoji anti-Azərbaycan bəyanatı ilə çıxış edib.

13 apreldə ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Haqları Bürosunun (DTİHB) direktoru Maykl George Linkə sonuncunun 2015-ci il parlament seçkilərinin müşahidəsinə hazırlıq məqsədilə Bakıya etdiyi səfərlə bağlı müraciət ünvanlayıb. Müraciət ATƏT-in sədri İvica Dacic, ATƏT PA-nın sədri İlkka Kanerva, Avropa Parlamentinin prezidenti Martin Şults, AŞPA-nın prezidenti xanım Ann Brassör və Avropa Şurasının baş katibi Torbyön Yaqlanda da göndərilib.

16 apreldə Azərbaycanın Avronest PA-nın vitse-prezidenti, Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri kimi, 15 aprel 2015-ci ildə Brüsseldə qondarma “erməni soyqırımı”nın yüzilliyinə dair keçirdiyiniz müzakirə və səsverməyə, qəbul edilən qətnaməyə öz qəti etirazını bildirmək Avropa Parlamentinin bütün üzvlərinə müraciət edib.

18 apreldə AŞPA prezidenti, xanım Ann Brassörə müraciət edərək aprelin 15-də AŞPA-nın rəsmi internet sahifəsində “AŞPA prezidenti Ermənistanın islahat yolundakı davamlı irəliləyişini təqdir edir” başlıqlı pres-relizdən təcübləndiyini bildirib, bir sıra mühüm

məsələlərlə yanaşı həm də mətbuat mətnində iki dəfə “Dağlıq Qarabağ münaqişəsi”ni belə ifadə formasında xatırladıldığını, halbuki AŞPA-nın öz aparıcı qurumlarında bu münaqişəni rəsmi olaraq “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər yeddi ərazisinin işğalı” kimi səsləndirməyi dəfələrlə təsdiqlədiyini qeyd edib.

3 iyunda ideya müəllifi olduğu “Bakı haqqında etüdlər” fotoalbomunun “Bakı-2015” birinci Avropa Oyunları ərəfəsində yeni nəşri işıq üzü görüb. Bu fotoalbomun “Bakı haqqında 20 etüd” adlı ilk nəşri Azərbaycan Naşirlər və Poliqrafçılar İctimai Birliyinin I Ümumrespublika “Kitab sənəti” müsabiqəsinin əsas mükafatına layiq görülüb.

22 iyunda Strasburqda AŞPA Avropa Xalq Partiyası (EPP) qrupunun iclasında iştirak və çıxış edib. İclasda həmməruzəçilər Pedro Aqramunt və Tadeuş İvinski tərəfindən hazırlanmış Azərbaycanda demokratik institutların fəaliyyəti haqqında məruzə müzakirə olunub. Millət vəkili bildirib: “Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğalına göstərdiyiniz münasibətdən çox məyus oluram. Siz bu çıxışınızla Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin 16 iyun 2015-ci il tarixli qərarını inkar edirsiniz. Məhkəmə öz qərarında Ermənistan hökumətinin Ermənistanın Dağlıq Qarabağ və ətraf ərazilərə faktiki nəzarət etməsi faktını vurğulayır. Qərarla Dağlıq Qarabağda və ətraf rayonlarda baş verən insan hüquqları pozuntularına görə beynəlxalq-hüquqi məsuliyyət Ermənistanın üzərinə düşməsi təsdiqini tapıb. Məhkəmə bildirir ki, Ermənistan hərbi iştirakı vasitəsilə və hərbi avadanlıq və təcrübəni təmin etməklə, hələ ilk gündən Dağlıq Qarabağ münaqişəsində əhəmiyyətli dərəcədə rola malik olub. Ermənistanın hərbi dəstəyi sözügedən ərazilərə nəzarət üçün həlledici olaraq qalıb”

25 iyunda AŞPA-nın yay sessiyası zamanı, 23 iyun

2015-ci il tarixində həmməruzəçilər Pedro Aqramunt və Tadeuş İvinski tərəfindən hazırlanmış Azərbaycanda demokratik institutların fəaliyyətinə dair müzakirə edilərək qəbul olunmuş məruzə layihəsi ilə bağlı açıqlama verib. Elxan Süleymanov AŞPA-nın iyun sessiyasında demokratiya və azadlıq evinin nümayəndələrinin işgala və işgalçıya dəstək verdiklərini vurğulayıb.

9 iyulda Avropa Parlamentinin prezidenti Martin Şults, İnkişaf Komitəsinin sədri Linda MakAvan və Xarici Əlaqələr Komitəsinin sədri Elmar Broka məktub yazıb. Məktub Avropa Parlamentində Demokratiyaya Dəstək və Seçki Koordinasiyası Qrupunun Avropa Parlamentinin Prezidentinə verdiyi tövsiyələrlə bağlıdır. Məktubda Avropa Parlamentində Demokratiyaya Dəstək və Seçki Koordinasiyası Qrupunun Avropa Parlamentinin Prezidentinə 2015-ci ilin noyabrında Azərbaycana hər hansı seçki müşahidə missiyası göndərməmək məsləhəti Avropa Parlamentində ölkəmizə qarşı görünməmiş kampaniyanın nəticəsi kimi səciyyələndirilir.

14 iyulda Şamaxı Ensiklopediyasının Elmi-Redaksiya Şurası Tarix bölməsinin toplantısında 88 yaşlı tədqiqatçı Babaxan Niyazlını ad günü münasibətilə təbrik edib.

29 iyulda Avronest Parlament Assambleyasının həmsədrələrinə və Büro üzvlərinə məktub göndərilib. Məktubda Avropa Parlamenti (AP) katibliyinin Siyasi Komitə üzvrə məruzə layihəsinin hazırlanmasını öz üzərinə götürməsinin Avropa Parlamentinin Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrinə təsir vasitəsini saxlamaq cəhdi kimi qiymətləndirilməli olmasını vurğulayıb.

31 iyulda ABŞ Senatında Çoxluqların lideri Mitç Makkonnel və Azlıqların lideri Harri Reydə müraciət edib. Müraciət 16 senatorun imzaladığı və Azad Avropa Radiosu/Azadlıq Radiosunun şikayətlərindən bəhs

edən məktubla bağlıdır.

13 avqustda “Azərbaycanın sərhədyanı bölgələrinin sakinlərinin qəsdən sudan məhrum edilməsi” üzrə AŞPA məruzəçisi xanım Miliça Markoviçin Azərbaycana növbəti səfəri ərəfəsində Sərsəng su anbarını işğalçı Ermənistanın əlində Azərbaycana qarşı çox təhlükəli bir silah olmasını vurğulayan aşıqlama ilə çıxış edib.

19 avqustda Avropa Parlamentinin prezidenti Martin Şultsa etiraz məktubu göndərib. Məktub Martin Şultsun “maliyyə pozuntuları və vergidən yayınmaya görə xanım Leyla Yunus və cənab Arif Yunusa qarşı irəli sürülmüş hüquqi proseslərə dair” 15 avqustda etdiyi müraciətlə bağlıdır.

25 avqustda “Azərbaycanın sərhədyanı bölgələrinin sakinlərinin qəsdən sudan məhrum edilməsi” üzrə AŞPA məruzəçisi xanım Miliça Markoviç Azərbaycana növbəti səfəri çərçivəsində Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyasının (AV-CİYA) üzvləri ilə görüşüb.

2 sentyabrda “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş ərazilərində gərginliyin artması” məsələsi üzrə məruzəçisi Robert Valterin AŞPA Komitəsində bəyanatla çıxış etməsi barədə məlumat verib. Qeyd edək ki, R. Valter E. Süleymanovun təqdim etdiyi qətnamə layihəsi əsasında 1 oktyabr 2014-cü il tarixində AŞPA Siyasi Məsələlər və Demokratiya Komitəsində adı çəkilən mövzu üzrə məruzəçi təyin olunub.

10 sentyabrda Avropa Parlamentinin qəbul etdiyi qətnamə ilə bağlı Avropa Parlamentinə iki məktub ünvanlayıb. Bir məktubunda Azərbaycanla dostluq və əməkdaşlığı dəstəkləyən Avropa Parlamenti üzvlərinə təşəkkür edib. Digər məktub isə deputatlar Marietye Şaake, Ulrike Lunaçek və anti-Azərbaycan kampaniyasını dəstəkləyən digər AP üzvlərinə göndərilib.

12 sentyabrda Avropa Parlamentinin 9 sentyabr

2015-ci ildə qəbul etdiyi qərəzli anti-Azərbaycan qətnaməsini mediada şərh edib. “Avropa Parlamentinin 9 sentyabr 2015-ci ildə qəbul etdiyi qərəzli anti-Azərbaycan qətnaməsi ölkə ictimaiyyətində ciddi etirazlarla qarşılanıb. Qətnamənin qəbulu sırf onun mətninin qərəzli və qeyri-obyektiv xarakterli olması ilə yanaşı, bir çox daha böyük və düşünülmüş proseslərlə müşayiət olunub. Bu proseslər bu və ya digər formada Azərbaycan Respublikasının milli maraqları ilə bağlıdır və dövlətimizə qarşı başlanmış genişmiqyaslı kampaniyanın tərkib hissəsidir”.

Bu sözləri APA-ya açıqlamasında Avronest PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri Elxan Süleymanov Avropa Parlamentinin qəbul etdiyi qətnaməni şərh edərkən deyib.

21 sentyabrda ölkə mətbuatında “Azərbaycanda seçkilərlə bağlı beynəlxalq qurumların tövsiyələrinin təhlili” adlı proqram xarakterli məqalə ilə çıxış edib. ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları Bürosu (DTİHB) avqust ayının sonunda Azərbaycanda 1 noyabr 2015-ci ildə keçiriləcək parlament seçkiləri ilə bağlı Ehtiyacların qiymətləndirilməsi üzrə missiya (EQM) hesabatını açıqlaması, hesabatda seçki mühiti və seçki prosesi ilə bağlı əhəmiyyət kəsb edən məsələlər 7 mövzuda birləşdirilməsi vurğulanıb. Bu gender bərabərliyi, seçki komissiyaları, müraciət prosedurları, namizədlərin qeydiyyatı prosesi, toplaşma azadlığı, QHT-lərin seçki monitorinqi, diffamasiya qaydaları və mətbuat mövzularıdır. Elxan Süleymanov Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyası tərəfindən DTİHB-nin EQM hesabatının hərtərəfli araşdırıldığını vurğulayıb.

23 sentyabrda AŞPA seçkiqabağı missiyasının sentyabrın 21-22-də gerşəkləşdirdiyi səfərlə bağlı APA agentliyinə müsahibə verib. Parlamentdə təmsil olu-

nan və olunmayan siyasi partiyalar, insan hüquqları müdafiəçiləri, QHT-lər, vətəndaş cəmiyyəti fəalları və KİV nümayəndələri ilə görüşlər keçirən seçkiqabağı missiyanın səfərini şərh edən millət vəkili anti-Azərbaycan qüvvələrin hər vəchlə AŞPA-nın Azərbaycanda seçkiləri müşahidə etməsinin qarşısını almağa çalışdıqlarını qeyd edib.

On the activities of Elkhan Suleymanov, MP from Shamakhi, Head of the Azerbaijani delegation to the Parliamentary Assembly of Euronest, member of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe (January – September 2015)

Appeals of voters

From January 1, 2015 to September 20, 2015, MP from Shamakhi Elkhan Suleymanov collected from voters various types of appeals, including 46 written appeals, 19 of which were related to financial aid, 11 legal issues, and 16 social problems.

Moreover, Elkhan Suleymanov's office received 128 oral appeals, 67 of which were connected to financial aid and personal issues, 8 legal affairs, and 53 social problems.

Each of appeals was thoroughly studied and appropriate measures taken. Inquiries were sent to relevant authorities regarding 12 appeals, 3 of which were implemented, 2 are being fulfilled, while 7 are still processed by the authorities. 22 appeals of voters were determined to be inconsistent with legal norms and relevant explanation was provided to the applicants.

Meeting with voters

On December 29, 2014, Holiday presents on behalf of MP Elkhan Suleymanov were delivered to 72 families of Kharabakh and January 20 martyrs. 1,150 children from Shamakhi kindergartens also received holiday gifts. By taking part in New Year celebration at the kindergarten No. 5 in Shamakhi, Elkhan Suleymanov delivered his congratulations and presents to 75 kids.

On March 7, 148 mother heroines from Shamakhi were congratulated and received presents on the occasion of International Women's Day.

On March 19, MP Elkhan Suleymanov congratulated voters on the occasion of the Novruz Bayram. Holiday presents from him were delivered to 72 families of Kharabakh and January 20 martyrs.

On May 7, World War II veterans received congratulations and gifts on behalf of MP Elkhan Suleymanov.

On May 15, MP Elkhan Suleymanov attended Shamakhi Children Creativity Center to take part in the presentation ceremony of Shamakhi Encyclopedia created by 1905.az studio with his initiative and support. In his speech, Elkhan Suleymanov stressed out that the Encyclopedia would be an important and reliable source on Shamakhi and that its print version would soon be released.

The book titled "Shamakhi member of parliament – the fourth year" was also presented at the event.

On May 22, MP Elkhan Suleymanov attended at the 5th M. A. Sabir Recital Contest co-organized by Freedom of Speech Protection Fund (AFSF) and ACSDA. The winners were awarded with money rewards.

On June 2, MP Elkhan Suleymanov met with the literature teachers of the winners of the 5th M. A. Sabir Recital Contest and presented them gifts.

On July 12, MP Elkhan Suleymanov attended an Iftar ceremony at Shamakhi Juma Mosque.

On July 26, MP Elkhan Suleymanov attended the opening ceremony of water supply to Dag Bagirli village, Shamakhi and opening ceremony of the tenth Sabir spring. Later he took part in wedding party of Tural and Gunay, young Shamakhi residents.

On August 24, MP Elkhan Suleymanov met with Shamakhi-born students, who had got admitted to col-

lege with high scores, their parents and teachers. Immediately after the meeting, he set off for the remote village of Archiman, which is located 30 km away from the rayon center. In the village, he met with local residents in front of the new school building constructed with his initiative and support.

On September 15, MP Elkhan Suleymanov took part in the opening ceremony of the new school building constructed with his initiative and support. In his speech at the opening ceremony attended by local residents, representatives of the executive authorities and Shamakhi education department, Elkhan Suleymanov congratulated teaching staff and pupils. He told about his decision to build an additional school building given the small size of the local school, its difficulties in the education process and appeals of the villagers. Today, three 45-seat classrooms are ready for education. All pupils were also presented gifts.

International activities

On January 7, his explanatory comments were published regarding the Information Note on “Azerbaijan’s Chairmanship of the Council of Europe: What follow-up on respect for human rights?” by Mr. Pedro Agramunt, Rapporteur on Azerbaijan in the PACE Committee on Legal Affairs and Human Rights. The Information Note by the Rapporteur submitted both the positions of local NGOs and authorities on the information provided about the situation of human rights, as well as the considerations of international NGOs.

On January 22, local media published his article that emphasized the special chapter of the memorandum on PACE Committee on Legal Affairs and Hu-

man Rights “How to prevent inappropriate restrictions on NGO activities in Europe” dealing with the recent amendments to the Azerbaijani legislation on NGO activities and with the implementation of the new rules did not reflect the real situation.

On January 29, he submitted to the PACE Secretariat the motion for resolution on ensuring right of Dilgam Asgarov, a Russian citizen, and Shahbaz Guliyev, an Azerbaijani citizen, to fair trial; they have been taken hostage by Armenian soldiers and sentenced by the court of the separatist regime in Nagorno-Karabakh.

On February 9, he stated that Azerbaijan would not take part in the 4th session of the Euronest PA to be held in Yerevan on March 16-18 and emphasized that the organization tried to insure Armenia from sanctions and responsibility for its crimes against Azerbaijan.

On February 12, in interview with APA, he spoke about his initiatives – the resolutions regarding the situation that had emerged as a result of the Armenia`s invasion against Azerbaijan and 22-year occupation of our territories. The first documents deals with the threats of the Sarsang reservoir, which is currently in the occupied lands, to the humanitarian and environmental situation in the 6 frontline districts of Azerbaijan; the second one – with the rising tensions in Nagorno-Karabakh and other occupied territories of Azerbaijan; the third one – with ensuring right to fair trial of Dilgam Asgarov and Shahbaz Guliyev, who have been taken hostages in Nagorno-Karabakh.

On March 5, he informed that the Presidential Committee of PACE adopted a resolution on the Azerbaijanis taken hostage by Armenia. According to Elkhan Suleymanov: “The resolution is the shortest and important step for making a decision at PACE on ensur-

ing right of Dilgam Asgarov and Shahbaz Guliyev to fair trial.”

On March 11, he answered questions of APA on the details and expectations of the report on the eve of the visit of Robert Walter, the rapporteur of the Political Affairs Committee of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe on the topic “Escalation of tension in Nagorno-Karabakh and other occupied territories of Azerbaijan”.

On March 12, he sent a letter of protest to the President of PACE Anne Brasseur, the member of the Bureau of the Council of Europe, the Secretary General of the Council of Europe Thorbjorn Jagland, the Secretary General of PACE Wojciech Sawicki and the rapporteur Robert Walter regarding the serious mistake in the information provided by the official web resource of PACE and introduction the title of the report as the Nagorno-Karabakh conflict, proposed that management authority over the official web resource of the organization to be given from the Secretary General of PACE to independent experts in order to prevent such problems in the future.

On March 16-19, he attended the meeting of the PACE Monitoring Committee in Paris.

On March 17, he informed about the 4th session of the Euronest PA, which was being held in Yerevan, Armenia and stressed that the conference had begun of the provocation of Armenian MPs.

On March 18, in his interview on the legitimacy of the adopted resolutions by the 50% members, who were present, at the 4th session of the Euronest PA in Yerevan, he stressed out that besides Azerbaijan, Moldova almost did not attend the session either. Moldova was represented by only one MP, while the delegations of Ukraine and Georgia were not full.” According to

Elkhan Suleymanov, 4 resolutions were adopted at the session: “Resolution on engaging in a stronger partnership between the EU and Eastern European partner countries through the European Neighbourhood Instrument for 2014-2020” at the Political Committee, “Resolution on infrastructural cooperation between the EU and Eastern Partnership countries: joint road, rail and air transport projects” at the Economic Committee, “Resolution on challenges, potential and new engagement in cooperating on energy efficiency and renewable sources within the Eastern Partnership “ at the Energy Committee, “Resolution on culture and intercultural dialogue in the context of the Eastern Partnership” at the Social and Cultural Committee.

On April 8, he commented on a next anti-Azerbaijani statement of Human Rights Watch. Noting that the statement was announced on the eve of the visit of European Union Commissioner for European Neighbourhood Policy & Enlargement Negotiations Johannes Hahn to Baku, Elkhan Suleymanov said that a number of foreign NGOs had also published a similar anti-Azerbaijan statement ahead of the visit of European Union’s Special Representative for Human Rights Stavros Lambrinidis to Azerbaijan on February 23-26.

On April 13, he sent an appeal to the director of the OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) Michael George Link for his visit to Baku as part of preparation for monitoring of the 2015 parliamentary elections. The appeal was also sent to the chairman of OSCE Ivica Dacic, the chairman of the OSCE PA Ilkka Kanerva, the President of the European Parliament Martin Schulz, President of PACE Anne Brasseur and the Secretary General of the Council of Europe Thorbjorn Jagland.

On April 16, as Vice President of Euronest PA and head of the Azerbaijani delegation, he addressed all members of the European Parliament in order to express his strong protest against the discussion and voting on the centenary of the so-called Armenian genocide, as well as the adopted resolution.

On April 18, in his address to President of PACE Anne Brasseur, he expressed his surprise by the press release on the PACE official website “President welcomes Armenia’s steady advancement on path of reform” dated on April 15; furthermore, he noted that the phrase “Nagorno-Karabakh conflict” was twice mentioned on the release, despite the repeated confirmation of PACE to officially express this conflict as “occupation of Nagorno-Karabakh and other seven districts of Azerbaijan” in its leading structures.

On June 3, the photo-album “Sketches on Baku” he had initiated, was re-published on the eve of Baku-2015, the first European Games. The first edition titled “20 sketches on Baku” had received the main award of the “Book Art” contest of the National Union of Publishers and Polygraphists.

On June 22, he took part and delivered a speech in the meeting of the group of the European People’s Party (EPP) in Strasbourg. The report on activities of democratic institutions in Azerbaijan prepared by co-rapporteurs Pedro Agramunt and Tadeusz Iwinski was discussed at the meeting. The MP said: “I am very disappointed with your attitude to the Armenian occupation of Azerbaijani lands. With your speech you deny the document dated June 16, 2015 of the European Court of Human Rights. In its judgment, the Court highlights the fact that Armenia has virtual control over Nagorno-Karabakh and surrounding areas. The document also confirms that Armenia bears

international legal responsibility for human rights violations in Nagorno-Karabakh and adjacent districts. According to the Court, through its military presence and provision of military equipment and expertise, Armenia has been playing a significant role in the Nagorno-Karabakh conflict since the very first days. Armenia's military support remains crucial for the control of the territories."

On June 25, he made a statement in regard with the report on activities of democratic institutions in Azerbaijan prepared by co-rapporteurs Pedro Agramunt and Tadeusz Iwinski; the document had been discussed and adopted on June 23, 2015 at the PACE summer session. Elkhan Suleymanov stressed that the representatives of the house of democracy and freedom supported the aggressor and aggression in the PACE June session.

On July 9, he sent a letter to President of the European Parliament Martin Schulz, chairwoman of the Development Committee Linda McAvan, chairman of Committee on Foreign Affairs elmar Brok. The letter is connected with the recommendations of Democracy Support and Election Coordination Group in the European Parliament to the President of the European Parliament. The letter characterizes the recommendation on not sending an observation mission to the November 2015 parliamentary elections in Azerbaijan as a result of the unprecedented campaign against our country.

On July 14, he congratulated the 88-year-old researcher Babakhan Niyazli on the occasion of his birthday at the meeting of the History Section of Scientific and Editorial Board of the Shamakhi Encyclopedia.

On July 29, he sent a letter to the co-chairs and Bureau members of the Euronest Parliamentary Assem-

bly. According to the letter, the fact that the Secretariat of the European Parliament assumes preparation of the draft report should be evaluated as an attempt to preserve its influence on EaP countries.

On July 31, he appealed to the Mitch McConnell, the Majority Leader and Harry Reid, the Minority Leader of the U.S. Senate. The appeal was related to the letter, which had been signed by 16 senators and dealing with complaints of Radio Free Europe / Radio Liberty.

On August 13, he made an important statement stressing that the Sarsang reservoir is dangerous weapon of Armenia against Azerbaijan on the eve of the visit of Milica Markovic, PACE Rapporteur for the motion on "Inhabitants of frontier regions of Azerbaijan are deliberately deprived of water" to Baku.

On August 19, he sent a letter of protest to President of European Parliament Martin Schulz. The letter was related to an address of Martin Schulz dated on August 15 concerning "the legal proceedings against Mrs. Leyla Yunus and Mr. Arif Yunus in connection with financial misconducts and tax evasion."

On August 25, within the framework of her visit to Azerbaijan, Milica Markovic, PACE Rapporteur for the motion on "Inhabitants of frontier regions of Azerbaijan are deliberately deprived of water" met with members of the Association for Civil Society Development in Azerbaijan (ACSDA).

On September 2, he informed about the statement of Robert Walter, the rapporteur on the topic "Escalation of tension in Nagorno-Karabakh and other occupied territories of Azerbaijan" at the PACE Committee. Robert Walter was appointed rapporteur at the PACE Committee on Political Affairs and Democracy on the basis of a draft resolution presented by Elkhan

Suleymanov.

On September 10, he sent two letters to the European Parliament in connection with the resolution adopted by the EP. In his letter, he thanked the EP members, who were supporting friendship and cooperation with Azerbaijan. The other letter was addressed Marietje Schaake,

Ulrike Lunacek and other MPs supporting an anti-Azerbaijani campaign.

On September 12, he commented on the biased anti-Azerbaijani resolution adopted on September 9, 2015 by the European Parliament. "The biased anti-Azerbaijani resolution adopted by the European Parliament on September 9, 2015 faced serious protest in Azerbaijan. The adoption of the resolution was accompanied with both biased and non-objective nature of its text and many more great and planned processes. These processes deal with national interests of the Azerbaijan Republic in one form or another and constitute a part of wide-range campaign against our nation." Elkhan Suleymanov, head of Azerbaijani delegation to Euronest PA told APA.

On September 21, his analytical piece titled "Analysis of recommendations of international organizations on the elections in Azerbaijan" was published in local press. The release of the Needs Assessment Mission (NAM) by OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) at the end of August 2015 in connection with the parliamentary elections in Azerbaijan to be held on November 1, 2015 and the combination of the issues regarding the election environment and process into 7 topics were emphasized in the article. They are gender equality, election commissions, appeal procedures, process of candidate registration, freedom of assembly, election monitoring

of NGOs, defamation rules and media. Elkhan Suleymanov noted that the ODIHR NAM report was thoroughly investigated by the Association for Civil Society Development in Azerbaijan

On September 23, he gave an interview to APA in connection with the visit of the PACE pre-election mission to Baku on September 21-22. Commenting on the visit of the mission that met with political parties (both represented and not represented in the parliament), human rights advocates, NGOs, civil society activists and mass media, Elkhan Suleymanov noted that anti-Azerbaijani forces were trying by all means to prevent PACE observation of Azerbaijani elections.

MÜNDƏRİCAT

85 sayılı Şamaxı seçki dairəsindən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclis üzvlüyünə namizəd Süleymanov Elxan Sirac oğlu həyat və fəaliyyəti haqqında qısa məlumat -----	5
85 sayılı Şamaxı seçki dairəsindən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclis üzvlüyünə namizəd Süleymanov Elxan Sirac oğlunun seçkiqabağı platforması ----	9
85 sayılı Şamaxı seçki dairəsindən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclis üzvlüyünə namizəd Süleymanov Elxan Sirac oğlunun seçicilərə müraciəti-----	12
XRONİKA -----	15
Millət vəkili Elxan Süleymanovun Pedro Aqramuntun məlumat memorandumuna dair izahatı 07.01.2015	17
“20 Yanvar. Əsrin dördüdə biri keçdi...” adlı disk hazırlanıb 19.01.2015 -----	48
QHT-lərlə bağlı qanunvericilik bir sıra hallarda Aİ ölkələrində Azərbaycanla müqayisədə daha konservativdir 22.01.2015 -----	49
AŞPA-da Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevin ədalətli məhkəmə hüququnun təmin edilməsinə dair qətnamə layihəsi irəli sürülüb 29.01.2015 -----	54
Avronest PA-nın Yerevanda keçiriləcək sessiyasında iştirak etməyəcəyik 09.02.2015 -----	57
Elxan Süleymanov : AŞPA Sədarət Komitəsi Ermənistan tərəfindən girov götürülmüş azərbaycanlılarla bağlı qərar qəbul etdi 05.03.2015 -----	60
AŞPA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvü, Millət Vəkili Elxan Süleymanov AŞPA yetkilərinə məktub ünvanladı -----	63
Elxan Süleymanov AŞPA Monitoring Komitəsinin	

- iclasına qatılacaq 13.03.2015 ----- 67
- Elxan Süleymanov: “Azərbaycan nümayəndə heyəti Avronest PA-nın Yerevanda keçirilən sessiyasında iştirakdan imtina edib” 16.03.2015 ----- 68
- Elxan Süleymanov: Avronest PA Yerevan sessiyası erməni deputatların təxribatı ilə başlayıb 17.03.2015 ---- 72
- Elxan Süleymanov: “İrəvanda keçirilən sessiya Avronest PA-nın əhəmiyyətsiz qurum olduğunu bir daha sübut etdi” 18.03.2015 ----- 74
- Elxan Süleymanov: “Avronest PA-nın Yerevanda keçirilən 4-cü növbəti sessiyası utancverici hadisələrlə tarixə düşdü” 19.03.2015 ----- 77
- Elxan Süleymanov: “Human Rights Watch təşkilatı Azərbaycana qarşı qərəzli kampaniyanın flaqmanı rolunda özünü təsdiqləməyə çalışır” 08.04.2015 ----- 82
- Elxan Süleymanov ATƏT DTİHB-nin direktoruna müraciət edib 13.04.20 ----- 84
- AVRONEST PA-nın vitse-prezidenti Elxan Süleymanov Avropa Parlamentinə müraciət edib 16.04.2015 88
- Azərbaycanın millət vəkili AŞPA prezidentinə müraciət edib 18.04.2015 ----- 91
- Azərbaycanın nümayəndə heyəti AŞPA-nın yaz sessiyasında iştirak etmək üçün Strasburqa gedir 18.04.2015 ----- 94
- Bu gün AŞPA-nın yaz sessiyası başlayır 20.04.2015 - 95
- Elxan Süleymanov: “AŞPA-nın yaz sessiyasında Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğalı ilə bağlı vacib nailiyyət əldə edilib” 23.04.2015 ----- 97
- Şamaxının millət vəkili Elxan Süleymanovun adından şamaxılı müharibə veteranları təbrik edildi 07.05.2015 ----- 102
- “Şamaxı ensiklopediyası” saytının təqdimatı oldu

15.05.2015 -----	103
Şamaxıda V bədii qiraət müsabiqəsinə yekun vurulub 23.05.2015 -----	105
Azərbaycan nümayəndə heyəti AŞPA-nın yay sessiyasına qatılacaq 18.06.2015 -----	107
AŞPA Avropa Xalq Partiyası qrupunda Azərbaycanla bağlı müzakirələr aparılıb 23.06.2015 -----	109
Elxan Süleymanov: AŞPA-nın iyun sessiyasında demokratiya və azadlıq evinin nümayəndələri işğala və işğalçıya dəstək verdilər 25.06.2015 -----	112
Azərbaycanın Avronest PA-da nümayəndə heyətinin rəhbəri Avropa Parlamentinin prezidentinə müraciət edib 09.07.2015 -----	118
Şamaxının millət vəkili 88 yaşlı alimi təbrik etdi 15.07.2015 -----	123
Şamaxıda millət vəkili Elxan Süleymanovun təşəbbüsü ilə onuncu kəndə su çəkilib. 27.07.2015 -----	124
Avronest PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri Elxan Süleymanov Avronest PA həmsədrlərinə, Avronest PA Büro üzvlərinə məktub göndərüb 29.07.2015 -----	125
Azərbaycan Milli Məclisinin üzvü ABŞ Senatında Çoxluqların və Azlıqların liderlərinə müraciət edib 31.07.2015 -----	127
Elxan Süleymanov: “Sərsəng su anbarı işğalçı Ermənistanın əlində Azərbaycana qarşı çox təhlükəli bir silahdır” 13.08.2015 -----	130
Elxan Süleymanov Avropa Parlamentinin prezidentinə etiraz məktub göndərüb 19.08.2015 -----	133
Millət vəkili dağ kəndində məktəb tikdirib 24.08.2015 -----	135
AŞPA məruzəçisi AVCIYA üzvləri ilə görüşüb	

25.08.2015 -----	136
Robert Valter: "Ermənistan bizimlə əməkdaşlıqdan boyun qaçırır və məruzənin hazırlanmasını əngəlləyir"	
02.09.2015 -----	138
Azərbaycan Milli Məclisinin üzvü Avropa Parlamentinə təşəkkür və etiraz məktubları göndərib	
11.09.2015 -----	140
Elxan Süleymanov: "Bu proseslər Azərbaycana qarşı başlanmış genişmiqyaslı kampaniyanın tərkib hissəsidir"	
12.09.2015 -----	144
Şamaxının Ərçiman kənd məktəbi üçün tikilən əlavə tədris korpusu istifadəyə verilib	
15.09.2015 -----	151
Azərbaycanda seçkilərlə bağlı beynəlxalq qurumların tövsiyələrinin təhlili	
21.09.2015 -----	153
MUSAHİBƏLƏR -----	165
"1905-ci il soyqırımının 110 illiyi, uydurma "erməni soyqırımı"nın 100 illiyi ərəfəsində erməni yalanları ilə mübarizə daha da güclənməlidir"	
04.02.2015 -----	167
Elxan Süleymanov: "Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevlə bağlı Ermənistana qarşı iddia qaldırılmalıdır"	
12.02.2015 -----	176
Elxan Süleymanov: "İlk dəfədir ki, hazırlanacaq məruzənin adında Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər ərazilərinin işğalı faktı əks etdirilir"	
11.03.2015---	183
Elxan Süleymanov: "AŞPA-nın seçkiləri müşahidə etməsi tək Azərbaycan üçün deyil, AŞPA-nın özü üçün də çox önəmlidir"	
23.09.2015 -----	188
HESABAT -----	193
Şamaxının millət vəkili, Avronest Parlament Assambleyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının üzvü Elxan Süleymanovun fəaliyyəti haqqında -----	195

On the activities of Elkhan Suleymanov, MP from Shamakhi, Head of the Azerbaijani delegation to the Parliamentary Assembly of Euronest, member of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe ---- 205

www.elkhan-suleymanov.az

ŞAMAXININ MİLLƏT VƏKİLİ
BEŞİNCİ İL

Texniki redaktor
Mətanət Babayeva

Bədi redaktor
Gündüz Nəsibov

Səhifələnmə
Turan İbrahimova

Cildin və fotoblokun dizaynı
Elviz İsmayilov

Çapa imzalanıb: